

บรรณเณรศาสตร์

LIBRARY AND INFORMATION SCIENCE QUARTERLY

ปีที่ 5

ฉบับที่ 4

ตุลาคม

2525

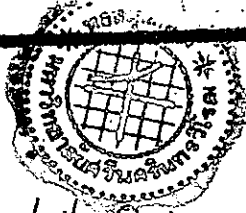
วารสารเก.

- ๑: การบำบัดด้วยหนังสือกับเยาวชนที่มีประวัติเสพยาเสพติดให้โทษ...
- ๑: การศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ความคงทน และ ความพึงพอใจในการเรียนรู้ โดยการใช้ห้องสมุดในการสอน กับการสอนตามปกติ
- ๑: จากบรรณารักษศาสตร์ถึงสนเทศศาสตร์
- ๑: แรงจูงใจในการทำงานของพนักงาน : ทฤษฎีความคาดหวัง
- ๑: ระบบและบริการสารนิเทศสมัยใหม่ 4/3

ชุดวิชาการ

ลำดับที่	ชื่อหนังสือ	ผู้แต่ง	ราคา
1.	คณิตศาสตร์แผนใหม่ (พิมพ์ครั้งที่ 2)	ผศ.กมล เอกไทยเจริญ	45
2.	คณิตศาสตร์แผนใหม่ 2 (พิมพ์ครั้งที่ 2)	ผศ.กมล เอกไทยเจริญ	45
3.	คณิตศาสตร์แผนใหม่ 3 (พิมพ์ครั้งที่ 2)	ผศ.กมล เอกไทยเจริญ	45
4.	คณิตศาสตร์แผนใหม่ 4 (พิมพ์ครั้งที่ 2)	ผศ.กมล เอกไทยเจริญ	45
5.	แคลคูลัส เรขาคณิตวิเคราะห์ (พิมพ์ครั้งที่ 2)	ผศ.กมล เอกไทยเจริญ	60
6.	พีชคณิตเชิงเส้น (พิมพ์ครั้งที่ 2)	ผศ.กมล เอกไทยเจริญ	60
7.	พีชคณิตนามธรรม	ผศ.กมล เอกไทยเจริญ	60
8.	คณิตศาสตร์ ม.4 ก 011-ค 012	ผศ.กมล เอกไทยเจริญ	—
9.	คณิตศาสตร์ ม.5 ค 013-ค 014	ผศ.กมล เอกไทยเจริญ	—
10.	คณิตศาสตร์ ม.6 ค 015-ค 016	ผศ.กมล เอกไทยเจริญ	—
11.	เฉลยคณิตศาสตร์ ก และ กข เข้ามหาวิทยาลัย	ผศ.กมล เอกไทยเจริญ	40
12.	วิเคราะห์คณิตศาสตร์	ผศ.กมล เอกไทยเจริญ	—
13.	เรขาคณิตวิเคราะห์	ผศ.สมัย เหล่าวานิชย์	45
14.	หลักเคมี 1 (พิมพ์ครั้งที่ 2)	รศ.ดร.ชัยวัฒน์ เจนวานิชย์	90
15.	หลักเคมี 2 (พิมพ์ครั้งที่ 2)	รศ.ดร.ชัยวัฒน์ เจนวานิชย์	90
16.	เฉลยแบบฝึกหัดหลักเคมี 1 และ 2	รศ.ดร.ชัยวัฒน์ เจนวานิชย์	—
17.	เคมีคำนวณและเทคนิคการทำโจทย์	รศ.ดร.ชัยวัฒน์ เจนวานิชย์	—
18.	เคมี ม.4 ว 031-032	รศ.ดร.ชัยวัฒน์ เจนวานิชย์	25
19.	เคมี ม.5 ว 033-034	รศ.ดร.ชัยวัฒน์ เจนวานิชย์	—
20.	เคมี ม.6 ว 035-036	รศ.ดร.ชัยวัฒน์ เจนวานิชย์	—
21.	How to Solve Problems in Chemistry	รศ.ดร.ชัยวัฒน์ เจนวานิชย์	48
22.	Work Book in Chemistry 1	รศ.ดร.ชัยวัฒน์ เจนวานิชย์	20
23.	Work Book in Chemistry 2	รศ.ดร.ชัยวัฒน์ เจนวานิชย์	20
24.	Work Book in Chemistry 3	รศ.ดร.ชัยวัฒน์ เจนวานิชย์	20
25.	Work Book in Chemistry 4	รศ.ดร.ชัยวัฒน์ เจนวานิชย์	20
26.	เคมีสภาวะแวดล้อม	ชัยวัฒน์-พิมพ์	—
27.	เคมีฟิสิกส์	สมเกียรติ กรทอง	40
28.	เคมีทั่วไป 1	อรุณ วงศ์พุทรา	—
29.	เคมีทั่วไป 2	อรุณ วงศ์พุทรา	—
30.	หัวใจเคมี	สำราญ ทั้งทอง	—
31.	แบบทดสอบเคมีภาคคำนวณ	สำราญ ทั้งทอง	—
32.	เคมีพื้นฐาน	ชมรมการศึกษา วิทยาศาสตร์จุฬาฯ	35
33.	ฟิสิกส์แผนใหม่ 1 (พิมพ์ครั้งที่ 2)	อารมณ ปุณโณทก	40
34.	ฟิสิกส์แผนใหม่ 2 (พิมพ์ครั้งที่ 2)	อารมณ ปุณโณทก	35
35.	ฟิสิกส์แผนใหม่ 3	อารมณ ปุณโณทก	40
36.	ฟิสิกส์แผนใหม่ 4	อารมณ ปุณโณทก	40
37.	ฟิสิกส์ ม.4 ว 021-022	อารมณ ปุณโณทก	—
38.	ฟิสิกส์ ม.5 ว 023-024	อารมณ ปุณโณทก	—
39.	ฟิสิกส์ ม.6 ว 025-026	อารมณ ปุณโณทก	—
40.	ฟิสิกส์ภาคคำนวณ 1	สุวิทย์ ขวเดช	45
41.	ฟิสิกส์ภาคคำนวณ 2	สุวิทย์ ขวเดช	40
42.	ฟิสิกส์ภาคคำนวณ 3	สุวิทย์ ขวเดช	—
43.	ฟิสิกส์ภาคคำนวณ 4	สุวิทย์ ขวเดช	—
44.	Modern Physics (ภาค Nuclear Physics)	พงษ์ศักดิ์ เสริมสาธณสวัสดิ์	30
45.	Condensed Biology I	ผศ.วิชัย เชิดชูศาสตร์ และคณะ	40
46.	Condensed Biology II	ผศ.วิชัย เชิดชูศาสตร์ และคณะ	40
47.	Condensed Biology Tests	ผศ.วิชัย เชิดชูศาสตร์	—

วารสาร
บรรณานุกรมสาร
 LIBRARY AND INFORMATION SCIENCE QUARTERLY

ปีที่ 5 ฉบับที่ 4

Vol. 5, No. 4

ตุลาคม 2525

October 1982

Lib-Sci
v.5 n.4

1. บรรณานุกรมสาร
- ✓ 3. การบำบัดควยหนังสือกับเยาวชนที่มีประวัติ
 เสพยาเสพติดให้โทษ ...
 โดย ชไมพร เจริญสิน
22. การศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการ
 เรียน ความคงทน และความพึงพอใจ
 ในการเรียนรู้ ...
 โดย ประชิต ทองรัตน์
 พรรณี หมื่นทอง
- ✓ 39. จากบรรณารักษศาสตร์ถึงสารสนเทศศาสตร์
 โดย ประพิมพร สติรวัจนานนท์
 อมรรักษ์ เลสั๊ก
 อัญชลี ภูมิดิษฐ์
- ✓ 60. แรงจูงใจในการทำงานของพนักงาน :
 ทฤษฎีความคาดหวัง
 แปลโดย สมศรี กীরติพิบูล
 ศรีวรรณ ยอดนิล
 สุรภี ศิลปวิสุทธิ์
76. ระบบและบริการสารสนเทศสมัยใหม่ 4/3
 แปลโดย ลมุล รัตตากร

Editorial

Bibliotherapy for Narcotic Addicted
 Juveniles ...

by Chamaiporn Charoensin

A Comparative Study in Learning
 Achievement, Retention and Sastis-
 faction ...

by Prachit Thongratana

Panee Hmeetong

From Library Science to Information
 Science

by Prapimporn Stiravatananon
 Amornruch Lesak
 Anchalee Pumidist

Employee Motivation : Expectancy
 Theory at Work

by L. Delf Dodge

V. Jean Ramsey

Handbook for Information System
 and Services 4/3

by Pauline Atherton

วารสารบรรณศาสตร์ ส่งเสริมและเผยแพร่การศึกษา
 คนหา การวิจัย และความรู้ใหม่ ๆ ในสาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์และสนเทศศาสตร์
 ตลอดจนสาขาอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง ทั้งยังเป็นสื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเชิงวิชาการและ
 เชิงปฏิบัติการระหว่างผู้สอน บรรณารักษ์ นักศึกษา และผู้สนใจวิชานี้

ที่ปรึกษา

วิชัย หับเที่ยง

บุญสม ก้านสังวร

ลมูล รัตตากร

บรรณาธิการอำนวยการ

สุนทร แก้วลาย

บรรณาธิการบริหาร

สุพัตน์ ส่องแสงจันทร์

กองบรรณาธิการ

บรรณาธิการฝ่ายจัดการ

เกษร เจริญรักษ์

ทัศนีย์ อินทรประสิทธิ์

เจลิยว พันธุ์ลีดา

เคิมสุข พงษ์ตน

จินตนา เอกกิตติกิจ

นงนารถ อินทธร

นงนวล พงษ์ไพบูลย์

สุจิตรา นิลสุวรรณโสมิต

บุญศรี ไพรัตน์

พวา พันธุ์เมฆา

สมบุรณ์ ถึงธมานันท์

พรพิมล แสนแสน

วิมล กลิ่นหอม

วรรณภา สวัสดิ์ภักดิ์

อัญชลี อำนาจธรรม

อัญชลี สุทธธรรม

อารีย์ ชื่นวัฒนา

วีระ สุภากิจ

วนิดา วิศาลรักษ์กิจ

วารสารบรรณศาสตร์ เป็นวารสารราย 3 เดือน ของภาควิชาบรรณารักษศาสตร์
 และสำนักหอสมุดกลาง มศว ประสานมิตร ออกจำหน่ายปีละ 4 ฉบับ ในเดือน มกราคม
 เมษายน กรกฎาคม และตุลาคม จำหน่ายปลีกเล่มละ 15 บาท สมาชิกบอกรับปีละ 60 บาท
 โปรดส่งจ่าย ป.ท. ประสานมิตร ในนามอาจารย์นงนารถ อินทธร วารสารบรรณศาสตร์
 ภาควิชาบรรณารักษศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์ มศว ประสานมิตร สุขุมวิท 23 กรุงเทพฯ 10110

ข้อคิดเห็นใด ๆ ในวารสารเป็นความเห็นส่วนตัวและเป็นการรับผิดชอบของ
 ผู้เขียนทั้งสิ้น ภาควิชาบรรณารักษศาสตร์และสำนักหอสมุดกลาง ไม่จำเป็นต้องเห็นพ้อง
 ด้วยเสมอไป

บรรณาธิการ

วารสารบรรณศาสตร์ ในมือท่านฉบับนี้ เป็นฉบับสุดท้ายของปี 25 แม้ว่า
จะออกลาซาไปจากกำหนดก็ตาม คณะผู้จัดทำก็ยังไม่หมดความพยายามที่จะทำให้ทัน
ตามกำหนด ตราบใดก็ตามที่ท่านผู้อ่านยังมีความปรารถนาดีและเข้าใจเรา อีกทั้งยัง
เล็งเห็นคุณค่าในผลงานของเรา เราก็จะพยายามต่อไปเพื่อท่านผู้อ่านตราบนั้น

บทความในฉบับนี้ เป็นผลงานของนิสิตระดับบัณฑิตศึกษาเสียเป็นส่วนใหญ่ แต่
ระดับของผู้เขียนไม่ใช่เครื่องวัดคุณภาพของบทความเสมอไป เพราะก่อนที่จะนำ
บทความมาตีพิมพ์แต่ละบทความได้ผ่านการกลั่นกรองจากผู้รับผิดชอบต่อผลงานของนิสิต
มาแล้วอย่างละเอียด จึงถือได้ว่าเป็นบทความที่มีคุณภาพและควรแก่การสนใจเป็น
อย่างยิ่ง จุดประสงค์ประการหนึ่งที่แอบแฝงอยู่ก็คือ เราต้องการสร้างนักเขียนใน
วงวิชาชีพบรรณรักษ์ เพื่อลบล้างคำกล่าวที่ว่า บรรณรักษ์ของเรา
ไม่คอยรักการเขียน เพราะฉะนั้นการนำผลงานของนิสิตมาตีพิมพ์
เผยแพร่ จึงเป็นหนทางหนึ่งที่จะช่วยส่งเสริมและสนับสนุนการสร้างบรรณรักษ์
นักเขียนขึ้นมา และในขณะเดียวกันข้อคิดและสาระจากบทความก็ยังเป็นประโยชน์ต่อ
วงการวิชาชีพอีกโสดหนึ่งด้วย

ข้อสังเกตประการหนึ่งที่ใครยากให้ท่านทั้งหลายช่วยกันคิด ก็คือ
ห้องสมุดนั้นหากอยู่เฉยๆแล้วจะให้คนทั่วไป
มองเห็นความสำคัญนั้น เป็นสิ่งที่เป็นไปได้
ฉันในวิทยุชีววิทยาก็ฉันนั้น นั่นก็คือ ถ้าเราต้องการ
ให้สังคมต้องการให้คนทั่วไปตระหนักถึงความสำคัญและเข้าใจใน "วิทยุชีววิทยารักษ์"
แล้วในบรรดาบุคคลในวงวิชาชีพก็ต้องช่วยกันกระทำให้ปรากฏ และทางหนึ่งนั้น
ก็คือการแสดงออกในรูปของผลงานทางวิชาการ เท่าที่พึงสามารถกระทำได้

ข้อสังเกตดังกล่าวจะถูกหรือผิด ก็ขอให้ท่านทั้งหลายช่วยกันพิจารณา ท่านมี
ความคิดเห็นอย่างไร โปรดแจ้งให้เราได้ทราบด้วย เรากำสรวลคอยท่านอยู่ หรือถ้า
ท่านเห็นชอบต่อข้อสังเกตดังกล่าว และแสดงให้ทราบโดยส่งบทความมาให้เรา ก็นับ
ได้ว่าท่านได้สร้างคุณประโยชน์ให้เกิดขึ้นแล้ว ต่อทั้งตัวท่านเอง และ วงวิชาชีพของ
เรา

๐๑๒๓๔๕๖๗๘๙๐๑๒๓๔๕๖๗๘๙๐

Lib-Sci
V5 H4 P3

ชไมพร เจริญสิน "การบำบัดด้วยหนังสือกับเยาวชนที่มีประวัติเสพยาเสพติดให้โทษ
ในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กกลาง" วารสารบรรณศาสตร์ 5(4) : 3 - 21
ตุลาคม 2525

สาระสังเขป : ความมุ่งหมายในการวิจัยครั้งนี้ เพื่อศึกษาว่าการบำบัดด้วยหนังสือจะสามารถลดความวิตกกังวลและส่งเสริมความเชื่อมั่นในตนเองของเยาวชนที่มีประวัติเสพยาเสพติดให้โทษได้เพียงใด กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการทดลอง ได้แก่ เยาวชนหญิงและชายที่มีประวัติเสพยาเสพติดให้โทษในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กกลาง โดยแบ่งเป็นเยาวชนหญิง 15 คน และเยาวชนชาย 15 คน เครื่องมือที่ใช้ในการทดลองได้แก่ หนังสือที่ช่วยลดความวิตกกังวลและส่งเสริมความเชื่อมั่นในตนเอง จำนวน 30 เล่ม ซึ่งคัดเลือกโดยผู้วิจัย ผู้เชี่ยวชาญทางด้านวรรณกรรมวัยรุ่น และนักจิตวิทยา ในการทดลองได้จัดให้กลุ่มตัวอย่างได้พบปะกันเพื่ออภิปรายและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเกี่ยวกับหนังสือที่ได้อ่านมา สัปดาห์ละ 1 ครั้ง ครั้งละ 3 ชั่วโมง เป็นเวลา 2 เดือน ก่อนและหลังการบำบัดจะให้กลุ่มตัวอย่างตอบแบบทดสอบวัดความวิตกกังวล และแบบทดสอบวัดความเชื่อมั่นในตนเอง การเปรียบเทียบคะแนนก่อนและหลังการบำบัดวิเคราะห์โดยใช้ t -test

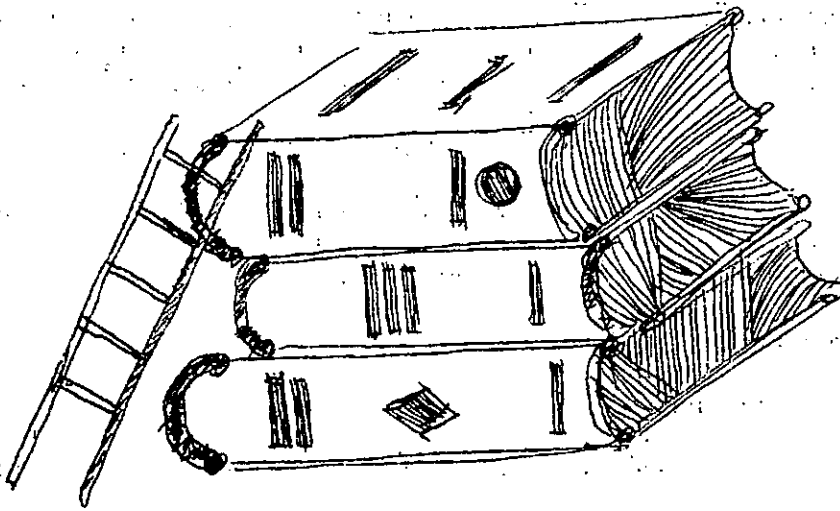
ผลการทดลองปรากฏว่า

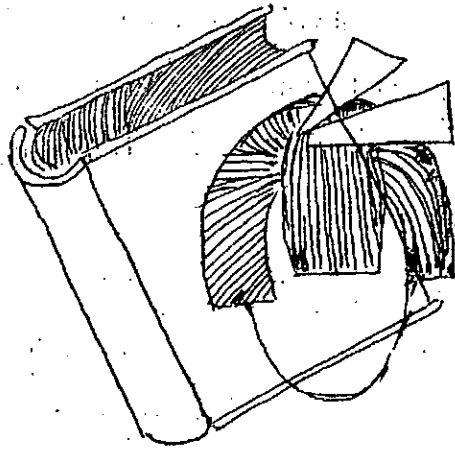
1. เยาวชนที่ได้รับการบำบัดด้วยหนังสือ ลดความวิตกกังวลลงอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ
2. เยาวชนที่ได้รับการบำบัดด้วยหนังสือมีความเชื่อมั่นในตนเองสูงขึ้น

อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

3. การบำบัดด้วยหนังสือกับเยาวชนหญิงและชายได้ผลทางด้านความ
วิตกกังวลและด้านความเชื่อมั่นในตนเองไม่แตกต่างกัน

ศัพท์กรรมนี้ : การบำบัดด้วยหนังสือ

การบำบัดด้วยหนังสือกับเยาวชนที่มีประวัติเสพยาเสพติดให้โทษในสถานพินิจ
และคุ้มครองเด็กกลาง*

ชไมพร เจริญสิน**

อ มี ห ล ัง

ในสภาพสังคมไทยปัจจุบันเยาวชนของชาติต้องประสบกับภัยอย่างหนึ่งซึ่งเป็นปัญหา
ใหญ่ของสังคมขณะนี้ ภัยนี้เป็นภัยเจ็บและเป็นอุปสรรคอย่างใหญ่หลวงต่อความเจริญของ

* ตัดตอนจากปริทัศน์พนธ์ กศ.ม. เรื่อง "การบำบัดด้วยหนังสือกับเยาวชนที่มี
ประวัติเสพยาเสพติดให้โทษในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กกลาง" มหาวิทยาลัยศรีนครินทร
วิโรฒ ประสานมิตร 2525, 112 หน้า

** ชไมพร เจริญสิน กศ.ม. (บรรณารักษศาสตร์) บรรณารักษ์ห้องสมุด
โรงเรียนมหาวิทยาลัยราชภัฏ จ. สงขลา

ชาติในอนาคต ภัยนี้คือภัยจากยาเสพติดให้โทษ จากการสำรวจจำนวนผู้ติดยาเสพติดให้โทษพบว่า ในประเทศไทยมีผู้ติดยาเสพติดอยู่มากกว่า 600,000 คน และมีเพิ่มมากขึ้นอยู่เรื่อย ๆ อย่างรวดเร็ว ในจำนวนนี้เป็นเยาวชนอายุระหว่าง 16 - 24 ปี ประมาณร้อยละ 70 และจากสถิติแสดงผลการตรวจวิเคราะห์ทางจิตของเด็กและเยาวชนประจำปี 2523 ของฝ่ายวินิจฉัยและบริการด้านสุขภาพจิต กองแพทย์ สถานพินิจและคุ้มครองเด็กกลาง พบว่า ในปี พ.ศ. 2523 มีจำนวนเด็กและเยาวชนที่เข้ารับการตรวจจิต 2,144 คน ตรวจพบเด็กและเยาวชนที่เสพยาเสพติดให้โทษ ทั้งหมด 361 คน เป็นชาย 342 คน หญิง 19 คน

จากการศึกษาหาสาเหตุของงสรเสพยาเสพติดให้โทษของเยาวชนพบว่า สาเหตุที่สำคัญอย่างหนึ่งก็คือ สภาพจิตของเยาวชน การขาดความเอาใจใส่ดูแลจากบิดามารดา หรือให้ความรักไม่เท่ากัน ทำให้ขาดความอบอุ่น ถูกกดดันมาก ไม่ได้รับความยุติธรรม ซึ่งแสดงออกมาทางด้านบุคลิกภาพ ซอปปิ่งผู้อื่น (Dependent) คือ เป็นผู้มีจิตใจอ่อนแอ อ่อนไหวง่าย ไม่อดทน ไม่มีความเชื่อมั่นในตนเอง เพราะเป็นผู้ที่มีสุขภาพจิตใจรวนเร มีความวิตกกังวลอยู่ตลอดเวลา นอกจากนั้นการเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมชนบทรรมนิยมประเพณีไปในแนวตะวันตก จนกลายเป็นค่านิยมของเยาวชนทั้งชาติไปแล้วนั้นเปิดทางให้เยาวชนไทยมีอิสระเสรีในการกระทำทุกอย่างในสังคม ความอยากรู้อยากเห็น อยากรู้อยากลอง ความฉีกกระฉีกที่จะทดลองในสิ่งที่ถูกห้าม ตลอดจนอิทธิพลของกลุ่มและเพื่อนฝูง ก็เป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้เยาวชนหันมาเสพยาเสพติด

สังคมปัจจุบันยังมีทัศนคติต่อผู้ติดยาเสพติดว่าเป็นอาชญากร เป็นบุคคลที่พึงรังเกียจ ซึ่งที่จริงแล้วผู้ติดยาเสพติดเป็นเพียงผู้ป่วยด้วยโรคชนิดหนึ่ง มิใช่เป็นอาชญากรผู้กระทำความผิดตามกฎหมาย รัฐมีหน้าที่จะต้องให้การบำบัดรักษาให้เขาเหล่านั้นให้หายจากโรคร้ายดังกล่าว ซึ่งเทคนิคที่นำมาใช้บำบัดรักษานั้นมีอยู่มากมายหลายแบบ เช่น การรักษาทางจิตด้วยวิธีการต่าง ๆ ทางจิตเวชศาสตร์ การอบรมและให้คำปรึกษาโดยจิตแพทย์ นักสังคมสงเคราะห์ ภูมิปัญญา เป็นต้น การฝึกวินัย การมีระบบลงโทษ และการให้รางวัล อาชีวบำบัด ชุมชนบำบัด

นอกเหนือจากวิธีการบำบัดรักษาดังกล่าวแล้ว ในต่างประเทศได้นำการบำบัดด้วยหนังสือ (Bibliotherapy) ไปใช้กับผู้ติดยาเสพติด โดยการศึกษาปัญหาทางจิตใจของผู้รับการบำบัด แล้วจึงคัดเลือกหนังสือซึ่งคาดว่าจะสามารถเปลี่ยนแปลงความคิด หันคติ และพฤติกรรมต่าง ๆ ให้เป็นไปในทางที่ดีขึ้น ให้ผู้รับการบำบัดอ่าน เช่น ที่ห้องสมุดซานตา คลารา เคาน์ตี (Santa Clara County Library) ในรัฐแคลิฟอร์เนีย ใช้วิธีการบำบัดด้วยหนังสือกับผู้ที่มีความบกพร่องทางจิต ผู้ติดยาเสพติด ผู้ป่วยเป็นโรคพิษสุราเรื้อรัง เป็นต้น ผลปรากฏว่าผู้ที่เข้ารับการบำบัดด้วยหนังสือมีสภาพจิตและบุคลิกภาพเป็นไปในทางที่ดีขึ้น

ด้วยเหตุดังกล่าวผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะทำการศึกษาเกี่ยวกับการนำหนังสือไปใช้บำบัดปัญหาทางจิตใจและบุคลิกภาพของเยาวชนที่มีประวัติเสพยาเสพติดให้โทษซึ่งอยู่ในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กกลาง ทั้งนี้ผลจากการศึกษาค้นคว้าสามารถใช้เป็นแนวทางให้บรรณารักษ์ นักจิตวิทยา ตลอดจนผู้ที่เกี่ยวข้อง ในประเทศไทย ได้นำวิธีการบำบัดด้วยหนังสือไปใช้กับบุคคลที่มีปัญหาทางจิตใจ อารมณ์ และอื่น ๆ เช่น เด็กกำพร้า นักโทษในเรือนจำ เป็นต้น

ค ว า ม มุง ห ม า ย ข อ ง ก า ร ท ี ก ข า ท น ค ว ่า

1. เพื่อศึกษาว่าหนังสือสามารถลดความวิตกกังวลของเยาวชนที่มีประวัติเสพยาเสพติดให้โทษ ในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กกลางได้เพียงใด
2. เพื่อศึกษาว่าหนังสือมีส่วนช่วยส่งเสริมความเชื่อมั่นในตนเองของเยาวชนที่มีประวัติเสพยาเสพติดให้โทษ ในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กกลางได้เพียงใด
3. เพื่อศึกษาว่าการบำบัดด้วยหนังสือที่ใช้กับเยาวชนหญิงและชายมีผลแตกต่างกันหรือไม่ เพียงใด

สมมุติฐานในการศึกษาครั้งนี้ว่า

1. เยาวชนที่ได้รับการบำบัดด้วยการอ่านหนังสือจะลดความวิตกกังวลลง
2. เยาวชนที่ได้รับการบำบัดด้วยการอ่านหนังสือจะมีความเชื่อมั่นในตนเองสูงขึ้น
3. การบำบัดด้วยหนังสือกับเยาวชนหญิงและชาย จะได้ผลทางด้านความวิตกกังวลและความเชื่อมั่นในตนเองแตกต่างกัน

วิธีดำเนินการทดลอง

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาทดลองครั้งนี้ เป็นเยาวชนที่มีประวัติเสพยาเสพติดให้โทษที่มีอายุระหว่าง 14 - 18 ปีบริบูรณ์ และมีความรู้ไม่ต่ำกว่าชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กกลาง และศาลพิพากษาแล้วให้การฝึกและอบรมในสถานฝึกและอบรมทั้งหญิงและชาย จำนวน 30 คน จึงได้มาจากการสุ่มอย่างง่าย

เครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง

1. แบบทดสอบวัดความวิตกกังวล
2. แบบทดสอบวัดความเชื่อมั่นในตนเอง
3. หนังสือประเภทต่าง ๆ ซึ่งผ่านการคัดเลือกมาแล้วว่ามีเนื้อหาที่จะช่วยลดความวิตกกังวล และส่งเสริมความเชื่อมั่นในตนเองของเยาวชนที่มีประวัติเสพยาเสพติดให้โทษในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กกลาง

แบบทดสอบวัดความวิตกกังวล

ตัวอย่าง แบบทดสอบวัดความวิตกกังวล

ข้อ	ข้อความ	จริงที่สุด	จริงบ้างเป็น บางครั้ง	ไม่จริง เลย
1	เมื่อทำอะไรผิดท่านรู้สึกเสียใจมาก			
2	ท่านมักมีอาการเปลี่ยนแปลงโดยไม่มีสาเหตุบ่อยๆ			
3	เมื่อทำสิ่งใดลงไปแล้ว ท่านไม่เคยเก็บเรื่องนั้น มาคิดอีก			
4	เมื่อเพื่อนพูดหยอกล้อท่าน ท่านก็ไม่รู้สึกโกรธ			
5	ท่านรู้สึกว่าใคร ๆ ต่างคิดมุงร้ายต่อตัวท่าน			

แบบทดสอบวัดความเชื่อมั่นในตนเอง

ตัวอย่าง แบบทดสอบวัดความเชื่อมั่นในตนเอง

ข้อ	ข้อความ	จริงที่สุด	จริงบ้างเป็น บางครั้ง	ไม่จริง เลย
1	เมื่อตั้งใจทำอะไรแล้ว ท่านไม่เปลี่ยนความตั้งใจ นั้นง่าย ๆ			
2	ท่านชอบทำงานเป็นกลุ่มมากกว่าทำตามลำพัง			
3	ท่านเชื่อถือโชคกลาง และหมอดู			
4	ไม่ว่าจะทำอะไร ท่านคิดว่าท่านต้องทำสำเร็จเสมอ			
5	เมื่อถูกผู้ใหญ่ติเตียน ท่านรู้สึกท้อถอยหมดกำลังใจ			

เกณฑ์การให้คะแนน มี 2 แบบคือ

แบบที่ 1 ในข้อความที่มีความหมายเชิงนิมิต		กำหนดเกณฑ์การให้คะแนนดังนี้	
จริงที่สุด	ให้	3	คะแนน
จริงบ้างเป็นบางครั้ง	ให้	2	คะแนน
ไม่จริงเลย	ให้	1	คะแนน
แบบที่ 2 ในข้อความที่มีความหมายเชิงนิเสธ		การให้คะแนนจะกลับกัน คือ	
จริงที่สุด	ให้	1	คะแนน
จริงบ้างเป็นบางครั้ง	ให้	2	คะแนน
ไม่จริงเลย	ให้	3	คะแนน

หนังสือ

ผู้วิจัยได้คัดเลือกหนังสือที่คาดว่าจะช่วยลดความวิตกกังวลและเพิ่มความเชื่อมั่นในตนเองของเยาวชนชายและหญิงซึ่งมีประวัติเสพยาเสพติดให้โทษ โดยอาศัยแนวความคิดในการจัดหาหนังสือสำหรับเด็กและวัยรุ่นที่มีปัญหาของ Association of Hospital and Institution Libraries และหลักเกณฑ์ในการคัดเลือกหนังสือสำหรับเด็กและวัยรุ่นไทย ของ รัถจวน อินทรกำแหง ได้หนังสือจำนวน 35 เล่ม ซึ่งประกอบด้วย นวนิยาย เรื่องสั้น สารคดี บทความ ชีวประวัติบุคคลสำคัญ เป็นต้น แล้วจึงดำเนินการดังนี้

1. จัดทำบรรณวิถีสันหนังสือที่คัดเลือกแล้ว นำไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิทางค่านิยมวรรณกรรมสำหรับเด็ก/วัยรุ่น ตรวจสอบพิจารณาความเหมาะสม ของหนังสือที่คัดเลือกให้เยาวชนอ่าน
2. นำรายชื่อพร้อมทั้งบรรณวิถีสันหนังสือที่ผ่านการพิจารณาในข้อ 1 ไปให้นักจิตวิทยาประจำสถานพินิจและคุ้มครองเด็กกลาง ตรวจสอบพิจารณาความเหมาะสมของหนังสืออีกครั้งหนึ่ง
3. นำหนังสือที่ผ่านขั้นตอนการพิจารณาคัดเลือกดังกล่าวไปให้เยาวชนซึ่งอยู่ในสถานฝึกอบรมที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างเลือกอ่านตามความสนใจ จากนั้นผู้วิจัยจึงคัดเลือกหนังสือที่เยาวชนสนใจ จำนวน 30 เล่ม ไปใช้ในการทดลองต่อไป

รายชื่อหนังสือที่ใช้ในการทดลอง

กาญจนา นาคันทน์ สามัคคี แพรพิทยา 2520, 190 หน้า

เกลลิโก, พอล "พลังแห่งความศรัทธา" ใน ห่านขาว หน้า 33 - 56 แปลโดย กิติกร
มีทรัพย์ ดวงมณี 2520

คำหมาน คนใด (นามแฝง) ปักเข็ญน้อย บรรณกิจ 2524, 154 หน้า

คุคสัน, แครรี สู่เพื่อชีวิต แปลโดย นิทยา ตัณฑโภาส ไทยวัฒนาพานิช 2523, 243 หน้า

เคสตันเนอร์, แอริก เอมิลยอนนักสืบ แปลโดย บันลือ ถิ่นพังงา พิมพ์ครั้งที่ 2 บรรณกิจ
2520, 150 หน้า

เจิ้ง, ฟง ลี สู่ชีวิต แปลโดย พิมาน วลี (นามแฝง) 2524, 109 หน้า

ฐะปะนีย์ นาครทรรพ จากใจแม่ โรงพิมพ์สุรสภา 2522, 29 หน้า

ดิก, เทเรสลา แลมสัน ปริศนาระฆังแก้ว แปลจาก Tornado Jones โดย สมุล รัตตากร
ไทยวัฒนาพานิช 2520, 304 หน้า

ดิกเคนส์, ชาร์ลส์ โอลิเวอร์ ทวิสต์ แปลจาก Oliver Twist โดย อ. สนิทวงศ์
(นามแฝง) แพรพิทยา 2520, 194 หน้า

ทวี บุญยเกตุ หอสอนลูก พิมพ์ครั้งที่ 4 บรรณกิจ 2521, 294 หน้า

บุรพา (นามแฝง) ลูกสลัม ไทยวัฒนาพานิช 2520, 218 หน้า

พานเกลิฟ, แอล นาฬิกาเรือนทอง แปลโดย อนิวัรรค (นามแฝง) กอไผ่ 2523,
140 หน้า

มานพ ดนอมศรี เด็กชาย ทอง อบเชย คนหมาก 2524, 164 หน้า

รสสุคนธ์ อิศรเสนา, ม.ล. เพื่อนที่บอัสคัย โดย สุคนธรรส (นามแฝง) บรรณกิจ
2516, 166 หน้า

รำไพ ภาณุมาศ วัยรุ่นเรียนโลก โดย รพาทิมพ์ (นามแฝง) แพรพิทยา 2514, 142 หน้า

ลักขม (นามแฝง) จอมเกร แพรพิทยา 2522, 137 หน้า

วอลเคท, ธีโอดอร์ เจ. หลายจำปา แปลจาก Jamba the elephant

โดย ลมูล รัตตากร ไทยวัฒนาพานิช 2513, 191 หน้า

วาง จัง กษลาลีเรือผู้กล้าหาญ แปลโดย เหมย และ พลัปลัง (นามแฝง) สารศึกษา
การพิมพ์ ม.ป.ป., 133 หน้า

วิฑิตา ปะตะคามิน "เพราะใคร" ใน เรื่องสั้นของเยาวชนนักเขียน หน้า 116-120

โรงพิมพ์คุรุสภา 2522

ศึกษาธิการ, กระทรวง. กรมวิชาการ เล่นกับไฟ โรงพิมพ์ยูไนเต็ดโปรดักชั่น ม.ป.ป.,
45 หน้า

สงบ สวนสิริ เมื่อเขาเป็นเด็ก พินยาการ 2523, 144 หน้า

สมพงษ์ พละสุริย์ ชีวิตใหม่ บรรณกิจ 2523, 55 หน้า

สำนักงานเยาวชนแห่งชาติ น้องแดง สำนักงานฯ ม.ป.ป., ไม่มีเลขหน้า

สุนทรพจน์ ทองทรัพย์ "ยาเสพติดพิษมหันต์" สุขภาพ 7: 83-87 มกราคม 2522

สุพัตรา สุภาพ เรื่องของอด โรงพิมพ์คุรุสภา 2524, 34 หน้า

แสงไส้ม เกษมศรี, ม.ร.ว. ประวัติบุคคลสำคัญของไทย พิมพ์ครั้งที่ 8 ไทยวัฒนา-
พานิช 2513, 164 หน้า

อรุณี นิตารัตน์ "ทำไม" ใน เรื่องสั้นของเยาวชนนักเขียน หน้า 145-150 โรงพิมพ์
คุรุสภา 2522

อาเธอร์, รูธ เอ็ม นิโคลาลูกพอ แปลจาก My daughter, Nicola โดย อร (นามแฝง)
ไทยวัฒนาพานิช 2520, 174 หน้า

อุดมศิลป์ ศรีแสงนาม น้ำมันระเหยหอม มหาวิทยาลัยมหิดล ม.ป.ป., 4 หน้า

ฮุสตัน, อัลมา พรานน้อยนุกิ แปลจาก Nuki โดย ลมูล รัตตากร ไทยวัฒนาพานิช
2523, 147 หน้า

ก ำ ร ะ ด ำ เ นื น ก ำ ร ท ค ล ่อ ง

1. ให้เยาวชนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง ตอบแบบทดสอบวัดความวิตกกังวลและแบบทดสอบวัดความเชื่อมั่นในตนเอง ก่อนดำเนินการทดลอง (pretest) ในวันที่ 23 กุมภาพันธ์ 2525 สำหรับเยาวชนหญิง และ วันที่ 24 กุมภาพันธ์ 2525 สำหรับเยาวชนชาย โดยผู้วิจัยคอยให้คำอธิบาย และใช้คำพูดกระตุ้นเพื่อสร้างแรงจูงใจในการตอบแบบทดสอบ

2. จัดนิทรรศการหนังสือที่ใช้ในการทดลอง เพื่อสร้างความสนใจในหนังสือแก่เยาวชน โดยใช้ห้องสมุดของสถานฝึกและอบรมแต่ละแห่งที่ทำการทดลองเป็นสถานที่จัดนิทรรศการ

3. จัดให้กลุ่มตัวอย่างได้พบปะกันเพื่ออ่านหนังสือและอภิปรายตลอดจนแสดงความคิดเห็นจากการอ่านหนังสือ สัปดาห์ละ 1 วัน วันละประมาณ 3 ชั่วโมง ตั้งแต่วันที่ 26 กุมภาพันธ์ 2525 ถึงวันที่ 25 เมษายน 2525 รวมระยะเวลาประมาณ 2 เดือน โดยจัดแบ่งเวลาดังนี้

เยาวชนหญิง ในสถานฝึกและอบรมบ้านปราณี พบปะกัน วันเสาร์

เยาวชนชาย ในสถานฝึกและอบรมบ้านกรุณา พบปะกัน วันอาทิตย์

4. ก่อนที่จะให้เยาวชนอ่านหนังสือ ผู้วิจัยจะเล่าเรื่องหนังสือ (Book Talk) เล่มที่จะให้เยาวชนอ่านในสัปดาห์นั้นให้เยาวชนฟัง เรื่องเป็นหนังสือที่ผ่านการพิจารณาและคัดเลือกแล้ว เพื่อเป็นการสร้างความสนใจในหนังสือให้แก่เยาวชน ในแต่ละสัปดาห์ กำหนดให้เยาวชนอ่านหนังสือประมาณ 3-4 เรื่อง โดยหมุนเวียนหนังสือกันอ่านตามกลุ่มย่อยที่จัดแบ่งไว้จากความสมัครใจ เพื่อที่เยาวชนจะได้อ่านหนังสืออย่างทั่วถึงกัน

5. การเสนอหนังสือหรือบทความให้อ่าน พิจารณาน้ำหนักที่มีเนื้อหาหาย ๆ และมีจุดจบในทางบวกให้เยาวชนอ่านในการทดลองระยะต้น ค่อยมาจึงให้อ่านหนังสือที่มีเนื้อหาสาระทางวิชาการมากขึ้น และเรื่องที่มีจุดจบในทางลบบ้าง

6. ทุกครั้งที่เยาวชนอ่านหนังสือจบ ตามที่ผู้วิจัยได้กำหนดไว้ จะจัดให้มีการอภิปรายและแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับเรื่องที่อ่าน ในการอภิปรายและแสดงความคิดเห็นนี้ ผู้วิจัยได้พยายามให้เยาวชนทุกคนมีโอกาสแสดงความคิดเห็นทั่วถึงกัน ในระหว่างการอภิปรายแต่ละครั้ง ผู้วิจัยได้สังเกตและบันทึกข้อมูลต่าง ๆ ไว้อย่างละเอียด เพื่อนำมาพิจารณาในการวิเคราะห์พฤติกรรมของกลุ่มตัวอย่างว่ามีความเปลี่ยนแปลงหรือไม่เพียงใด ตลอดจนใช้เป็นแนวทางในการแก้ไขปรับปรุงข้อบกพร่องต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นระหว่างการอภิปราย สำหรับหนังสือ บทความ สารคดี ฯลฯ เรื่องใดที่กลุ่มตัวอย่างสามารถอ่านจบภายในชั่วโมงก็ให้กลุ่มตัวอย่างได้มีโอกาสอภิปราย และแสดงความคิดเห็นร่วมกันในวันนั้น ส่วนเรื่องใดที่กลุ่มตัวอย่างไม่สามารถอ่านจบในชั่วโมงก็ให้นำไปอ่านนอกเวลา แล้วหลังจากนั้น เมื่ออ่านจบจึงจัดให้กลุ่มตัวอย่างได้อภิปราย และแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับเรื่องที่อ่าน

7. หลังจากทดลองใช้วิธีการบำบัดด้วยหนังสือครบ 2 เดือนแล้ว จึงให้กลุ่มตัวอย่างตอบแบบทดสอบวัดความวิตกกังวล และแบบทดสอบวัดความเชื่อมั่นในตนเอง (posttest) ในวันที่ 30 เมษายน 2525 อีกครั้งหนึ่ง

ก า ร วิ เ คร า ะ ห์ ข อ มู ล

1. ตรวจแบบทดสอบวัดความวิตกกังวล และแบบทดสอบวัดความเชื่อมั่นในตนเอง ที่กลุ่มตัวอย่างได้ทำไว้ทั้ง 2 ครั้ง แล้วบันทึกคะแนนทั้งหมดไว้
2. นำคะแนนที่ได้จากข้อ 1 ไปหาค่าเฉลี่ย และวิเคราะห์ความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยโดยใช้อัตราส่วนวิกฤต (t-test)

1. เยาวชนที่ได้รับการบำบัดด้วยหนังสือ ลดความวิตกกังวลลงอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งไม่ตรงกับสมมุติฐานที่ตั้งไว้ว่าเยาวชนที่ได้รับการบำบัดด้วยหนังสือจะลดความวิตกกังวลลง

2. เยาวชนที่ได้รับการบำบัดด้วยหนังสือ มีความเชื่อมั่นในตนเองสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งสอดคล้องกับสมมุติฐานที่ตั้งไว้ว่าเยาวชนที่ได้รับการบำบัดด้วยหนังสือจะมีความเชื่อมั่นในตนเองสูงขึ้น

3. เยาวชนหญิงและเยาวชนชาย ภายหลังได้รับการบำบัดด้วยหนังสือ มีความวิตกกังวลแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ นั่นคือ เยาวชนหญิงและเยาวชนชายมีความวิตกกังวลไม่แตกต่างกันภายหลังได้รับการบำบัดด้วยหนังสือซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมุติฐานที่ตั้งไว้

4. เยาวชนหญิงและเยาวชนชายภายหลังได้รับการบำบัดด้วยหนังสือ มีความเชื่อมั่นในตนเองแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ นั่นคือ เยาวชนหญิงและเยาวชนชายมีความเชื่อมั่นในตนเองไม่แตกต่างกันภายหลังได้รับการบำบัดด้วยหนังสือ ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมุติฐานที่ตั้งไว้

อ ภี ป ร า ย ผล

1. การเปรียบเทียบผลของความวิตกกังวลของเยาวชนก่อนและหลังการบำบัดด้วยหนังสือพบว่า เยาวชนที่ได้รับการบำบัดด้วยหนังสือไม่ได้มีความวิตกกังวลลดลง ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมุติฐานที่ตั้งไว้ เกี่ยวกับเรื่องนี้แม้ว่าความวิตกกังวลของเยาวชนก่อนและหลังการบำบัดด้วยหนังสือ จะไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ แต่ก็มีแนวโน้มที่จะลดลง การที่ผลการทดลองปรากฏผลเช่นนี้ ผู้วิจัยมีความเห็นว่าแม้การอ่านหนังสือ

จะช่วยให้เยาวชนได้ผ่อนคลายความรู้สึกถึงเครียดในจิตใจ ได้เรียนรู้ว่ายังมีสิ่งต่าง ๆ
อีกมากมายในโลกที่จะช่วยให้ชีวิตมีความสุข กล้าเผชิญกับปัญหาต่าง ๆ แต่ความวิตก
กังวลที่เกิดขึ้นในเยาวชนเหล่านี้เกิดขึ้นมาเป็นระยะเวลานาน ทำให้ฝังอยู่ภายในจิตใจ
สำนึก เป็นสภาพปัญหาทางจิตใจจึงต้องอาศัยระยะเวลาในการผ่อนคลาย หรือลดความ
วิตกกังวลนั้น ดังนั้นในการทดลองเพื่อที่จะลดความวิตกกังวล จำเป็นต้องใช้ระยะเวลา
ที่นานพอสมควรด้วย เพราะความวิตกกังวลในวัยรุ่นนั้น อาจเกิดขึ้นโดยไม่รู้สาเหตุและ
จะกังวลมาก เมื่อกังวลมากก็เกิดความเครียด แล้วหาทางดับความวิตกกังวลโดยเสพของ
มันเมา เช่น คีฬาสุรา สูบกัญชา เสพยาเสพติดอื่น ๆ เป็นต้น จึงมิใช่เป็นการดับโดย
สิ้นเชิง เพราะความวิตกกังวลจะยังคงเป็นความทุกข์อยู่ภายในจิตใจสำนึก พร้อมทั้งจะ
ปรากฏออกมาเมื่อมีสิ่งเร้า จึงตรงกับคำกล่าวที่ว่า ความวิตกกังวลของบุคคลมักจะฝัง
รากลึกอยู่ภายในจิตใจสำนึก หรือจิตไร้สำนึกของบุคคล และเกิดขึ้นกับคนทั่วไปมากที่สุด
ความวิตกกังวลจึงเป็นสภาพปัญหาทางจิตใจ จึงต้องอาศัยระยะเวลาในการผ่อนคลาย
ดังนั้นในการทดลองเพื่อที่จะลดความวิตกกังวล จำเป็นต้องใช้ระยะเวลาที่นานพอสมควรด้วย

นอกจากนั้น เนื่องจากกลุ่มตัวอย่างเป็นเยาวชนที่มีประวัติเสพยาเสพติดให้โทษ
มีสภาพทางจิตใจ และทางครอบครัว หนังสือที่ใช้ในการทดลองจึงควรมีเนื้อหาที่เกี่ยวข้อง
กับยาเสพติด มีตัวละครซึ่งมีสภาพปัญหาทางจิตใจ ตลอดจนสภาพความเป็นอยู่ที่คล้ายคลึง
กับกลุ่มตัวอย่าง แต่หนังสือที่มีลักษณะดังกล่าวยังมีอยู่น้อยมากในวงการหนังสือของเมืองไทย
ดังนั้นหนังสือที่ใช้ในการทดลองครั้งนี้จึงต้องเลือกหนังสือที่มีลักษณะที่ใกล้เคียงกับหนังสือที่
ต้องการมากที่สุด จึงอาจจะทำให้เยาวชนที่มีปัญหาจิตใจด้านความวิตกกังวลมีโอกาสน้อย
ที่จะได้เปรียบเทียบปัญหาของตนเองกับตัวละคร ทั้งนี้ปัญหาจิตใจโดยเฉพาะด้านความวิตก
กังวลนั้นเป็นปัญหาที่ต้องอาศัยระยะเวลาในการผ่อนคลายและเป็นปัญหาที่เยาวชนสะสมมานาน
แม้จะได้รับการบำบัดด้วยหนังสือก็ไม่อาจลดลงอย่างรวดเร็ว จนเห็นความแตกต่างได้อย่าง
ชัดเจนระหว่างก่อนและหลังการบำบัดเหมือนกับปัญหาอื่น ๆ แต่ก็มีแนวโน้มที่จะลดลง ผู้วิจัย
มีความเห็นว่า หากสามารถคัดเลือกหนังสือที่มีความเหมาะสมกับสภาพปัญหาของกลุ่มตัวอย่าง

ดังกล่าว พร้อมทั้งหนังสือที่มีเนื้อหาพื้นฐานด้านครอบครัว ชีวิต อารมณ์ และสังคม เป็นต้น เพื่อเสริมสร้างกำลังใจ กระตุ้นให้มีความกล้าหาญ อดทน หนักแน่น กล้าสู้ชีวิต และมองโลกในแง่ดีมาเข้าร่วมกันในปริมาณที่มากเพียงพอ มีกิจกรรมต่าง ๆ หลายลักษณะ และมีระยะเวลาในการทดลองที่นานพอสมควรแล้ว ความแตกต่างของผลการทดลองคงจะสามารถมองเห็นได้ชัดเจนกว่านี้

อีกประการหนึ่ง ผู้วิจัยมีความเห็นว่า สิ่งแวดล้อมเป็นปัจจัยหนึ่งที่ทำให้เกิดความวิตกกังวลได้ เพราะหากเยาวชนยังต้องอาศัยอยู่ในสถานฝึกและอบรมต่อไปอีกย่อมเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้ความวิตกกังวลยังมีอยู่ตลอดเวลา

2. การเปรียบเทียบผลของความเชื่อมั่นในตนเองของเยาวชนก่อนและหลังการบำบัดด้วยหนังสือ พบว่า เยาวชนที่ได้รับการบำบัดด้วยหนังสือ มีความเชื่อมั่นในตนเองสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งตรงกับสมมุติฐานที่ตั้งไว้ คือ เยาวชนที่ได้รับการบำบัดด้วยหนังสือจะมีความเชื่อมั่นในตนเองสูงขึ้น ผู้วิจัยมีความเห็นว่าการอ่านหนังสือช่วยให้เยาวชนได้เรียนรู้วิธีการแก้ปัญหาจากตัวละคร ซึ่งสามารถเอาชนะอุปสรรคต่าง ๆ ได้ในบั้นปลาย ทำให้เยาวชนเกิดความรู้สึกว่าตนเองยังมีค่า มีความหวัง อันจะนำไปสู่ความรู้สึกภาคภูมิใจในตนเอง และความเชื่อมั่นในตนเองต่อไป ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ กุลวนิดา ตุงคะเศรณี ที่ทำการวิจัยกับเด็กพิการทางร่างกาย และสุขภาพ โดยวิธีการบำบัดด้วยหนังสือ ผลการวิจัยพบว่าเด็กพิการที่ได้รับการบำบัดด้วยหนังสือ จะมีความเชื่อมั่นในตนเองสูงขึ้นเช่นเดียวกับผลการวิจัยของ อัลท์แมน (Altmann) ที่ทำการวิจัยเกี่ยวกับการใช้วิธีการบำบัดด้วยหนังสือ ในการเสริมสร้างความภาคภูมิใจในตนเอง ซึ่งความภาคภูมิใจในตนเองนี้เป็นคุณลักษณะที่สำคัญของผู้ที่มีความเชื่อมั่นในตนเอง

นอกจากนั้น การที่เยาวชนได้มีโอกาสแสดงความคิดเห็นของตนเองออกมาเกี่ยวกับหนังสือที่อ่าน และมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาให้กับผู้รวมกลุ่ม จึงเป็นผลทำให้เกิดความเชื่อมั่นในตนเองสูงขึ้น ดังเช่นผลการวิจัยของ วิปเปิล (Whipple) ที่ได้ทำการบำบัดด้วยหนังสือกับกลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นนักเรียนชายในโรงเรียนฝึกอบรมนิสสัย แล้วพบว่า การบำบัดด้วยหนังสือ

มีส่วนส่งเสริมบุคลิกภาพของกลุ่มตัวอย่าง จึงตรงกับที่ ฐีพี อาน โคกสูง และ นิพนธ์
แจ่งเอี่ยม ได้วิจัยพบว่า ความเชื่อมั่นในตนเองมีความสัมพันธ์กับบุคลิกภาพแสดงตัว

3. การเปรียบเทียบผลของความวิตกกังวลระหว่างเยาวชนหญิงและเยาวชนชาย
ภายหลังการบำบัดด้วยหนังสือ พบว่า เยาวชนหญิงและเยาวชนชาย ภายหลังการบำบัด
ด้วยหนังสือมีความวิตกกังวลไม่แตกต่างกัน จึงไม่สอดคล้องกับสมมุติฐานที่ตั้งไว้ ผู้วิจัยมี
ความเห็นว่สิ่งแวดลอมมีอิทธิพลที่จะก่อให้เกิดความวิตกกังวลได้ การที่เยาวชนทั้งหญิง
และชายอยู่ในสถานฝึกและอบรม มีความเป็นอยู่ และได้รับการฝึกอบรม ตลอดจนอยู่ภายใต้
กฎระเบียบของสถานที่เดียวกัน ย่อมก่อให้เกิดความวิตกกังวลได้เช่นเดียวกัน ทั้งนี้เพราะ
"ความกระวนกระวายใจที่เกิดขึ้น เฉพาะภายใต้สภาพการณ์บางอย่างเรียกว่า Situational
Anxiety เราอาจเรียนรู้ว่าสภาพการณ์ใดบ้างที่จะก่อให้เกิดตัวเรากังวล แล้วหาทาง
หลีกเลี่ยงสภาพการณ์นั้น ๆ เสีย และตราบดีที่ยังหาทางหลบหนีได้ เราก็ยังสบายใจ
พ้นจากภาวะกระวนกระวายใจอยู่ ส่วนความกระวนกระวายใจโดยทั่วไป เรียกว่า
General Anxiety ไม่ได้ขึ้นอยู่กับเฉพาะสถานการณ์ใดสถานการณ์หนึ่ง
แต่เป็นอยู่ทั่ว ๆ ไป โดยที่บุคคลนั้นอาจไม่สามารถผ่อนคลายความรู้สึกและไม่สามารถรู้สึก
สบายใจได้ ไม่ว่าจะเป็นสภาพการณ์ใด ๆ"

จากเหตุผลข้างต้น จะเห็นว่า ความวิตกกังวลที่เกิดขึ้นนอกจากจะขึ้นอยู่กับสถานการณ์
ใดสถานการณ์หนึ่งแล้ว ยังขึ้นอยู่กับที่บุคคลนั้นมีปัญหาทางด้านจิตใจ ไม่สามารถผ่อนคลาย
ความตึงเครียดได้ เช่นเดียวกับที่เยาวชนทั้งหญิงและชายที่เป็นกลุ่มตัวอย่างในการ
ทดลองครั้งนี้ จึงมีปัญหาด้านจิตใจ ที่เป็นสาเหตุทำให้เสพยาเสพติดย่อมจะมีความ
วิตกกังวลเกิดขึ้นอยู่ตลอดเวลา และจากการวิจัยของ สันทัต บุญญาภินันท์ พบว่า นัก
ศึกษาชายและหญิงมีความวิตกกังวลไม่แตกต่างกัน จึงตรงกับผลการวิจัยของ รี (rie)
ที่ว่าเด็กชายหญิงมีความวิตกกังวลไม่แตกต่างกัน ดังนั้น เมื่อเยาวชนหญิงและชาย จึงอยู่ใน
สถานฝึกและอบรม เช่นเดียวกัน และมีปัญหาด้านจิตใจที่ทับถมอยู่เป็นเวลานานเช่นเดียวกัน
จึงทำให้ผลที่ได้รับภายหลังจากการบำบัดด้วยหนังสือในด้านความวิตกกังวลไม่แตกต่างกันด้วย

4. การเปรียบเทียบผลของความเชื่อมั่นในตนเองระหว่างเยาวชนหญิงและ
เยาวชนชายภายหลังการบำบัดด้วยหนังสือ พบว่า เยาวชนหญิงและเยาวชนชายภายหลัง
การบำบัดด้วยหนังสือมีความเชื่อมั่นในตนเองไม่แตกต่างกัน จึงไม่สอดคล้องกับสมมุติฐาน
ที่ตั้งไว้ ผู้วิจัยมีความเห็นว่า เยาวชนหญิงและชายมีความรู้อยู่ในระดับที่ไม่แตกต่างกัน
มากนัก ทำให้มีความสามารถในการอ่านการวิเคราะห์เรื่องราวจากหนังสือได้ใกล้เคียงกัน
ผลที่จะได้รับจากหนังสือย่อมจะใกล้เคียงกันด้วย จึงเป็นผลให้เยาวชนหญิงและชายมีความ
เชื่อมั่นในตนเองไม่แตกต่างกัน ภายหลังที่ได้รับการบำบัดด้วยหนังสือแล้ว

อีกประการหนึ่ง ในขณะที่ทำการบำบัดด้วยหนังสือ เมื่อมีการอภิปราย ผู้วิจัย
จึงเป็นผู้นำกลุ่มโตพยายามกระตุ้นให้สมาชิกได้แสดงความรู้สึก มีความเชื่อมั่นในการแสดง
ความคิดเห็นของตนโดยที่ผู้วิจัยใช้วิธีการอย่างเดียวกันต่อกลุ่มตัวอย่าง เยาวชนหญิงและชาย
ดังนั้นย่อมมีผลทำให้เยาวชนหญิงและชายเกิดความเชื่อมั่นในตนเองได้ทัดเทียมกัน

นอกจากนั้น ผู้วิจัยมีความเห็นว่าการที่เยาวชนทั้งหญิงและชายมีประวัติเสพยา
เสพติดให้โทษ อันเนื่องมาจากสาเหตุทำนองเดียวกันคือ ได้รับการเลี้ยงดูที่ไม่เหมาะสม
ทำให้เยาวชนมีพฤติกรรมที่เป็นปัญหาเกิดขึ้นในลักษณะที่คล้ายคลึงกันคือ ขาดความคิดริเริ่ม
ขาดความเชื่อมั่นในตนเอง มีแนวโน้มที่จะพึ่งพาอาศัยผู้อื่นอยู่เสมอ เมื่อมาได้รับการบำบัด
โดยวิธีเดียวกัน และแรงกระตุ้นในระดับเดียวกัน จึงทำให้ระดับความเชื่อมั่นในตนเอง
ของเยาวชนทั้งหญิงและชายภายหลังการบำบัดด้วยหนังสือไม่แตกต่างกันด้วย

อนึ่งจากการสังเกตของผู้วิจัย และจากสถิติการยืมหนังสือที่ใช้ในการทดลองครั้งนี้
ปรากฏว่า กลุ่มตัวอย่างทั้งหญิงและชายมีความสนใจอ่านหนังสือที่คัดเลือกมาให้อ่านอย่าง
ใกล้เคียงกัน และหนังสือที่นำไปอ่านก็เป็นเรื่องเดียวกัน ดังนั้น ความคิดและแนวทางใน
การแก้ปัญหาที่เยาวชนทั้งหญิงและชายนำไปใช้ประโยชน์ในการปรับตัว จึงเป็นไปในลักษณะ
เดียวกัน จึงเป็นผลให้ความเชื่อมั่นในตนเองที่เกิดขึ้นภายหลังจากการอ่านหนังสือของ
เยาวชนหญิงและชายไม่แตกต่างกันด้วย

ข้อเสนอแนะ

จากผลการศึกษาครั้งนี้ แม้ว่าส่วนใหญ่จะไม่ได้เป็นไปตามสมมุติฐานที่ตั้งไว้ แต่จากตัวเลขทางสถิติที่ปรากฏ ก็แสดงให้เห็นว่า การทดลองครั้งนี้ได้ผลดีขึ้น ดังนั้น ผู้วิจัยจึงมีข้อเสนอแนะอันจะเป็นประโยชน์ต่อผู้ศึกษางานวิจัยนี้ และผู้ที่ทำการศึกษาค้นคว้าต่อไป ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะต่อผู้สร้างวรรณกรรม

ปัจจุบันนี้ประเทศไทยเริ่มมีหนังสือสำหรับเด็กมากขึ้น แต่หนังสือสำหรับเด็กเยาวชนยังมีน้อยมากทั้ง ๆ ที่เด็กในวัยนี้เป็นวัยที่มีความสำคัญยิ่งในอันที่จะเป็นกำลังของชาติต่อไปภายหน้า หนังสือสำหรับเด็กที่มีอยู่ส่วนใหญ่เป็นหนังสือแปลจากต่างประเทศ เรื่องตัวละครตลอดจนสภาพสังคมในเรื่อง มีความแตกต่างไปจากเยาวชนและสังคมไทย ดังนั้นนักเขียนไทยจึงควรหันมาเขียนหนังสือสำหรับเด็กไทยบ้าง โดยเขียนเรื่องที่ตัวละครรู้จักแก้ปัญหาต่าง ๆ จนประสบผลสำเร็จ เน้นให้สภาพปัญหาต่าง ๆ ที่เยาวชนกำลังประสบอยู่ เช่น ปัญหาด้านยาเสพติด ปัญหาครอบครัว ปัญหาการวางตัว เป็นต้น โดยเขียนในแง่แนะวิธีการที่จะแก้ปัญหา การฟันฝ่าอุปสรรคต่าง ๆ เพื่อที่เยาวชนจะได้นำเรื่องราวที่ได้อ่านไปพิจารณาเพื่อนำไปปรับปรุงและใช้กับตนเองได้ ไม่เพียงแต่นักเขียนหนังสือสำหรับเด็กเท่านั้น นักเขียนทั่ว ๆ ไปก็ควรหันมาเขียนเรื่องที่จะช่วยส่งเสริมความคิด และวิธีแก้ปัญหาให้แก่ผู้อ่าน คำนึงถึงผลทางด้านจิตใจของบุคคลที่มีปัญหาในด้านต่าง ๆ โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อช่วยแก้ปัญหาให้กับบุคคลแต่ละประเภท จะมีประโยชน์อย่างยิ่ง

2. ข้อเสนอแนะต่อสถานพินิจและคุ้มครองเด็ก

สถานพินิจและคุ้มครองเด็กทั้งส่วนกลางและส่วนภูมิภาค ควรเห็นความสำคัญของวิธีการบำบัดจิตใจและบุคลิกภาพของเด็กและเยาวชนด้วยหนังสือ โดยส่งเสริมการอ่านแก่เด็กและเยาวชนในสถานฝึกและอบรมต่าง ๆ ทั้งนี้ด้วยการสนับสนุนด้านการเงิน เพื่อปรับปรุงห้องสมุดไม่ว่าจะเป็นสถานที่หรือการจัดหาหนังสือที่เหมาะสมกับสภาพปัญหาต่าง ๆ

ของเด็กและเยาวชน อาจให้อ่านงานที่เก็บรวบรวมของสถานฝึกและอบรมแต่ละแห่ง ในการจัดหาและคัดเลือกหนังสือให้เหมาะสม

3. ข้อเสนอแนะต่อบรรณารักษ์ในสถานฝึกและอบรม

บรรณารักษ์ควรจัดบริการบำบัดด้วยหนังสือให้กับเด็กและเยาวชนที่อยู่ในสถานฝึกและอบรมนั้น เพราะบรรณารักษ์มีหน้าที่โดยตรงอยู่แล้วในการจัดหาหนังสือเข้าห้องสมุดและให้บริการส่งเสริมการอ่าน อาจจัดให้มีบริการบำบัดด้วยหนังสือ โดยให้การบำบัดเป็นรายบุคคล หรือแบบกลุ่มก็ได้ และควรจัดให้มีกิจกรรมในระหว่างการบริหารบำบัด เพื่อสร้างความสนุกสนานเพลิดเพลินและเป็นการฝึกให้มีบุคลิกภาพแบบแสดงตัวด้วย เช่น การแสดงละครจากเนื้อเรื่องบางตอนในหนังสือที่อ่าน เป็นต้น การบำบัดด้วยหนังสือนอกจากจะช่วยในการบำบัดสภาพจิตใจของเด็กและเยาวชนแล้ว ยังเป็นการปลูกฝังนิสัยรักการอ่านให้แก่เด็กและเยาวชนในสถานฝึกและอบรมนั้นด้วย

4. ข้อเสนอแนะต่อนักจิตวิทยาในสถานฝึกและอบรม

นักจิตวิทยาในสถานฝึกและอบรมควรนำวิธีการบำบัดด้วยหนังสือไปใช้ในการบำบัดปัญหาทางจิตใจและอารมณ์ของเด็กและเยาวชน โดยร่วมมือกับบรรณารักษ์ในสถานฝึกอบรมนั้น ๆ ในการคัดเลือกหนังสือ และนำวิธีการบำบัดด้วยหนังสือไปใช้รวมกับการบำบัดทางจิตอื่น ๆ ตามความเหมาะสม

5. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยต่อไป

5.1 ควรศึกษาวิธีการบำบัดด้วยหนังสือกับเยาวชนในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กกลางสามารถลดความวิตกกังวลได้หรือไม่อีกครั้งหนึ่ง โดยขยายระยะเวลาในการบำบัดให้มากขึ้น พร้อมทั้งเพิ่มกิจกรรมอื่น ๆ หลาย ๆ อย่างในระหว่างการทำทดลองสำหรับหนังสือที่จะนำมาใช้ในการทดลองนั้นควรเลือกหนังสือที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติดและสอดคล้องกับภูมิหลังของเยาวชนให้มากที่สุด

5.2 ควรศึกษาวิธีการบำบัดด้วยหนังสือกับบุคคลที่มีปัญหาทางด้านจิตใจอื่น ๆ เช่น เด็กกำพร้า นักโทษในเรือนจำ เป็นต้น

#####

ประชิด ทองรัตน์ และ พรรณี หมีทอง "การศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
ความคงทนและความพึงพอใจในการเรียนรู้ โดยการใช้ห้องสมุดในการสอน
กับการสอนตามปกติ" วารสารบรรณศาสตร์ 5(4) : 22 - 38
ตุลาคม 2525

สาระสังเขป : การศึกษาครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
ความคงทนและความพึงพอใจในการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษา และวิชาสุขศึกษา
ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 และ 3 โดยการใช้ห้องสมุดในการสอนกับ
การสอนตามปกติ

ผลของการศึกษาปรากฏดังนี้

1. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความคงทนในการเรียนรู้ของ
กลุ่มทดลองสูงกว่ากลุ่มควบคุม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01
2. นักเรียนกลุ่มตอบแบบสอบถามความพึงพอใจ มีความพึงพอใจ
ต่อวิธีการเรียน โดยใช้ห้องสมุดในการสอนสูงกว่าวิธีการเรียน โดยการสอนตามปกติ
อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ศัพท์กรณีย์ : ห้องสมุดกับการสอน ; ห้องสมุดและการเรียนรู้

ของเด็กและเยาวชน อาจให้อำนาจหน้าที่แก่บรรณารักษ์ของสถานฝึกและอบรมแต่ละแห่ง ในการจัดหาและคัดเลือกหนังสือให้เหมาะสม

3. ข้อเสนอแนะต่อบรรณารักษ์ในสถานฝึกและอบรม

บรรณารักษ์ควรจัดบริการบำบัดด้วยหนังสือให้กับ เด็กและเยาวชนที่อยู่ใน สถานฝึกและอบรมนั้น เพราะบรรณารักษ์มีหน้าที่โดยตรงอยู่แล้วในการจัดหาหนังสือเข้า หอสมุดและให้บริการส่งเสริมการอ่าน อาจจัดให้มีบริการบำบัดด้วยหนังสือ โดยให้การ บำบัดเป็นรายบุคคล หรือแบบกลุ่มก็ได้ และควรจัดให้มีกิจกรรมในระหว่างการบริหาร บำบัดเพื่อสร้างความสนุกสนานเพลิดเพลินและเป็นการฝึกให้มีบุคลิกภาพแบบแสดงตัวด้วย เช่น การแสดงละครจากเนื้อเรื่องบางตอนในหนังสือที่อ่าน เป็นต้น การบำบัดด้วยหนังสือนอก จากจะช่วยในการบำบัดสภาพจิตใจของเด็กและเยาวชนแล้ว ยังเป็นการปลูกฝังนิสัยรัก การอ่านให้แก่เด็กและเยาวชนในสถานฝึกและอบรมนั้นด้วย

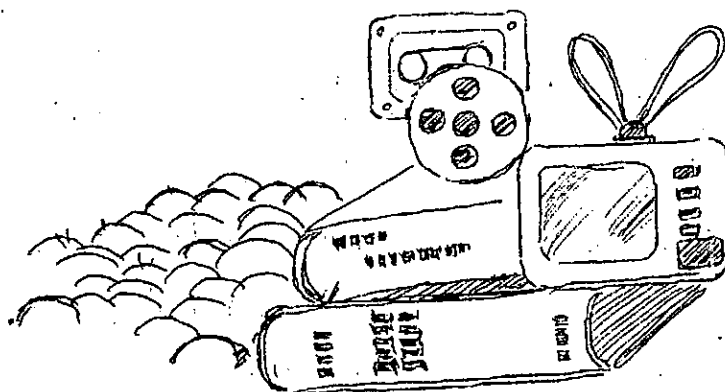
4. ข้อเสนอแนะต่อนักจิตวิทยาในสถานฝึกและอบรม

นักจิตวิทยาในสถานฝึกและอบรมควรนำวิธีการบำบัดด้วยหนังสือไปใช้ ใน การบำบัดปัญหาทางจิตใจและอารมณ์ของเด็กและเยาวชน โดยร่วมมือกับบรรณารักษ์ใน สถานฝึกอบรมนั้น ๆ ในการคัดเลือกหนังสือ และนำวิธีการบำบัดด้วยหนังสือไปใช้ร่วมกับ การบำบัดทางจิตอื่น ๆ ตามความเหมาะสม

5. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยต่อไป

5.1 ควรศึกษาวิธีการบำบัดด้วยหนังสือกับเยาวชนในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กกลางสามารถลดความวิตกกังวลได้หรือไม่อีกครั้งหนึ่ง โดยขยายระยะเวลา ในการบำบัดให้มากขึ้น พร้อมทั้งเพิ่มกิจกรรมอื่น ๆ หลาย ๆ อย่างในระหว่างการศึกษา ทดลอง สำหรับหนังสือที่จะนำมาใช้ในการทดลองนั้นควรเลือกหนังสือที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติดและ สอดคล้องกับภูมิหลังของเยาวชนให้มากที่สุด

5.2 ควรศึกษาวิธีการบำบัดด้วยหนังสือกับบุคคลที่มีปัญหาทางด้านจิตใจ อื่น ๆ เช่น เด็กกำพร้า นักโทษในเรือนจำ เป็นต้น

การศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ความคงทนและความพึงพอใจในการเรียนรู้
โดยการใช้ห้องสมุดในการสอน กับการสอนตามปกติ

ประชิด ทองรัตน์*

พรรณี หมี่ทอง**

ภู มิ ห ลั ง

การศึกษาของไทยในปัจจุบันมุ่งพัฒนาคน โดยเน้นให้รู้จักคิดเป็น ทำเป็น แก้ปัญหาได้ และรู้จักค้นคว้าหาความรู้ด้วยตนเอง เพื่อนำความรู้ที่ได้นั้นไปใช้ประโยชน์ในชีวิต และสามารถอยู่ในสังคมไทยอย่างมีคุณค่า จุดมุ่งหมายของการศึกษาดังกล่าวจะสัมฤทธิ์ผลหรือไม่

* ประชิด ทองรัตน์ ศศ.บ., กศ.ม. (บรรณารักษศาสตร์) บรรณารักษ์
ห้องสมุดโรงเรียนกรรพ อ.กะพ้อ จ.ภูเก็ต

** พรรณี หมี่ทอง ศศ.บ., กศ.ม. (บรรณารักษศาสตร์)

ยอมขึ้นอยู่กับกระบวนการเรียนการสอนของครูเป็นสำคัญ ซึ่งหมายความว่า ครูจะต้องเปลี่ยนวิธีการสอนแบบบรรยาย ให้นักเรียนท่องจำ มาเป็นการสอนให้นักเรียนรู้จักคิดค้นคว้าแยกแยะปัญหา และสรุปผลได้ โดยจัดให้มีกิจกรรมภาคปฏิบัติ มีสื่อการเรียนที่เหมาะสม หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งก็คือ ใช้วิธีหาปัญหามาเป็นวิธีสอนโดยตรง ด้วยเหตุนี้ห้องสมุดโรงเรียนจึงเป็นแหล่งความรู้สำคัญในการส่งเสริมและสนับสนุนกระบวนการเรียนการสอนดังกล่าว ทั้งนี้เพราะห้องสมุดเป็นสถานที่รวบรวม หนังสือ เอกสาร สิ่งพิมพ์และวัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ ทุกสาขาวิชาในหลักสูตรตามระดับการศึกษาของโรงเรียนนั้น ๆ โดยมีจุดมุ่งหมายส่งเสริมการเรียนรู้ของนักเรียนและการสอนของครู ห้องสมุดโรงเรียนจึงเปรียบเสมือน "ศูนย์การเรียนรู้" (Learning Resource Centers) ซึ่งเป็นองค์ประกอบสำคัญของโรงเรียนในการจัดการเรียนการสอน ดังนั้น การจัดโปรแกรมการเรียนการสอนให้สัมพันธ์กับการใช้ห้องสมุด หรือการใช้ห้องสมุดในการสอนจึงเป็นวิธีการอย่างหนึ่งที่จะทำให้การศึกษามุ่งบรรลุเป้าหมาย

การใช้ห้องสมุดในการสอน เป็นการสอนที่ครูผู้สอนและบรรณารักษ์ร่วมมือกัน อย่างใกล้ชิดในการเตรียมการสอนโดยศึกษาจุดมุ่งหมาย เนื้อหา ขอบเขตของวิชาแล้วจัดเตรียมวัสดุอุปกรณ์และกิจกรรมห้องสมุดต่าง ๆ เพื่อให้นักเรียนได้ศึกษาค้นคว้า อ่านหรือรวมกิจกรรมที่จัดขึ้น นักเรียนจะได้รับความรู้จากการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง โดยมีครูเป็นผู้แนะนำ และบรรยายให้ความรู้พื้นฐาน

อย่างไรก็ตาม ในปัจจุบันการนำห้องสมุดมาใช้ประโยชน์ในการสอนยังไม่ประสบความสำเร็จเท่าที่ควร ทั้งนี้ เพราะ

1. เจ้าหน้าที่หรือบรรณารักษ์ห้องสมุด ยังไม่เข้าใจว่า ห้องสมุดสามารถช่วยส่งเสริมการเรียนการสอนได้ และต้องดำเนินการควบคู่กันไป ยังถือว่าห้องสมุดเป็นที่รวบรวมหนังสือไว้ให้ครูและนักเรียนได้เข้าอ่านอย่างเสรีเท่านั้น

2. ครูยังยึดมั่นอยู่กับการสอนแบบบรรยาย อธิบายให้นักเรียนฟัง และจดจำ ครูสนใจเห็นว่าการสอนโดยวิธีอื่นยุ่งยากในการปฏิบัติ จึงทำให้กิจกรรมการเรียนการสอนที่เกี่ยวข้องกับห้องสมุดน้อยมาก

3. ผู้บริหาร โรงเรียนไม่เห็นความสำคัญของห้องสมุด จึงไม่สนับสนุน
การดำเนินงานของห้องสมุด

ปัญหาเหล่านี้สอดคล้องกับงานวิจัยของ มัลเลน (Mullen) ซึ่งได้ศึกษาเกี่ยวกับ
ปัญหาและวิธีปฏิบัติในการใช้ห้องสมุดประกอบการสอน ผลการศึกษาบางส่วนพบว่า

1. องค์ประกอบสำคัญที่เป็นปัญหาในการใช้ห้องสมุดประกอบการสอน
คือ ความช่วยเหลือจากอาจารย์ใหญ่ บรรณารักษ์ ครู งบประมาณ บริการด้านการสอน
ความช่วยเหลือจากฝ่ายการศึกษาของรัฐ จำนวนวัสดุประกอบการสอน วิธีสอน และสถานที่
2. มีครูเป็นจำนวนน้อยที่ใช้ห้องสมุดในการสอน
3. โดยทั่ว ๆ ไป ครูและบรรณารักษ์ไม่ได้เตรียมการสอนร่วมกัน
4. งานที่ครูมอบหมายให้นักเรียนทำ ส่วนมากไม่จำเป็นต้องอาศัยการ
ค้นคว้าจากห้องสมุด

นอกจากนี้ จากการศึกษาเกี่ยวกับปัญหาการใช้ห้องสมุดและความต้องการในการ
รับบริการห้องสมุดของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา เขตการศึกษา 5 ปีการศึกษา 2522 ของ
จุไรรัตน์ อุดมะ พบว่า การจัดเตรียมวัสดุอุปกรณ์ห้องสมุดไว้ให้พร้อมก่อนที่ครูจะมอบ
หมายงานให้นักเรียนค้นคว้านั้นยังอยู่ในระดับต่ำมาก

จากผลงานวิจัยที่กล่าวมาแล้วพอสรุปได้ว่า การเรียนการสอนในโรงเรียนยังม
การใช้ห้องสมุดในการสอนไม่มากนัก และส่วนที่มีการใช้ห้องสมุดก็ขาดการเตรียมตัวที่ดี
ขาดการปรึกษารวมมือระหว่างครูผู้สอนกับบรรณารักษ์ ดังนั้น จึงทำให้ผู้วิจัยต้องการที่จะ
ศึกษาว่า หากครูผู้สอนนำห้องสมุดมาใช้ในการสอนโดยวางแผนและเตรียมการสอนร่วมกับ
บรรณารักษ์อย่างจริงจังแล้ว จะทำให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และความคงทน
ในการเรียนรู้แตกต่างจากการสอนตามปกติหรือไม่ ทั้งนี้เพื่อเป็นการค้นหาวิธีการใหม่ ๆ
ที่เหมาะสมกับการนำมาใช้พัฒนาการเรียนการสอนให้มีความดียิ่งขึ้น

การศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยทั้งสอง ได้แยกกันดำเนินการทดลอง โดยที่ ประชิต
ทองรัตน์ ได้ทดลองสอนกับวิชาสังคมศึกษา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ส่วน พรรณี หมีทอง
ได้ทดลองสอนกับวิชาสุขศึกษา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

ควา ม มุ่ง ห ม า ย ใน ก า ร ที่ ก ษ า ตั น ค ว ่า

1. เพื่อศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษา หรือวิชา สุขศึกษา ของนักเรียนที่เรียนโดยใช้ห้องสมุดในการสอน กับการสอนตามปกติ
 2. เพื่อศึกษาเปรียบเทียบความคงทนในการเรียนรู้ของนักเรียนที่เรียนโดย การใช้ห้องสมุดในการสอน กับการสอนตามปกติ
- สำหรับของ พรรณี หมีทอง ได้เพิ่มความมุ่งหมายอีกข้อหนึ่ง ดังนี้
3. เพื่อเปรียบเทียบความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อวิธีการเรียนโดยใช้ ห้องสมุดในการสอน กับวิธีการเรียน โดยการสอนตามปกติ

ส ม ม ตี ฐ า น ข อ ง ก า ร ที่ ก ษ า ตั น ค ว ่า

1. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่เรียนโดยใช้ห้องสมุดในการสอน สูงกว่านักเรียนที่เรียน โดยการสอนตามปกติ
2. นักเรียนที่เรียนโดยใช้ห้องสมุดในการสอนมีความคงทนในการเรียนรู้ สูงกว่านักเรียนที่เรียน โดยการสอนตามปกติ
3. นักเรียนมีความพึงพอใจต่อวิธีการเรียนโดยใช้ห้องสมุดในการสอนสูง กว่าวิธีการเรียน โดยการสอนตามปกติ

ควา ม ส ำ คั ญ ข อ ง ก า ร ที่ ก ษ า ตั น ค ว ่า

1. ทำให้ทราบความแตกต่างของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความคงทนและ ความพึงพอใจในการเรียนรู้จากการใช้ห้องสมุดในการสอนกับการสอนตามปกติ
2. ทำให้ทราบว่า การใช้ห้องสมุดในการสอนนั้นเหมาะสมกับการนำไปใช้ใน การสอนวิชาสังคมศึกษาและวิชาสุขศึกษาหรือไม่ เพียงใด

3. เป็นแนวทางสำหรับบรรณารักษ์และครูที่สอนวิชาต่าง ๆ ในการร่วมมือกัน
จัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยใช้ห้องสมุด

4. เป็นแนวทางให้ผู้บริหารโรงเรียน บรรณารักษ์ และครู เห็นความสำคัญ
และคุณค่าของห้องสมุดที่มีต่อการเรียนการสอน

วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า

ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า

1. ของประชิด หองรัตน์

1.1 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 (ม.2)

ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2525 ของโรงเรียนเมืองกลาง อำเภอดง จังหวัดภูเก็ต
จำนวน 60 คน แบ่งเป็น 2 กลุ่ม คือ

ก. กลุ่มทดลอง จำนวน 30 คน เป็นกลุ่มที่เรียนโดยใช้
ห้องสมุดในการสอน

ข. กลุ่มควบคุม จำนวน 30 คน เป็นกลุ่มที่เรียนโดยใช้วิธี
การสอนตามปกติ

1.2 ระยะเวลาที่ใช้ในการทดลอง กลุ่มตัวอย่างแต่ละกลุ่มใช้
เวลาทดลองสอนกลุ่มละ 5 คาบ คาบละ 50 นาที

1.3 เนื้อหา เนื้อหาที่นำมาใช้ในการทดลอง เป็นเนื้อหาวิชา
สังคมศึกษา (ส 203) เพื่อนบ้านของเรา ตามหลักสูตรของกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง
"อารยธรรมในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้"

1.4 ผู้สอน

ก. ครูที่สอนวิชาสังคมศึกษาชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ของโรงเรียน
เมืองกลางผู้หนึ่ง เป็นผู้สอนทั้งกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม

ข. ผู้วิจัยเป็นผู้จัดเตรียมวัสดุอุปกรณ์และจัดกิจกรรมต่าง ๆ ให้กับ
กลุ่มทดลอง เพื่อให้เป็นไปตามแผนการสอน

1.5 เครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง

ก. แผนการสอนและบันทึกการสอนโดยวิธีใช้ห้องสมุดในการสอน

ข. แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

2. ของ พรรณี หมีทอง

2.1 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในภาคเรียน
ที่ 1 ปีการศึกษา 2525 ของโรงเรียนสาธิตน้ำผึ้ง กรุงเทพมหานคร จำนวน 90 คน
แบ่งเป็น 3 กลุ่ม คือ

ก. กลุ่มทดลอง จำนวน 30 คน เป็นกลุ่มที่เรียนโดยวิธีใช้
ห้องสมุดในการสอน

ข. กลุ่มควบคุม จำนวน 30 คน เป็นกลุ่มที่เรียนโดยวิธี
การสอนตามปกติ

ค. กลุ่มตอบแบบสอบถามความพึงพอใจ จำนวน 30 คน เป็น
กลุ่มที่เรียนทั้งวิธีใช้ห้องสมุดในการสอน และวิธีสอนตามปกติ

2.2 ระยะเวลาที่ใช้ในการทดลอง

ก. กลุ่มควบคุมและกลุ่มทดลอง ใช้เวลาทดลองสอนกลุ่มละ
5 คาบ คาบละ 50 นาที

ข. กลุ่มตอบแบบสอบถามความพึงพอใจ ใช้เวลาทดลองสอน
โดยวิธีใช้ห้องสมุดในการสอน 3 คาบ และวิธีสอนตามปกติ 3 คาบ

2.3 เนื้อหา เนื้อหาที่นำมาใช้ทดลองเป็นเนื้อหาวิชาสุขศึกษา
(พ 305) ตามหลักสูตรของกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง "โรคไม่ติดต่อที่สำคัญบางชนิด"
ไคแก โรคในช่องปาก โรคหัวใจ และโรคมะเร็ง

2.4 ผู้สอน

- ก. ครูที่สอนวิชาสุขศึกษาชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ของโรงเรียน
สาธิตน้ำผึ้ง ซึ่งเป็นผู้สอนทั้งกลุ่มทดลอง กลุ่มควบคุม และกลุ่มตอบแบบสอบถามความพึงพอใจ
- ข. ผู้วิจัย เป็นผู้จัดเตรียมวัสดุอุปกรณ์การสอนและจัดกิจกรรม
ต่าง ๆ ให้กับกลุ่มทดลองและกลุ่มตอบแบบสอบถามความพึงพอใจ

2.5 เครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง

- ก. แผนบันทึกการสอน และบันทึกการสอนโดยวิธีใช้ห้องสมุด
ในการสอน

- ข. แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

- ค. แบบสอบถามความพึงพอใจในการเรียน

รายละเอียดของแผนการสอนและบันทึกการสอน

ผู้วิจัยและครูผู้สอนได้รวมมือกันจัดทำทั้งแผนการสอนและบันทึกการสอน
ซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้

แผนการสอน ประกอบด้วย

1. คำชี้แจงในการใช้แผนการสอนโดยวิธีใช้ห้องสมุดในการสอน

ประกอบด้วย

- 1.1 การเตรียมตัว ของครู

- 1.2 การเตรียมตัวของบรรณารักษ์

- 1.3 บทบาทของครู

- 1.4 บทบาทของบรรณารักษ์

2. คู่มือครู ประกอบด้วย

- 2.1 ความคิดรวบยอดและหลักการ

- 2.2 จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม

- 2.3 เนื้อเรื่อง

2.4 กิจกรรมการเรียนรู้การสอน

2.5 สื่อการเรียน

2.6 การประเมินผล

3. คู่มือบรรณารักษ์ ประกอบด้วยการจัดเตรียมวัสดุอุปกรณ์ และ การจัดกิจกรรมห้องสมุดเพื่อการศึกษา ค้นคว้า ของนักเรียน

บันทึกการสอน เป็นคู่มือครู และบรรณารักษ์ในการสอนแต่ละคาบ ซึ่งมี รายละเอียดดังนี้

1. ความคิดรวบยอดและหลักการ
2. จุดประสงค์ในการเรียนรู้ และจุดประสงค์เชิงพฤติกรรม
3. เนื้อเรื่อง
4. กิจกรรมบรรณารักษ์
5. กิจกรรมครู
6. กิจกรรมนักเรียน
7. สื่อการเรียน
8. การประเมินผล

การดำเนินการทดลอง

1. ทำการทดสอบก่อนการเรียนรู้ (Pre - test) กับกลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุม ด้วยแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษา หรือวิชา สุขศึกษาตามที่ผู้วิจัยกำหนดไว้
2. ดำเนินการสอนในแต่ละกลุ่ม โดยใช้เนื้อหาในขอบเขตเดียวกัน แต่วิธีสอนต่างกัน
3. ทำการทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเมื่อเสร็จสิ้นการเรียนรู้ การสอนตามที่กำหนดไว้ (Post - test) โดยใช้แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ชุดเดิม

4. ทำการทดสอบวัดความคงทนในการเรียนรู้กับกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม หลังจากการเรียนการสอนเสร็จสิ้นไปแล้ว 2 สัปดาห์ โดยใช้แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนชุดเดิม

สำหรับกรณีของ พรรณี หมีทอง ที่ต้องการวัดความพึงพอใจในการเรียน ผู้วิจัยได้ให้นักเรียนตอบแบบสอบถามความพึงพอใจในแต่ละคาบทุกคาบ

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. หาคาสถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าคะแนนเฉลี่ย ค่าความแปรปรวนของคะแนน
2. เปรียบเทียบคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม โดยการวิเคราะห์ความแปรปรวนรวม (Analysis of Covariance)
3. เปรียบเทียบคะแนนความคงทนในการเรียนระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมโดยใช้ $t - test$
4. เปรียบเทียบคะแนนความพึงพอใจในการเรียน ระหว่างวิธีการเรียนโดยใช้ห้องสมุดในการสอนและวิธีการเรียนโดยการสอนตามปกติ โดยใช้ $t - test$

สรุปผลการศึกษาค้นคว้า

1. นักเรียนที่เรียนโดยใช้ห้องสมุดในการสอนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 สูงกว่านักเรียนที่เรียนโดยการสอนตามปกติ
2. นักเรียนที่เรียนโดยใช้ห้องสมุดในการสอนมีความคงทนในการเรียนรู้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 สูงกว่านักเรียนที่เรียนโดยการสอนตามปกติ
3. นักเรียนมีความพึงพอใจต่อวิธีการเรียนโดยใช้ห้องสมุดในการสอนสูงกว่าวิธีการเรียนโดยการสอนตามปกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

1. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

การศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษา และวิชา สุขศึกษาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 และ 3 โดยการให้ห้องสมุดในการสอนกับการสอนตามปกติ ผลการทดลองพบว่านักเรียนที่เรียนโดยใช้ห้องสมุดในการสอน มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่านักเรียนที่เรียนตามปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 จึงเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ และสอดคล้องกับงานวิจัยของ สมจิต พรหมเทพ ซึ่ง ได้ศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนก่อนและหลังการจัดทำโครงการ ส่งเสริมการอ่านและสอนการใช้ห้องสมุด ปรากฏว่า คะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลัง การจัดทำโครงการสูงกว่าก่อนจัดทำโครงการ นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับผลงานวิจัยใน ต่างประเทศของ แฮสติง และ แทนนอร์ (Hasting & Tanner) เดอฮาร์ท (Dehart) เจย์ (Jay) เบ็คเกอร์ (Becker) และ เฮล (Hale) ซึ่งได้ทดลองให้ห้องสมุดในการ สอน พบว่า นักเรียนที่เรียนโดยใช้ห้องสมุดในการสอนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่า นักเรียนกลุ่มที่เรียนโดยไม่ได้ใช้ห้องสมุด หรือใช้บ้างเป็นครั้งคราว

จากผลการวิจัยที่ได้กล่าวมาแล้วซึ่งมีผลสอดคล้องกับผลการวิจัยครั้งนี้ จึงสรุปได้ว่ การใช้ห้องสมุดในการสอนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่าการสอนตามปกติ สาเหตุที่เป็น เช่นนี้อาจเนื่องมาจาก

1. การเรียนโดยใช้ห้องสมุดในการสอนเป็นวิธีการสอนแบบใหม่ที่แตกต่างกันไปจากการสอนของครู ทำให้นักเรียนสนใจและตั้งใจเรียน
2. การเรียนโดยใช้ห้องสมุดในการสอนเป็นการเรียนการสอนที่เปลี่ยนแปลงจากการสอนแบบเดิมที่ยึดครูเป็นศูนย์กลางมาเป็นยึดนักเรียนเป็นศูนย์กลางของห้องเรียน ซึ่งเป็นการลดบทบาทของครูมาเป็นผู้แนะนำและสรุปเนื้อหาในบทเรียน
3. นักเรียนได้ศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองตลอดเวลา และมีโอกาสค้นคว้าจากแหล่งความรู้ต่าง ๆ ทำให้มีความรู้กว้างขวางและเข้าใจในเนื้อหามากขึ้น

4. บรรยายภาพ ในการเรียนส่งเสริมให้นักเรียนเรียนด้วยตนเอง มีการอภิปรายซักถามกันได้ เปิดโอกาสให้นักเรียนได้แสดงความคิดเห็น นอกจากนี้ในระหว่างที่เรียนนักเรียนได้เปลี่ยนอิริยาบถอยู่ตลอดเวลา จึงไม่ทำให้เกิดความเบื่อหน่ายต่อการเรียน

5. นักเรียนมีอิสระในการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง โดยไม่มีครูคอยบังคับครูจะเป็นผู้แนะนำและสรุปเนื้อหาในบทเรียน

6. มีกิจกรรมการเรียนการสอน ได้รับความสนใจ ให้นักเรียนตอบสนอง นักเรียนได้แสดงความสามารถของตนอย่างเต็มที่ จึงเกิดความตั้งใจในการเรียนมากยิ่งขึ้น

ด้วยเหตุนี้อาจกล่าวได้ว่า การใช้ห้องสมุดในการสอนจะ ช่วยลดบทบาทของครูให้น้อยลงพร้อมทั้งช่วยให้นักเรียนมีอิสระในการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง นอกจากนี้การใช้ห้องสมุดในการสอนยังสอดคล้องสัมพันธ์กับหลักสูตรใหม่ พุทธศักราช 2521 ซึ่งมีจุดหมายปลายทางที่สำคัญคือ ฝึกให้เด็กคิดเป็น ทำเป็น และแก้ปัญหาได้ สามารถที่จะนำความรู้ความสามารถของตนเองไปใช้ประโยชน์ในการดำรงชีวิตที่ดีได้

2. ความคงทนในการเรียนรู้

จากการทดลองครั้งนี้ปรากฏว่า นักเรียนกลุ่มที่เรียนโดยใช้ห้องสมุดในการสอน มีความคงทนในการเรียนรู้สูงกว่านักเรียนที่เรียนตามปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้เป็นเพราะว่าการเรียนโดยใช้ห้องสมุดในการสอนนั้นเป็นการเรียนที่นักเรียนได้ศึกษาค้นคว้าข้อเท็จจริงด้วยตนเอง และได้รับความรู้ในเรื่องเดียวกันจากหนังสือหลายเล่ม หรือจากแหล่งความรู้หลายแหล่ง ทำให้นักเรียนมีโอกาสคิด ไตร่ตรองหาเหตุผล และทำความเข้าใจ เมื่อเข้าใจแล้วจะเกิดความคงทนในการจำมากกว่าการที่ครูบรรยายหรือบอกให้ ซึ่งสอดคล้องกับคำกล่าวที่ว่า "การสอนที่มุ่งให้นักเรียนได้ศึกษาค้นคว้าและเรียนรู้ด้วยตนเองนั้น ทำให้เกิดการเรียนรู้ที่คงทนติดตัวนักเรียนได้ดี" และ "การสอนโดยใช้ห้องสมุดทำให้นักเรียนได้รับผลอย่างกว้างขวางและให้ประโยชน์ทางการศึกษาแก่นักเรียนได้ลึกและคิดทบทวน

และยังเป็นการสร้างนิสัยการรู้จักตนว่าด้วยตนเองให้เกิดขึ้นอีกด้วย" จากเหตุผลดังกล่าวขอมำให้นักเรียนที่เรียนโดยใช้ห้องสมุดในการสอนมีความคงทนในการเรียนรู้สูงกวำนักเรียนที่เรียนโดยการสอนตามปกติได้

3. ความพึงพอใจในการเรียน

จากการศึกษาเปรียบเทียบความพึงพอใจในการเรียน ปรากฏว่านักเรียนมีความพึงพอใจต่อวิธีการเรียนโดยใช้ห้องสมุดในการสอนสูงกว่าวิธีการเรียนโดยการสอนตามปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการใช้ห้องสมุดในการสอนนั้นมีกิจกรรมการเรียนการสอนที่เร้าความสนใจให้เด็กตอบสนอง ทำให้นักเรียนเข้าใจเนื้อหาได้ดีขึ้น ได้รับประสบการณ์ในการเรียนมากขึ้น มีส่วนรวมในกิจกรรมประกอบการเรียน มีส่วนช่วยให้จำบทเรียนได้มากขึ้น มีอิสระในการเรียน มีความสนุกสนานและเพลิดเพลิน ช่วยใหับรรยากาศในการเรียนเป็นกันเองมากกว่าการสอนตามปกติ สำหรับกิจกรรมการเรียนการสอนในการใช้ห้องสมุดในการสอนนั้น นักเรียนมีความพึงพอใจในแต่ละกิจกรรมไม่เท่ากัน ซึ่งจะเรียงลำดับกิจกรรมที่เด็กชอบจากมากไปหาน้อยดังนี้

1. การหาปัญหา เป็นกิจกรรมที่นักเรียนได้มีส่วนร่วมในบทเรียนมาก มีการแข่งขันกัน ได้ค้นคว้าหาความรู้จากหลายแหล่งความรู้ นอกจากนี้ยังได้เปลี่ยนอิริยาบถในการเรียน

2. การฉายสไลด์ เป็นกิจกรรมที่ทำให้นักเรียนได้เห็นทั้งภาพประกอบและได้ฟังคำบรรยายประกอบ การมีสิ่งเร้าทั้งทางตาและทางหูย่อมดึงดูดความสนใจในการเรียนไ้มากกว่าการฟังแต่คำบรรยายเพียงอย่างเดียว

3. การอภิปราย เป็นกิจกรรมที่นักเรียนได้เปลี่ยนอิริยาบถ มีการพูดคุยปรึกษากัน มีอิสระในการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง

การหาปัญหาเป็นกิจกรรมที่นักเรียนพอใจมากที่สุด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะนักเรียนได้รับความสนุกสนาน เพลิดเพลิน มีการแข่งขัน เป็นกิจกรรมที่มีสิ่งกระตุ้นและเร้าความ

สนใจมาก ส่วนการฉายสไลด์และการอภิปราย เป็นกิจกรรมที่นักเรียนพอใจรองลงมา
ทั้งนี้อาจเป็นเพราะไม่มีการแข่งขันกัน ความพึงพอใจของนักเรียนจึงลดลงตามลำดับ

สำหรับการเรียน โดยการสอนตามปกติ นักเรียนมีความพึงพอใจต่ำกว่าการใช้
ห้องสมุดในการสอน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ส่วนใหญ่ครูมักจะสอนด้วยวิธีบรรยาย
นักเรียนจึงเกิดความเบื่อหน่าย นักเรียนมีโอกาสน้อยในการรวมกิจกรรมต่าง ๆ เช่น
การแข่งขัน การปรึกษาหารือกัน การค้นคว้าด้วยตนเองอย่างอิสระ การดูสไลด์หรือ
ภาพยนตร์ การเปลี่ยนแปลงอิริยาบถ เหล่านี้เป็นต้น ซึ่งล้วนเป็นกิจกรรมที่เหมาะสมกับวัย
และธรรมชาติของเด็กในระดับนี้ ดังนั้นนักเรียนจึงมีความพึงพอใจในการเรียน โดยการ
สอนตามปกติต่ำกว่าการเรียน โดยการในห้องสมุดในการสอน

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะบรรณารักษ์

1.1 ควรชี้ให้ผู้บริหารและครูผู้สอนได้เห็นประโยชน์จากการใช้ห้องสมุด
ในการสอนวิชาสังคมศึกษา วิชาสุขศึกษา และวิชาอื่น ๆ

1.2 ควรศึกษาหลักสูตร แผนการสอน โครงการสอน และแบบเรียน
วิชาต่าง ๆ ในโรงเรียนอย่างละเอียด และให้ความร่วมมือกับครูผู้สอน ในการวางแผน
การสอนและจัดวัสดุอุปกรณ์ กิจกรรมห้องสมุดเพื่อการเรียนการสอน ให้สอดคล้องกับ
เนื้อหาวิชาเหล่านั้น ตลอดจนความต้องการของครูผู้สอน

1.3 บรรณารักษ์ที่อยู่ในท้องถิ่นใกล้เคียง ควรรวบรวมวัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ
ที่เหมาะสมกับการเรียนการสอนในแต่ละเนื้อหาวิชา แล้วทำการแลกเปลี่ยนกันระหว่าง
ห้องสมุด

1.4 ติดต่อขอความร่วมมือจากผู้บริหารในการเปิดประชุม สัมมนา อบรม
การใช้ห้องสมุดในการสอน ให้ครูผู้สอนรู้จักขั้นตอนการดำเนินการสอน

2. ข้อเสนอแนะครูผู้สอน

2.1 ควรให้ความร่วมมือกับบรรณารักษ์ในการจัดหาวัสดุอุปกรณ์เข้าห้องสมุด

2.2 ควรพยายามหาความรู้เพิ่มเติมเกี่ยวกับการใช้ห้องสมุดในการสอน และหาทางพัฒนานำการใช้ห้องสมุดในการสอนมาใช้ให้มากยิ่งขึ้น เพราะจากการสอนวิธีนี้ทำให้นักเรียนมีโอกาสดักคว้าหาความรู้ด้วยตนเอง ทำให้เกิดความเข้าใจในบทเรียนมากขึ้น นอกจากนี้ยังทำให้มีความคงทนในการเรียนรู้ได้อีกด้วย

2.3 ในการใช้ห้องสมุดในการสอนนี้ ครูควรติดต่อกับบรรณารักษ์ล่วงหน้าว่าจะนำนักเรียนไปค้นคว้า เวลาใด เรื่องอะไร เพื่อที่บรรณารักษ์จะได้จัดเตรียมหนังสือวัสดุอุปกรณ์ ตลอดจนกิจกรรมต่าง ๆ ไว้ให้พร้อม

2.4 ครูควรติดต่อกับบรรณารักษ์อยู่เสมอ เพื่อจะได้ทราบความเคลื่อนไหวของห้องสมุด

3. ข้อเสนอแนะผู้บริหาร โรงเรียน

3.1 ผู้บริหารโรงเรียนควรระลึกอยู่เสมอว่า นักเรียนสามารถจะเรียนรู้จากวิธีอื่น ๆ ได้นอกเหนือจากการเรียนการสอนที่ใช้กันอยู่เป็นประจำ โดยเฉพาะการเรียนโดยการใช้ห้องสมุดในการสอน

3.2 ควรสนใจที่จะศึกษาและทำความเข้าใจเกี่ยวกับการใช้ห้องสมุดในการสอน

3.3 ควรชี้ให้ครูผู้สอนได้เห็นประโยชน์จากการใช้ห้องสมุดในการสอน เพื่อจะได้เป็นประโยชน์ต่อการปรับปรุงวิธีการเรียนการสอนในโรงเรียน และเพื่อจะได้เป็นการฝึกให้นักเรียนสามารถศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง

3.4 ควรกระตุ้น ให้การสนับสนุน และส่งเสริมการใช้ห้องสมุดในการสอน และการวิจัยเกี่ยวกับการใช้ห้องสมุดในการสอน

3.5 ควรจัดอบรมครูให้รู้จักการใช้ห้องสมุดในการสอน

3.6 ควรสนับสนุนและส่งเสริมกิจกรรมของห้องสมุดโรงเรียนให้เจริญก้าวหน้า โดยการสนับสนุนให้มีการจัดหาวัสดุอุปกรณ์ให้ครูและนักเรียนได้ศึกษาค้นคว้าอย่างเพียงพอ

3.7 สนับสนุนการทำงานของบรรณารักษ์ หาดทางเพิ่มพูนประสิทธิภาพ
การทำงานของบรรณารักษ์ โดยเปิดโอกาสให้ศึกษาเพิ่มเติม ดูงาน เข้าร่วมประชุมสัมมนา
หรือเข้ารับการอบรมเกี่ยวกับงานห้องสมุดอยู่เสมอ

4. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัย

4.1 การวิจัยครั้งต่อ ๆ ไปควรจะได้ใช้เนื้อหาในการทดลองให้มากขึ้น
และใช้ระยะเวลาในการทดลองให้นานขึ้น เช่น 1 ภาคเรียน หรือ 1 ปี จะทำให้ผล
การวิจัยแจ่มชัดยิ่งขึ้น

4.2 ควรทำการวิจัยเปรียบเทียบความพึงพอใจในการเรียน ระหว่าง
กลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมในการสอนแต่ละวิธี

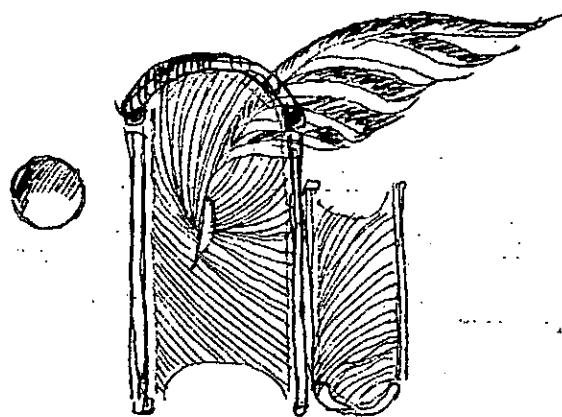
4.3 ควรมีการวิจัยเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนจากการเรียน
โดยใช้ห้องสมุดในการสอนและการสอนโดยการสอนตามปกติในวิชาอื่น เช่น วิชาภาษาไทย
วิทยาศาสตร์ และควรจะได้ทำการวิจัยในระดับต่าง ๆ กัน เพื่อจะได้ทราบว่าวิธีนี้ใช้ได้
อย่างเหมาะสมกับวิชาใดบ้าง และกับผู้เรียนระดับไหน

4.4 ควรมีการวิจัยเปรียบเทียบพฤติกรรมด้านต่าง ๆ ของนักเรียนที่เรียน
โดยใช้ห้องสมุดในการสอน กับนักเรียนที่เรียนโดยการสอนตามปกติ เช่น ศึกษาเปรียบเทียบ
ความรับผิดชอบการทำงานรวมกันเป็นหมู่คณะ เป็นต้น

บรรณานุกรม

ประชิด ทองรัตน์ ศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความงอกงามในการเรียน
วิชาสังคมศึกษา ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 (ม.2) โดยการใช้ห้องสมุดในการ
สอน กับการสอนตามปกติ ปริญญาโท กศ.ม. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ประสานมิตร 2525, 105 หน้า

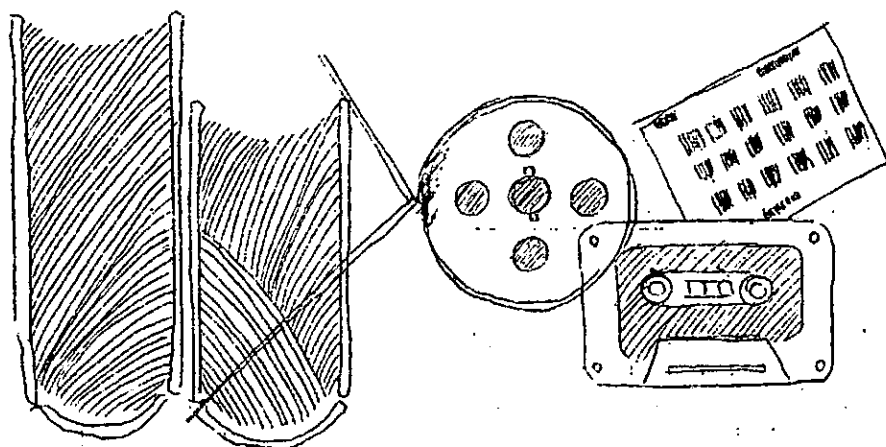
พรรณีย์ หมีทอง การศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ความคงทนและความ
พึงพอใจในการเรียนรู้วิชาสุขศึกษาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยการใช
ห้องสมุดในการสอนกับการสอนตามปกติ ปริญญาโท กศ.ม. มหาวิทยาลัยศรีนครินทร-
วิโรฒ ประสานมิตร 2526, 122 หน้า

ประพิมพร สติรวัดานนท์ อมรรักษ์ เลสีก และ อัญชลี ภูมิธิษฐ์ "จากบรรณารักษศาสตร์
ถึงสนเทศศาสตร์" วารสารบรรณศาสตร์ 5(4) : 39 - 59 ตุลาคม 2525

สาระสังเขป : วิชาบรรณารักษศาสตร์ สารนิเทศศาสตร์ และสนเทศศาสตร์ เป็นศาสตร์
ที่มีความสัมพันธ์เกี่ยวเนื่องกันมาโดยตลอด จากบรรณารักษศาสตร์จึงเป็นจุดเริ่มต้น
แห่งศาสตร์ที่เกี่ยวกับการรวบรวม เก็บรักษา และแจกจ่ายความรู้ที่ปรากฏในรูปของ
สิ่งพิมพ์ ได้ขยายขอบเขตออกไปเป็นวิชาสารนิเทศศาสตร์ ซึ่งครอบคลุมเอกสาร
สนเทศทั้งที่อยู่ในรูปของวัสดุ กราฟฟิค และเครื่องจักรกล แต่จำกัดตัวเองอยู่
เฉพาะสนเทศที่มีการเก็บบันทึกได้เท่านั้น และจากวิชาสารนิเทศศาสตร์นี้เองที่เป็น
พื้นฐานทำให้เกิดวิชาสนเทศศาสตร์ขึ้น จึงเป็นศาสตร์ที่มีได้มุ่งเพียงแต่การเก็บ
รักษา แต่มุ่งศึกษาถึงคุณสมบัติ พฤติกรรม สิ่งที่เกิดจากการไหลเวียน และการประมวล
ผลสนเทศ เพื่อให้สามารถสืบค้นได้โดยสะดวกและสามารถใช้ประโยชน์ได้อย่างเต็มที่
วิชาสนเทศศาสตร์ จึงเป็นศาสตร์ที่สัมพันธ์เกี่ยวข้องกับศาสตร์สาขาอื่นอย่างกว้างขวาง

ศัพท์กรณีย์ : สารนิเทศศาสตร์ - ประวัติ

จากบรรณารักษศาสตร์ ถึงสนเทศศาสตร์

ประพิมพ์ร สติรวัดนานนท์

อมรรักษ์ เลสลัก

อัญชลี ภูมิทิษฐ์

การบันทึกความรู้เป็นกิจกรรมอย่างหนึ่งที่แสดงให้เห็นถึงพัฒนาการทางสติปัญญาของมนุษย์ มนุษย์เริ่มจดบันทึกความรู้และเรื่องราวสำคัญ ๆ ต่าง ๆ ไว้ตั้งแต่ก่อนคริสตวรรษ เมื่อบันทึกความรู้ต่าง ๆ เพิ่มจำนวนมากขึ้น มนุษย์ก็ได้พยายามคิดค้นหาวิธีที่จะจัดการกับแหล่งความรู้เหล่านั้นเพื่อให้สามารถเข้าถึงผลผลิตแห่งกิจกรรมทางสติปัญญาของตนได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยการเก็บรวบรวมบันทึกความรู้ต่าง ๆ ไว้ในที่ที่เรียกว่า "ห้องสมุด"

ประพิมพ์ร สติรวัดนานนท์ อมรรักษ์ เลสลัก และ อัญชลี ภูมิทิษฐ์ นิสิตปริญญาโท สาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร ปีการศึกษา 2524

และได้พัฒนาการจัดและดำเนินงานตลอดจนการนำเทคนิคและวิธีการต่าง ๆ เข้ามาใช้ โดยการคาดคะเนถึงความรู้ที่มนุษย์ต้องการ รวมทั้งการนำเอาเทคโนโลยีต่าง ๆ เข้ามาช่วย เมื่องานของห้องสมุดได้ขยายขอบข่ายกว้างขวางขึ้นมีการดำเนินงานที่ซับซ้อนยิ่งขึ้น จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องไปผู้ที่มีความรู้ความสามารถ โดยเฉพาะซึ่งมีความเข้าใจลักษณะของงานห้องสมุดเป็นอย่างดีมาทำหน้าที่บริหารงานและให้บริการ จึงทำให้เกิดการศึกษาวิชาบรรณารักษศาสตร์ (Library Science) ขึ้น ปัจจุบันความรู้ต่าง ๆ มิได้จำกัดอยู่เฉพาะในรูปแบบของการจัดบันทึกในลักษณะของหนังสือเอกสารเท่านั้น แต่มีความหมายครอบคลุมไปถึงแหล่งข้อมูลทั้งที่มีสถานะทางกายภาพและไม่มีสถานะทางกายภาพ ดังนั้นการที่จะศึกษาหรือนำความรู้ดังกล่าวมาใช้ให้เกิดประโยชน์จึงจำเป็นต้องศึกษาให้ทราบถึงความเป็นมา และแนวโน้มตลอดจนเทคนิคและวิธีการต่าง ๆ ในการนำความรู้มาใช้ ศาสตร์ที่เกิดจากการผสมผสานของทฤษฎีในสาขาวิชาต่าง ๆ ในเชิงวิทยาศาสตร์และเกี่ยวข้องกับสารสนเทศนี้ก็คือ "สนเทศศาสตร์" (Information Science)

ก่อนที่จะได้ศึกษาในรายละเอียดของพัฒนาการของวิชาบรรณารักษศาสตร์ สารนิเทศศาสตร์ และสนเทศศาสตร์ ในลำดับต่อไป ควรจะได้รู้จักและเข้าใจนิยามศัพท์ที่สำคัญ ๆ ซึ่งเกี่ยวข้องกับสาขาวิชาดังกล่าวเสียก่อนเพื่อจะได้เข้าใจในรายละเอียดได้ดียิ่งขึ้น

นิยาม

1. บรรณารักษศาสตร์ (Library Science)

เป็นศาสตร์ที่ว่าด้วยการรวบรวม เก็บรักษา และแจกจ่ายความรู้ที่ปรากฏในสิ่งพิมพ์ หรือข้อเขียนโดยอาศัยห้องสมุดเป็นสื่อ ตลอดจนศาสตร์ที่ว่าด้วยการจัดบริหารงานห้องสมุด³

นอกจากคำว่า Library Science แล้วเรายังจะพบคำว่า Librarianship ซึ่งหมายถึง วิชาชีพทางบรรณารักษศาสตร์

2. สนเทศ (Information)

ได้นักวิชาการหลายท่านได้พยายามวิเคราะห์คำว่า "สนเทศ" และให้นิยามในทัศนะต่าง ๆ กัน แต่ก็ดูเหมือนว่ายากที่จะนิยามให้ครอบคลุมคำนี้ได้ จึงพอสรุปได้ดังนี้คือ

- สนเทศเป็นได้ทั้งสิ่งที่คงที่ (Static) และสิ่งที่แปรเปลี่ยน (Dynamic)
กล่าวคือ สนเทศเป็นสิ่งที่คงที่ ในแง่ของการจัดเก็บสนเทศหรือบรรจุสนเทศลงในที่ใดที่หนึ่ง ตัวอย่างเช่น การบรรจุสนเทศลงในรูปของภาพหรือหนังสือ เป็นต้น สนเทศเป็นสิ่งที่แปรเปลี่ยน เมื่อพิจารณาสนเทศในแง่ของการจัดกระทำ เช่น การผลิต การเผยแพร่ และการสื่อสารของสนเทศ¹

- สนเทศเป็นเหมือนสินค้าและขบวนการ
ที่ว่าสนเทศเป็นเหมือนสินค้า เพราะสนเทศมีการจัดเก็บได้ มีการเผยแพร่ ถ่ายทอดได้ มีการผลิต และมีการสื่อสารไปได้

สนเทศในแง่ของขบวนการหรือการจัดกระทำ สนเทศนั้นต่ออาจถูกแปลงออกมาเป็นสนเทศที่มีความหมาย โดยขบวนการ หรือการจัดกระทำที่มาจากความคิดของมนุษย์¹

- สนเทศสามารถจัดเก็บ ถ่ายทอด และช่วยในการตัดสินใจ¹
หากจะประมวล concept ของท่านเหล่านี้เข้าด้วยกันแล้วก็พอจะสรุปได้ว่า สนเทศเป็นได้ทั้งสิ่งที่ปรากฏลักษณะทางกายภาพ และไม่ปรากฏลักษณะทางกายภาพ จึงจะให้ข้อมูลต่าง ๆ แก่ผู้รับ สามารถมีการจัดเก็บ ถ่ายทอด ช่วยในการตัดสินใจ และแก้ปัญหาต่าง ๆ ได้

3. สารนิเทศศาสตร์ (Documentation)

ในระยะแรกคำว่า สารนิเทศศาสตร์ มีความหมายเกี่ยวกับเทคนิคของห้องสมุด และจดหมายเหตุแบบใหม่สำหรับการจัดและวิเคราะห์เอกสารสนเทศที่แตกต่างไปจากหนังสือ⁴

ในระยะต่อมา นิยามของคำว่า สารนิเทศศาสตร์ ได้ขยายขอบเขตกว้างขึ้นคือ

- ในปี ค.ศ. 1908 สถาบันบรรณานุกรมแห่งชาติได้นิยามคำว่า เอกสารสนเทศ (documents) ว่า

"สื่อทั้งหลายจึงแทนหรือแสดงออกโดยเครื่องหมายทางกราฟิก (ตัวเขียน รูปภาพ ไดอะแกรม แผนภูมิ ตัวเลข สัญลักษณ์) วัตถุการกระทำ ความคิด หรือความรู้สึก สิ่งพิมพ์ (หนังสือ นิตยสาร หนังสือพิมพ์) ปัจจุบันจัดเป็นองค์ประกอบที่มีมากที่สุด"⁴

- ในปี ค.ศ. 1950 Shera ได้นิยามไว้ว่า

"เอกสารสนเทศควรจะจำกัดตัวเองอยู่ในขอบข่ายเฉพาะด้านการจัดวัสดุ กราฟฟิก สิ่งมุ่งดำเนินการเกี่ยวกับวัสดุ เพื่อความรู้ และความต้องการ ความรู้ของนักวิชาการ ฉะนั้น สารนิเทศศาสตร์ จึงเกี่ยวเนื่องกับอุปกรณ์ เพื่อวิชาการ อันได้แก่ บรรณานุกรม ครรชนี และบริการด้านสาระสังเขปทั้งในรูปเครื่องจักรกล และไม่ใช่เครื่องจักรกล"⁴

- Briet ได้สรุปว่า

"เอกสารสนเทศ หมายถึง วัตถุธรรม หรือ เครื่องหมายเชิงสัญลักษณ์ใดก็ตามที่ถูกเก็บรักษาหรือบันทึกไว้ เพื่อแทนกระบวนการสร้างหรือการพิสูจน์ ปรากฏการณ์ทางกายภาพ และทางปัญญา"⁴

กล่าวโดยสรุปแล้ว สารนิเทศศาสตร์ ก็เป็นวิชาที่ว่าด้วยการเก็บรวบรวมบันทึก เอกสารสนเทศ หรือ สสนเทศต่าง ๆ ทั้งในรูปที่เป็นวัสดุ กราฟฟิก และในเครื่องจักรกล ดังเมื่อก่อน นิยามของสารนิเทศศาสตร์ จะมีขอบเขตกว้างขึ้นตามลำดับ แต่ก็ยังจำกัดตัวเองอยู่เฉพาะ สิ่งที่มีการเก็บบันทึกได้เท่านั้น

4. สนเทศศาสตร์ (Information Science)

ในปี ค.ศ. 1966 คำว่า สารนิเทศศาสตร์ (Documentation) ค่อย ๆ หมดความนิยมไป (โดยเฉพาะในสหรัฐอเมริกา) และมีคำว่า สสนเทศศาสตร์ (Information Science) เข้ามาแทนที่ ดังนั้น นักวิชาการในสาขาต่าง ๆ จึงเริ่มหันมาคิดคำนึงและนิยามคำว่าสสนเทศศาสตร์ จึงมีนิยามที่น่าสนใจดังนี้

- คำนิยามที่ได้จากการประชุมที่ Georgia Institute of Technology เมื่อเดือนตุลาคม ค.ศ. 1961 และ เมษายน ค.ศ. 1962

"สนเทศศาสตร์ คือศาสตร์สาขาหนึ่ง ซึ่งศึกษาค้นคว้าคุณสมบัติต่าง ๆ และ
พฤติกรรมของสนเทศ หลังจึงเกี่ยวกับการไหลเวียนของสนเทศ และวิธีในการประมวลผล
(processing) เสนเทศ เพื่อให้สามารถสืบค้นได้สะดวกและใช้ประโยชน์ได้ กระบวนการ
ทั้งหมดประกอบด้วย การจัด การเผยแพร่ การรวบรวม การจัดเก็บ การสืบค้น การแปล
ความหมาย และการใช้สนเทศ แขนงวิชาพัฒนามาจากหรือสัมพันธ์กับคณิตศาสตร์ ตรรกศาสตร์
จิตวิทยา เทคโนโลยีทางคอมพิวเตอร์ ปฏิบัติการวิจัย"⁴

- ในปี ค.ศ. 1962 Wooster ได้นิยามสนเทศศาสตร์ว่าเป็นศาสตร์ที่ประกอบด้วยสาขาต่าง ๆ ดังต่อไปนี้คือ

- (1) ฐานวิทยา
- (2) เซว้นปัญญาเทียม
- (3) การจำรูปแบบ
- (4) การจัดตัวเอง
- (5) การจัดระบบคอมพิวเตอร์ และการสร้างโปรแกรม ในปี ค.ศ. 1967

รวมอีก 6 แขนง

- (1) การวิจัยระบบสารสนเทศ
- (2) การกำหนด และการจัดหมวดหมู่
- (3) การถ่ายทอดสนเทศ
- (4) ระบบปรับและจัดตัวเอง
- (5) ภาษาและการวิจัยด้านภาษาศาสตร์
- (6) มูลฐานทฤษฎี⁵

- Kochen มองสนเทศศาสตร์ว่าประกอบด้วย ทฤษฎีการสื่อสาร
คอมพิวเตอร์ศาสตร์ พฤติกรรมศาสตร์ และสนเทศศาสตร์ ในความหมายแคบ⁵

- Phyllis A. Richmond จึงเป็นบรรณารักษ์ได้ให้แนวคิดเกี่ยวกับ
สนเทศศาสตร์ว่าเป็นเนื้อหาของความรู้ ซึ่งพิจารณาในแง่ของการจัดเก็บรวบรวมและการ

จัดกระทำ รวมทั้งการสืบค้นทุกประเภทในสาขาวิชาต่าง ๆ ²

กล่าวโดยสรุปว่า สนเทศศาสตร์ คือศาสตร์ที่ศึกษาเกี่ยวกับสนเทศทั้งในแง่ของ
คุณสมบัติ พฤติกรรม การจัดกระทำเกี่ยวกับสนเทศ และการใช้สนเทศ คำว่า สนเทศในที่นี้
มีความหมายกว้างครอบคลุมมวลความรู้ทั้งหมด

พัฒนาการและความสัมพันธ์ระหว่างวิทยาสรรพการศาสตร์ สารนิเทศศาสตร์ และสนเทศศาสตร์

จากนิยามคำดังกล่าวจะเห็นได้ว่าสาขาวิชาทั้ง 3 คือ สรรพการศาสตร์ สารนิเทศ-
ศาสตร์ และสนเทศศาสตร์ มีความสัมพันธ์เกี่ยวเนื่องกันอยู่ พัฒนาการของสาขาวิชาทั้ง 3
จึงมีลักษณะสืบทอดต่อเนื่องกันมา ดังแสดงในตาราง

ตารางแสดงพัฒนาการของบรรณารักษศาสตร์ สารนิเทศศาสตร์ และสนเทศศาสตร์

ระยะเวลา	บรรณารักษศาสตร์	สารนิเทศศาสตร์	สนเทศศาสตร์
2000 ปีก่อนคริสตกาล 1350-1250 คริสตกาล คริสต์ศตวรรษที่ 12 คริสต์ศตวรรษที่ 17 ค.ศ. 1800 ค.ศ. 1876 ค.ศ. 1887 ค.ศ. 1895	ชาวสุเมเรียนรู้จักหนังสือเพื่อเก็บรักษาแผ่นดินเหนียว ชาวอียิปต์ใช้กระดาษปาปิรัสเขียนหลายแห่ง นักปราชญ์ใช้พระวางแผ่นและคัมภีร์เขียนสร้างหนังสือส่วนตัว เพื่อเก็บวรรณกรรมกรีกและละติน หนังสือสำคัญทำให้เกิดชนหลายแห่ง เช่น หนังสือ มาเวแรง (Marzarin Library) หอสมุดแห่งชาติได้เกิดขึ้นสหรัฐอเมริกา เมลวิล คิวอี้ ได้จัดพิมพ์ระบบการจัดหมู่ ระบบทศนิยม มหาวิทยาลัยโคลัมเบียได้เปิดโรงเรียนบรรณารักษศาสตร์ สอนถึงขั้นระดับปริญญาตรี และต่อ ๆ มาการศึกษาทางงาน บรรณารักษศาสตร์เจริญขึ้นเรื่อยมา โดยลำดับ ... 6 บรรณารักษะเริ่มผลิตหนังสือและเทคนิคที่จะบริการให้ผู้อื่น โดยการใส่บรรณานุกรมเข้าช่วย	สถาบันบรรณานุกรมแห่ง ชาติ เบลเยียม กอตง โดย Henri La Fon- taine และ Paul Otlet	

ระยะเวลา	บรรณารักษศาสตร์	สารนิเทศศาสตร์	สหเทศศาสตร์
ค.ศ. 1909		สมาคมห้องสมุดเฉพาะแห่งสหรัฐอเมริกา	
ค.ศ. 1924		สมาคมห้องสมุดเฉพาะและสำนักสันเทศ แห่งอังกฤษ	
ค.ศ. 1926		บริการด้านวิทยาศาสตร์ เริ่มกิจกรรม ต่าง ๆ ทางด้านสารนิเทศศาสตร์ โดย Watson Davis	
ค.ศ. 1931		สถาบันสารนิเทศศาสตร์ระหว่างชาติเปลี่ยน มาจากสถาบันบรรณานุกรมระหว่างชาติ	
ค.ศ. 1934		Paul Otlet จัดพิมพ์ Traite de Documentation	
ค.ศ. 1934		ห้องสมุดกระทรวงเกษตรสหรัฐฯ จัดตั้ง บริการ Bibliofilm	
ค.ศ. 1935		สถาบันสารนิเทศอเมริกัน (American Documen- tation Institute) ⁷	
ค.ศ. 1938		สหพันธ์สารนิเทศศาสตร์ระหว่างชาติ (เป็นชื่อใหม่ของสถาบันสารนิเทศระหว่างชาติ)	

ตาราง (ต่อ)

ระยะเวลา	บรรณารักษศาสตร์	สารนิเทศศาสตร์	สนเทศศาสตร์
ค.ศ. 1945		วารสารนิเทศศาสตร์ แวนนิวาร์ บุช (Vannivar Bush) เสนอแนว คิดเกี่ยวกับนวัตกรรมพื้นฐาน (As We May Think) Bradford จัดพิมพ์หนังสือ สารนิเทศศาสตร์การประชุมของราช สมาคมด้านสนเทศทางวิทยาศาสตร์ ๗ ลอนดอน 5	
ค.ศ. 1946			
ค.ศ. 1948-49	มีการบวนวิชาทางสารนิเทศศาสตร์ 2 กระบวนวิชา เปิดสอนในคณะ บรรณารักษศาสตร์ ณ มหาวิทยาลัย Western Reserve และ มหาวิทยาลัยชิคาโก 8	วารสารนิเทศศาสตร์ และวิชา Bibliographic Organization เปิดสอนในคณะบรรณารักษศาสตร์ แสดงให้เห็นความสัมพันธ์ระหว่างสาขา วิชาที่เกี่ยวกันเป็นครั้งแรก 10	

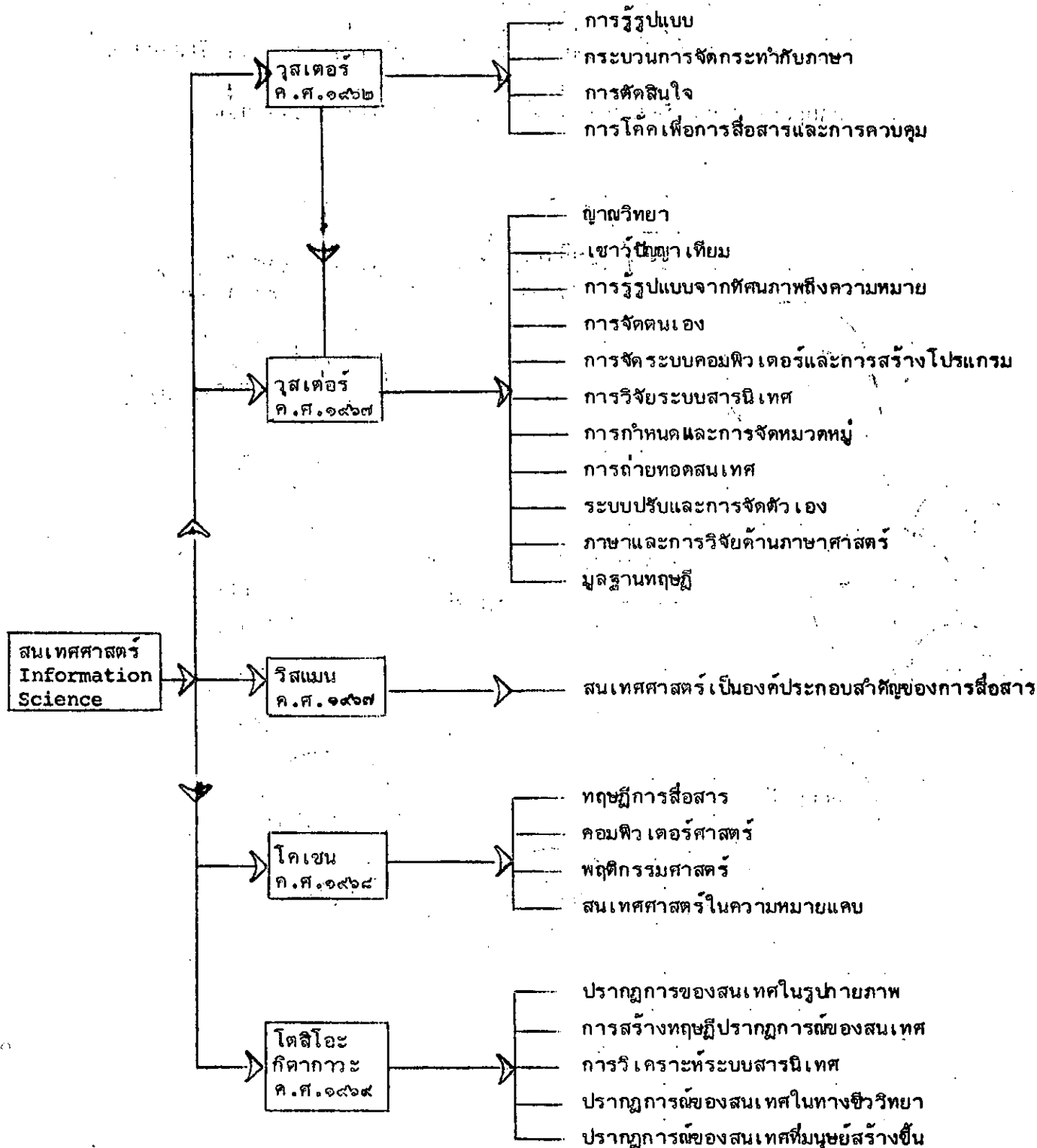
ระยะเวลา	บรรณารักษศาสตร์	สารนิเทศศาสตร์	สนเทศศาสตร์
ค.ศ. 1957		วิชาสารนิเทศศาสตร์แยกออกเป็นแขนงใหญ่ ๆ ได้ 3 แขนง คือ การจัดสนเทศ / เครื่องมือสำหรับเก็บและสืบค้นสนเทศ / การแปลโดยการใช้อุปกรณ์จักรกล 11 และนับเป็นจุดกึ่งกลางแห่งการเปลี่ยนแปลง เป็นความตั้งใจในสาขาวิชาสารนิเทศศาสตร์จากระบบการใช้แรงคนไปสู่คอมพิวเตอร์และเกิดจุดสนใจในขั้นเป็นศูนย์รวมของสาขาวิชาด้านสนเทศ พฤติกรรมและการสื่อสาร สารนิเทศศาสตร์เป็นพื้นฐานที่ทำให้เกิดสนเทศศาสตร์ขึ้น	
ค.ศ. 1962	วิชาบรรณารักษศาสตร์ ยังคงจำเป็นอยู่ในรูปแบบเดิม		สนเทศศาสตร์ได้เริ่มกำเนิดขึ้นและได้รับการนิยามว่าเป็นศาสตร์ที่ศึกษาคุณค่าคุณสมบัติ และพฤติกรรมของสนเทศ (Information) อิทธิพลที่กำกับ

ระยะเวลา	บรรณารักษศาสตร์	สารนิเทศศาสตร์	สนเทศศาสตร์
			การไหลเวียนของสารสนเทศและจัดทำ (processing) กับสารสนเทศเพื่อให้สามารถจัดทำได้ และใช้ได้อย่างเต็มที่ การจัดกระทำ ประกอบด้วย การริเริ่ม การกระจาย (Dissemination) การรวบรวม การจัดเก็บคน การแปลความหมาย และการใช้สารสนเทศ¹² สรุปได้ว่าวิชาสนเทศศาสตร์ได้เกิดขึ้นจากรูปแบบเดิมของสารนิเทศศาสตร์และการสืบค้นสนเทศ และ วัสดุเทคโนโลยีของสิ่งเทศว่าศาสตร์เกี่ยวกับสนเทศ (Information Science) เป็นรากฐานของการผลิตค้นทางเทคโนโลยี การเก็บและสืบค้นสนเทศและอธิบาย สนเทศศาสตร์มี 4 สาขา คือ 1. การรู้รูปแบบ 2. กระบวนการจัดกระทำกับภาษา 3. การตัดสินใจ และ 4. การไหลเวียนสารสนเทศและการควบคุม¹³

ระยะเวลา	บรรณารักษศาสตร์	สารนิเทศศาสตร์	สนเทศศาสตร์
ค.ศ. 1966			วิชาสนเทศศาสตร์ได้ขยายตัวออกไปเป็น 9 วิชาย่อย คือ 1. ความต้องการและการใช้สนเทศ 2. การสร้างบันทึกสนเทศและการผลิตสำเนา 3. การวิเคราะห์ภาษา 4. การแปล 5. การนำสาระสังเขปและการจัดหมู่ 6. การออกแบบระบบ 7. การวิเคราะห์และประเมินผลระบบ 8. การรู้รูปแบบ 9. ระบบปรับตัวและเรียนรู้แบบ 14
ค.ศ. 1967			วัสดุเทคโนโลยีรวมแขนงวิชาต่าง ๆ เข้าไปในสนเทศศาสตร์รวมเป็น 11 แขนงวิชา คือ 1. ภาษวิทยา 2. เชื้อวณพีญาเพิ่ม 3. การรู้รูปแบบจากทัศนภาพกับความหมาย 4. การจัดตัวเอง 5. การจัดระบบคอมพิวเตอร์และการสร้างโปรแกรม 6. การวิจัยระบบสารนิเทศ 7. การกำหนดและการจัดหมวดหมู่ 8. การถ่ายทอดสนเทศ 9. ระบบปรับและจัดตัวเอง 10. ภาษาและการวิจัยตามภาษาศาสตร์ และ 11. มूलฐานทฤษฎี¹⁵

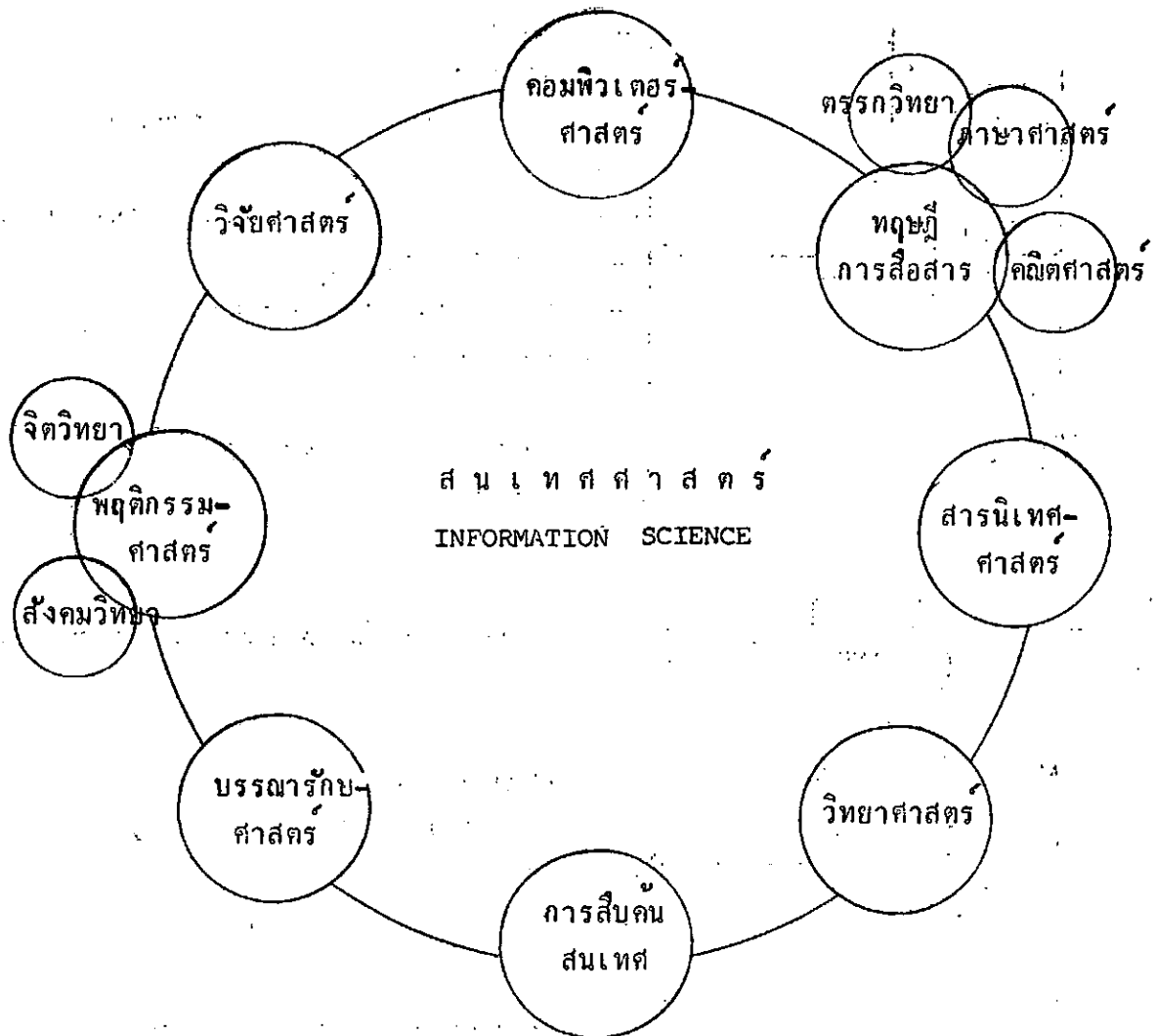
ระยะเวลา	บรรณารักษศาสตร์	สารนิเทศศาสตร์	สนเทศศาสตร์
ค.ศ. 1968			วิสัยทัศน์ของสนเทศศาสตร์เป็นองค์ประกอบพื้นฐานและสำคัญของการสื่อสาร ซึ่งการสื่อสารเป็นสาขาวิชาที่ผสมผสานระหว่างสาขาวิชา (สหวิทยาการ) โทเชน (Kochen) เรียกว่าสื่อสารสนเทศสาขาวิชา โดยที่วิชา โดยที่วิชาจะเป็นศูนย์กลางของศาสตร์ต่าง ๆ เกี่ยวกับสนเทศ ¹⁶
ค.ศ. 1969			โทเชน เรียกว่าสื่อสารสนเทศออกเป็น 5 แผนการวิจัย โทเชน แผนงที่ 1 ปรากฏการณ์ของสนเทศในรูปแบบกายภาพ แผนงที่ 2 การสร้างทฤษฎีปรากฏการณ์ของสนเทศ แผนงที่ 3 การวิเคราะห์ระบบสารนิเทศ แผนงที่ 4 ปรากฏการณ์ของสนเทศในทางชีววิทยา แผนงที่ 5 ปรากฏการณ์ของสนเทศที่มีมนุษย์สร้างขึ้น ¹⁷ สันนิเทศศาสตร์เริ่มแสวงหาทิศทางของตนเอง เนื่องจากเริ่มมีความเป็นปึกแผ่นมากขึ้น ปัญหาและนิยามต่าง ๆ จึงได้รับความสนใจอย่างจริงจังและกว้างขวาง

แผนภูมิแสดงแนวคิดของนักวิชาการต่อวิชาสนเทศศาสตร์

ความสัมพันธ์ระหว่างวิชาสารสนเทศศาสตร์กับสาขาวิชาอื่น

วิชาสารสนเทศศาสตร์เป็นวิชาที่เกี่ยวข้องกับสาขาวิชาต่าง ๆ ดังแสดงในแผนภูมิ
แผนภูมิแสดงความสัมพันธ์ระหว่างวิชาสารสนเทศศาสตร์กับสาขาวิชาอื่น ๆ

สถาบัน องค์การ สมาคมวิชาชีพที่เกี่ยวข้องกับสารสนเทศศาสตร์

1. สมาคมสารสนเทศศาสตร์อเมริกัน (American Society for Information Science / ASIS) ตั้งขึ้นในปี ค.ศ. 1937 เดิมมีชื่อว่า American Documentation Institute หรือสถาบันสารนิเทศศาสตร์อเมริกัน มีวัตถุประสงค์ที่จะปรับปรุงกระบวนการข่าวสาร ได้แก่ การจัดท่า จัดให้ใช้ประโยชน์ ที่ความ จัดเก็บ เรียกใช้และเผยแพร่ และการใช้ข่าวสารโดยใช้เทคโนโลยีใหม่ ๆ

สมาคมนี้มี 25 สาขา และสาขานักศึกษา 14 สาขา สาขากลุ่มที่มีความสนใจเฉพาะด้าน 19 กลุ่ม มีสมาชิกบุคคลมากกว่า 4,000 คน และสมาชิกสถาบัน 77 สถาบัน สิ่งพิมพ์ของสมาคมนี้ มุ่งหมายที่จะส่งเสริมการศึกษา และการปฏิบัติในด้านสารสนเทศศาสตร์ สิ่งพิมพ์มีหลายชนิด ได้แก่ วารสาร หนังสือ และรีวิว เรื่องปัจจุบันนี้ในด้านสารสนเทศศาสตร์ สิ่งพิมพ์ที่เป็นทางการของสโมสรนี้คือ Journal of the American Society for Information Science (American Documentation), Annual Review of Information Science and Technology, Information Science Abstracts, ASIS Bulletin

2. สมาคมห้องสมุดเฉพาะ (Special Libraries Association SLA) เริ่มจัดตั้งขึ้นในปี ค.ศ. 1900 ด้วยสมาชิกเหลือเพียง 26 คน ในปี ค.ศ. 1975 ปรากฏว่ามีสมาชิกเพิ่มขึ้นถึง 9,000 คน ประกอบด้วย บรรณารักษ์ห้องสมุดเฉพาะ และนักสนเทศ (Information Specialists) มีวัตถุประสงค์คือ เป็นที่รวมของบุคคลและสถาบันที่มีความสนใจในเรื่องห้องสมุดเฉพาะและสารสนเทศศาสตร์ (Information Science) ในด้านบันทึกไว้ เรียกใช้ และเผยแพร่ความรู้ และข่าวสารในสาขาวิชาฟิสิกส์ ชีววิทยา เทคโนโลยี สังคมศาสตร์ และมนุษยศาสตร์ และเพื่อส่งเสริมและปรับปรุง การติดต่อสื่อสาร การเผยแพร่ และให้ข่าวสารความรู้เพื่อประโยชน์ของห้องสมุดหรือสถาบันการศึกษา

สมาคมมีสาขาภูมิภาคอยู่ 44 แห่ง จึงมีการเลือกเจ้าหน้าที่ประจำออกวารสาร หรือประกาศต่าง ๆ จัดให้มีการประชุม นอกจากนี้ สมาคมแบ่งงานออกเป็น 26 แผนก

ตามสาขาวิชา หรือเทคนิคการบริการข่าวสาร สิ่งพิมพ์ทางการ ของสมาคม คือ วารสาร Special Libraries นอกจากนี้ มีหนังสือเกี่ยวกับห้องสมุดเฉพาะ บรรณานุกรม นามานุกรมอื่น ๆ อีกเป็นอันมาก

สมาคมให้ทุนการศึกษาในระดับปริญญาโทแก่ผู้สนใจทั้งในประเทศและต่างประเทศ เพื่อเข้าเรียนในโรงเรียน บรรณารักษศาสตร์ หรือสารนิเทศศาสตร์ ในสหรัฐอเมริกา และมีศูนย์ จัดหางานให้แก่สมาชิกด้วย

3. สมาคมห้องสมุดเฉพาะและสำนักข่าวสาร (Association of Special Libraries and Information Bureau. ASLIB) เป็นสมาคมของประเทศอังกฤษ ตั้งขึ้นในปี ค.ศ. 1924 มีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมให้ใช้ความรู้เฉพาะสาขาวิชาให้มากขึ้น โดยการพัฒนาระบบของการควบคุมข่าวสารและบริการของห้องสมุด ส่งเสริมและให้ความช่วยเหลือกับผู้ที่เกี่ยวข้องกับการให้บริการข่าวสาร เพื่อให้บริการได้ในระดับสูง โดยจัดให้มีการอบรม และส่งเสริมความคิดเห็นของสมาชิก ในเรื่องเกี่ยวกับอาชีพ

สมาคมให้บริการแก่สถาบัน องค์การต่าง ๆ โดยเฉพาะวงการอุตสาหกรรม ส่งเสริมบริการด้านข่าวสาร ให้บริการแก่ประเทศอื่น ๆ ถึง 70 ประเทศ สมาคมมีสมาชิกประมาณ 3,000 ราย รวมทั้งสมาชิกบุคคลและสถาบัน

กิจกรรมสำคัญของสมาคมนี้คือ ได้จัดให้มีการประชุมประจำปี และออกสิ่งพิมพ์ ทางด้านบรรณารักษศาสตร์ และบรรณานุกรมเล่มสำคัญ ได้แก่ Aslib Proceeding, Aslib Booklist, Aslib Handbook of Special Librarianship and Information Work.

4. สหพันธ์บริการเอกสารสากล (International Federation for Documentation. FID) เป็นสมาคมทางสนเทศศาสตร์ในยุโรป จัดตั้งโดย Donker Duyvic ที่เน้นการศึกษาความหมายของสารนิเทศศาสตร์ (Documentations) ในการให้บริการด้านการสื่อสารสำหรับสหพันธ์ที่เกี่ยวกับ เอกสาร การจัดพิมพ์ งานวิจัย ออกวารสาร Journal of Documentation และ FID News Bulletin

===== รายชื่อวารสารที่เกี่ยวข้องกับสารสนเทศศาสตร์ (ภาษาอังกฤษ)

- : Annal of Library Science and Documentation
- : ASIS Bulletin
- : Aslib Proceedings
- : Australian Academic and Research Libraries
- : Australian Special Libraries News
- : Bulletin of the Medical Library Associations
- : College and Research Libraries
- : Computers Journal
- : Dokumentation Information
- : Drexel Library Quarterly
- : Indian Association of Special Libraries & Information Center Bulletin
- : Information Bulletin of the Libraries Automated System Information Exchange
- : Information Processing & Management
- : Information Science Abstracts
- : Information Scientist
- : International Forum on Information and Documentation
- : Journal of the American Society for Information Science
- : Journal of Chemical Information and Computer Science
- : Journal of Documentation
- : Journal of Library Automation
- : Journal of Library and Information Science
- : Library and Information Science Abstracts
- : Library Quarterly
- : Library Resources and Technical Science
- : Library Science with a Slant to Documentation
- : Method of Information in Medicine
- : Quarterly Bulletin of the International Association of Agricultural Libraries and Documentalists
- : Special Libraries

¹Otten, Klaus W. "Basis for a Science of Information" in Information Science : Search for Identity ed. by Anthony Debonds, p. 91 - 106. New York, Marcel Dekker, 1974.

²Shera, Jesse H. "Librarianship in a New Key" in Introduction to library Science : Basic Elements of Library Service, p. 107 - 115. Littleton, Colorado, Libraries Unlimited, 1976.

³จารุวรรณ สินธุโสภณ วิทยานุกรมบรรณารักษศาสตร์ สมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทย 2521, 158 หน้า

⁴เรธา, เจสดี เอ. และโดแนล บี. คลีฟแลนด์ "ประวัติและภูมิหลังของสนเทศศาสตร์" วารสารบรรณศาสตร์ 3 : 53 - 102 มกราคม 2523

⁵ชาร์มอน, กลีน "สนเทศศาสตร์ในระบบสาขาวิชา" วารสารบรรณศาสตร์ 1 : 3 - 32 ตุลาคม 2521 หน้า 13

⁶นันทา เพ็ญทอง บรรณารักษศาสตร์เบื้องต้น มหาวิทยาลัยรามคำแหง 2514, 241 หน้า

⁷ชาร์มอน, กลีน หน้า 5

⁸เรธา, เจสดี เอ. และโดแนล บี. คลีฟแลนด์ หน้า 65

⁹ชาร์มอน, กลีน หน้า 5 - 6

¹⁰เรธา, เจสดี เอ. และโดแนล บี. คลีฟแลนด์ หน้า 65

¹¹ชาร์มอน, กลีน หน้า 7

¹²เรธา, เจสดี เอ. และโดแนล บี. คลีฟแลนด์ หน้า 83

¹³ชาร์มอน, กลีน หน้า 13

14 " " 8

15 " " 13

16 " " 17

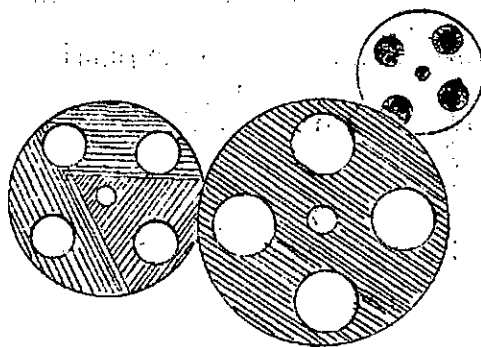
17 " " 18-2

14 สารม่อน,กลีน หน้า 8

15 _____ หน้า 13

16 _____ หน้า 17

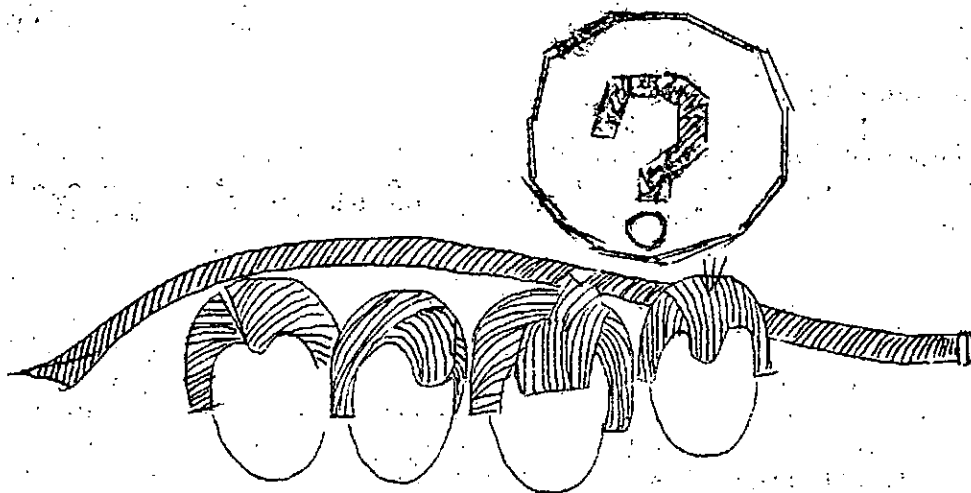
17 _____ หน้า 18 - 19

ค็อดจ์, แอล เดลฟ์ และ แรมเรย์, วี ยีน "แรงจูงใจในการทำงานของพนักงาน : ทฤษฎี
ความคาดหวัง" แปลโดย สมศรี กิรติวุฒิกุล ศรีวรรณ ยอดนิล และ
สุรณี ศิลป์วิสุทธิ์ วารสารบรรณศาสตร์ 5(4) : 60 - 75 ตุลาคม 2525

สาระสังเขป : บทความกล่าวถึงแรงจูงใจในการทำงานของพนักงานซึ่งจำเป็นต้อง
มีทฤษฎีรองรับ ทั้งนี้เพราะทฤษฎีเป็นหลักที่สำคัญอย่างหนึ่งของผู้บริหารงาน
ห้องสมุด ที่จะต้องสร้างขึ้นเพื่อยึดเป็นหลักปฏิบัติเช่นเดียวกับผู้บริหารงานอื่น ๆ
เพื่อที่ผู้ใดบังคับบัญชาจะได้ปฏิบัติงานให้ได้ผลมากที่สุด โดยแท้จริงแล้วมีทฤษฎี
ที่เกี่ยวกับแรงจูงใจในการทำงานเพื่อช่วยผู้บริหารจูงใจพนักงานอยู่หลายทฤษฎี
แต่ก็มีเพียง 2-3 ทฤษฎีเท่านั้นที่ยังคงใช้กันอยู่และนำไปทดสอบ ทดลอง กับหน่วย
งานต่าง ๆ "ทฤษฎีความคาดหวัง" (The expectancy theory)
ก็เป็นทฤษฎีหนึ่งที่เกิดขึ้นไม่นานและได้นำมาทดลองใช้กัน โดยมีตัวแปรหลัก 4
ประการที่เป็นพื้นฐานของการมีความหวัง คือ ความพยายาม การปฏิบัติงาน
ผลลัพธ์ หรือผลงาน และความพอใจ ซึ่งนำไปสู่ความพึงพอใจและจะเป็นแรง
จูงใจสำหรับอนาคตต่อไป

ศัพท์กรณณ : ทฤษฎีความคาดหวัง ; แรงจูงใจในการทำงาน

แรงจูงใจในการทำงานของพนักงาน :

ทฤษฎีความคาดหวัง

เขียนโดย แอล เคลฟ์ คีอจ
วี ยีน แรมเซย์

แปลโดย สมศรี กীরติวุฒิกุล
ศรีวรรณ ยอดนิล
สุรภี ศิลปวิสุทธิ์

ในปี ค.ศ. 1957 Georgopolous, Mahoney และ Jones ได้นำหลักเกณฑ์
เกี่ยวกับความคาดหวังมาทดลองใช้ในพฤติกรรมการทำงานเป็นครั้งแรก แต่ต่อมาในปี

*สมศรี กীরติวุฒิกุล, ศรีวรรณ ยอดนิล และ สุรภี ศิลปวิสุทธิ์ นิสิตปริญญาโท
สาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ปีการศึกษา
2525

ค.ศ. 1964 Vroom ได้นำทฤษฎีมาเปลี่ยนแปลงแก้ไขใหม่ ซึ่งกระตุ้นให้เกิดมีผู้สนใจในเรื่องนี้มาจนถึงปัจจุบัน

ในขณะที่การค้นคว้าวิจัยเกี่ยวกับทฤษฎีความคาดหวังในการทำงานเป็นที่สนใจกันอย่างแพร่หลาย แต่ก็มีเพียงส่วนน้อยเท่านั้นที่จะนำทฤษฎีไปประยุกต์เป็นภาคปฏิบัติเพื่อให้สามารถนำไปใช้ได้จริง ๆ ส่วนใหญ่รูปแบบที่นักวิจัยทำขึ้นมักจะซับซ้อนและยากต่อการเข้าใจ ทฤษฎีความคาดหวังในการทำงานนี้จะอธิบายในรูปของคณิตศาสตร์หรือในรูปสมการ จึงทำให้ใช้ได้เฉพาะในวงการวิจัย และให้ประโยชน์ในเชิงปฏิบัติน้อยมาก กล่าวคือไม่สามารถจะให้ผู้บริหารนำไปใช้เพื่อการจูงใจผู้ใต้บังคับบัญชาให้ปฏิบัติงานให้ได้ผลงานสูงได้ บทความนี้จะพยายามที่จะถ่ายทอดทฤษฎีความคาดหวังในการทำงานแก่ผู้บริหารงานห้องสมุดให้เข้าใจทฤษฎี และนำไปปฏิบัติได้จริง

รูปแบบพื้นฐานของทฤษฎีการมีความหวัง ประกอบด้วย ตัวแปรหลัก 4 ประการ คือ

1. ความพยายาม (Effort)
2. การปฏิบัติงาน (Performance)
3. ผลลัพธ์ หรือ ผลงาน (Outcome)
4. ความพอใจ (Valence)

ความสัมพันธ์ของตัวแปรทั้ง 4 เป็นสิ่งสำคัญเพราะ ทฤษฎีความคาดหวังมีหลักการว่า การปฏิบัติดีจะเกิดจากบุคคลที่มีความพยายามเพียงพอ และการที่บุคคลจะมีความพยายามนั้นก็จะเป็นความสัมพันธ์ (function) ของ :-

Effort — Performance — Outcomes (Valences)

ความพยายามนำไปสู่ การปฏิบัติ และการปฏิบัติทำให้เกิดผลลัพธ์

1. ความอยากเห็นผลลัพธ์เกิดขึ้นตามที่คาดหวัง จึงทำให้เกิดพฤติกรรม
2. การประเมินผลลัพธ์ที่อาจจะเกิดขึ้น จะเกิดขึ้นหลังจากมีพฤติกรรมแล้ว
3. ประเมินความสามารถของตนเองว่าจะปฏิบัติได้แค่ไหน คนส่วนใหญ่จะต้องเลือกพฤติกรรมที่จะก่อให้เกิดผลดีมากที่สุด (หรือผลเสียน้อยที่สุด)

ผลลัพท์ (Outcomes)

คนทุกคนมักมีความหวังที่จะได้ผลตอบแทนหรือรางวัลจากการทำงานของตน ถ้างานที่ทำเป็นงานที่ง่าย ๆ เช่น การเรียงหนังสือชั้นชั้น รางวัลที่หวังจะได้ก็มีเพียงเล็กน้อยและถ้าเป็นงานที่ยุ่งยากซับซ้อน เช่น การสร้างระบบข่าวสารและการควบคุมข่าวสารขึ้นใหม่ให้แก่องค์สมุคใหญ่ ๆ และสาขา เป็นต้น รางวัลที่คาดหวังไว้ก็จะแตกต่างจากงานประเภทแรก ผลตอบแทนสำหรับงานต่างชนิดกันไม่จำเป็นต้องเท่ากัน และไม่ควรเท่ากัน ขนาดและความสำคัญของรางวัลควรสอดคล้องกับขนาดและความสำคัญของงาน

ปริมาณความพอใจในรางวัลที่บุคคลคาดว่าจะได้จากผลงานนี้เรียกว่า *valence* ของผลลัพท์ ความพอใจหรือประโยชน์ของผลลัทธินี้อาจจะไม่ได้รับโดยตรงจากตัวของมัน (เช่นการเพิ่มเงินเดือน) แต่อาจจะเป็นสิ่งที่นำไปสู่ผลตอบแทนในโอกาสต่อไป (เช่นการได้ไปพักผ่อนต่างประเทศ) จึงโดยส่วนมากแล้วคนทุกคนจะทราบผลงานของตนที่สะสมไว้จากการทำงาน นอกจากนั้นผลตอบแทนอาจจะเกิดจากผลภายนอก ตัวอย่างเช่น ถ้าพนักงานทำงานได้ดีเกินกว่าที่ผู้บังคับบัญชาคาดไว้ ก็อาจได้เลื่อนตำแหน่งสูงขึ้น หรือเพิ่มเงินเดือน หรือได้เวลาพักผ่อนเพิ่มขึ้น หรืออาจได้สวัสดิการที่ดี ๆ อื่น ๆ ผลลัทธิอีกอย่างหนึ่งคือ สิ่งตอบแทนที่เกิดจากภายใน เช่นเกิดความภาคภูมิใจในตนเองหรือเกิดความอึดเอิบใจที่ประสบความสำเร็จ

ผลงานหรือผลลัทธิแต่ละอย่างของแต่ละบุคคล ย่อมมีความดึงดูดใจ หรือ *valence* ในตัวของมันเอง และไม่เหมือนกัน ทั้งนี้เพราะการให้ *valence* ของผลงานขึ้นกับการให้คุณค่า (values หรือการให้ความสำคัญในสิ่งหนึ่งสิ่งใด) และเจตคติ (attitudes) ของแต่ละบุคคล *valence* ที่ให้กับผลงานแต่ละชิ้น จึงแปรไปตามตัวบุคคล และตามกาลในบุคคลเดียว (คำอธิบาย : นาย ก. อาจให้ความสำคัญในเรื่องเงินในปีนี้ แต่อีก 10 ปี ข้างหน้า นาย ก. รวยแล้ว เงินอาจไม่สำคัญนักสำหรับนาย ก.) ดังนั้น สิ่งที่พนักงานคนหนึ่งได้รับและเกิดความพอใจ แตกกับพนักงานอีกคนหนึ่งอาจไม่พอใจในสิ่งนั้น ๆ ก็ได้

ผู้บริหารห้องสมุดจำเป็นต้องระมัดระวังที่จะไม่สรุป โดยง่ายว่าผลตอบแทนที่ตนเห็นว่าเป็น
ค่านั้น พนักงานจะคิดในทำนองเดียวกัน ระดับการศึกษาและภูมิหลังของผู้บริหารห้องสมุด
ย่อมแตกต่างจากผู้ใต้บังคับบัญชา ความแตกต่างนี้ย่อมทำให้แต่ละคนประเมินและมองเห็น
คุณค่าของผลตอบแทนไม่เหมือนกัน

อนึ่ง การใช้คำว่า ผลลัพธ์หรือผลตอบแทน (outcomes) จะเป็นคำที่
เหมาะสมกว่าคำว่า รางวัล (reward) เพราะผลตอบแทนนั้นอาจเป็นสิ่งที่ไม่น่า
พอใจก็ได้ การใช้คำกลาง ๆ คือ outcome จึงเหมาะสมที่สุด การวัดค่า valence
ของผลตอบแทนโดยทั่วไปต้องวัดแบบอัตนัย (Subjective คือวัดตามความคิดหรือความ
รู้สึก) โดยวัดจาก -1 (คือไม่พอใจมาก) จนถึง 1 (มีความพอใจสูง) ตัวอย่างเช่น
การยกย่องชมเชยพนักงานที่ทำงานได้ดีเด่น อาจเป็นที่น่าพอใจสำหรับพนักงานคนหนึ่ง
(valence มีค่าเป็นบวก) แต่อาจจะไม่เป็นที่น่าพอใจสำหรับพนักงานที่ทำงานในช่วง
กลางคืนก็ได้ (valence มีค่าเป็นลบ) ระดับของแรงจูงใจในการทำงานจะตัดสิน
ได้จากผลรวมของ valence ในแต่ละผลตอบแทน ถ้าผลรวมของ valence เป็นลบ
แสดงว่าไม่พอใจในผลตอบแทน ings ก็จะไปเฉลี่ยกับ valence อื่น ๆ ที่เป็นบวก และ
ถ้าผลรวมของ valence เป็นบวก (มีความพอใจในผลตอบแทนมาก) ก็จะทำให้ผู้
ใต้บังคับบัญชามีความพยายามในการทำงานมากขึ้น แต่อย่างไรก็ตามเหตุผลอย่างเดียวกัน
ไม่สามารถจะบอกได้ว่า ทำไมคนนั้นจึงมีแรงจูงใจมาก และคนนี้จึงมีแรงจูงใจน้อย

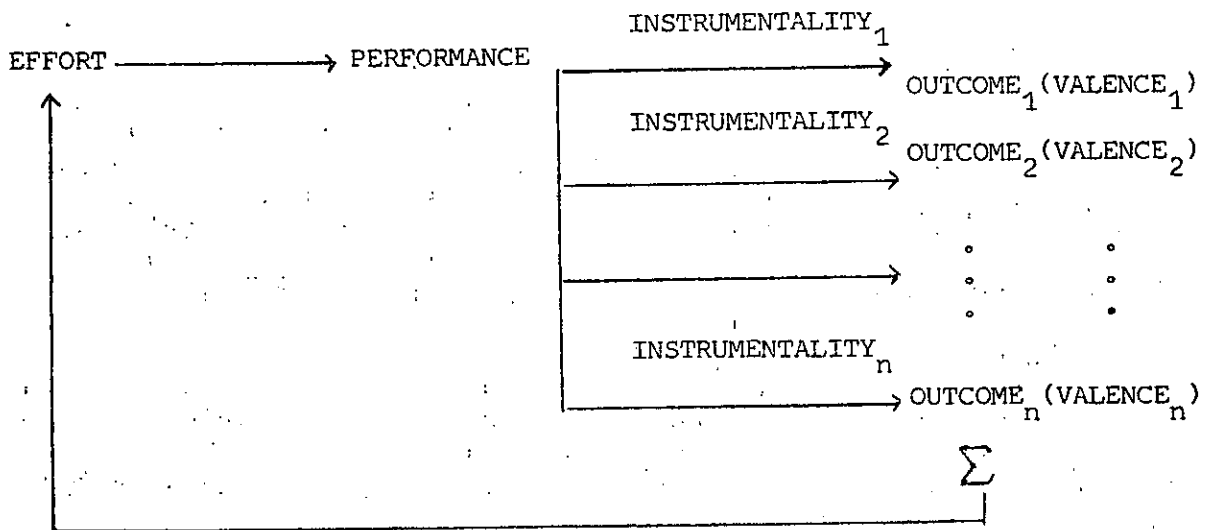
สื่อ โย ง ค ว า ม สัม พันธ์ ของ ผล ตอ บ แ ท น กับ ก าร ก ร ะ ท า

ความสัมพันธ์ระหว่างผลตอบแทนกับการกระทำนั้น ในบางครั้งก็แน่ใจได้ว่าผลตอบแทน
ที่เกิดขึ้นได้เกิดจากการกระทำ แต่ในบางครั้งก็อาจจะมีสาเหตุอื่น ๆ เกิดขึ้นได้

ทฤษฎีการทำงานโดยมีความหวัง ระบุไว้ว่า การกะประมาณผลตอบแทนสามารถ
กระทำได้ วิธีการนี้เรียกว่า Instrumentalities (สื่อ, เครื่องมือ) ซึ่งจะแปรค่า

จาก -1 (การกระทำที่ทำให้ทางไกลผลตอบแทน) ศูนย์ (0) (ผลตอบแทนที่ได้ไม่เกี่ยวข้องกับ
การกระทำ) และ +1 (การกระทำจะนำไปสู่ผลตอบแทน) จากคำอธิบายเรื่อง
Instrumentality สามารถหาความสัมพันธ์ระหว่างการกระทำกับผลตอบแทนได้ จาก
แผนภาพข้างล่างนี้

INSTRUMENTALITIES: MODERATORS OF THE PERFORMANCE OUTCOME LINK

ในปัจจุบัน การหาความสัมพันธ์ระหว่างการกระทำของบุคคลกับผลตอบแทนจะอยู่ใน
รูปสมการแรงจูงใจ (motivational equation) ซึ่งจะช่วยให้เราสามารถกล่าวได้
อย่างถูกต้องว่าเมื่อผลตอบแทนที่ได้จากการกระทำของบุคคลเป็นไปตามที่เขาคาดหวังไว้
บุคคลนั้นก็จะมีความพยายามในการทำงานนั้นเพิ่มขึ้น

ถ้า Instrumentality มีค่าความสัมพันธ์ระหว่างการกระทำกับผลตอบแทน
เป็นลบ ศูนย์ หรือ เลขบวกที่น้อย แสดงว่าแรงจูงใจของบุคคลนั้นมีน้อยลงและผลตอบแทน
ที่ออกมาจะมีค่าต่ำ จึงเป็นการแสดงให้เห็นว่าบุคคลนั้นต้องการเงินเดือนที่สูงขึ้น (คือต้องการ
ให้ผลตอบแทนสูงขึ้น) แต่ความต้องการลักษณะนี้เป็นไปได้น้อยมาก (Instrumentality
มีค่าต่ำ) ในทำนองเดียวกันบุคคลนั้นจะไม่ต้องการให้เพิ่มเงินเดือน ถ้าว่ามันไม่ได้เกิด
จากการกระทำของเขา

ผลตอบแทนทุกอย่างจะมี valence และความสัมพันธ์กับการกระทำโดย Instrumentality. ทั้กัภาพของแรงจูงใจจากผลตอบแทน จะตัดสินได้จาก valence ของผลตอบแทนหลาย ๆ ครั้ง โดยการนำผลมารวมกัน ถ้าวัดได้ค่า ท้าของทักัภาพของแรงจูงใจจากผลตอบแทนนี้ก็จะลดลง

ค ว า ม ค า ท ห ว ้าง : ความสัมพันธ์ระหว่างความพยายามกับการปฏิบัติ

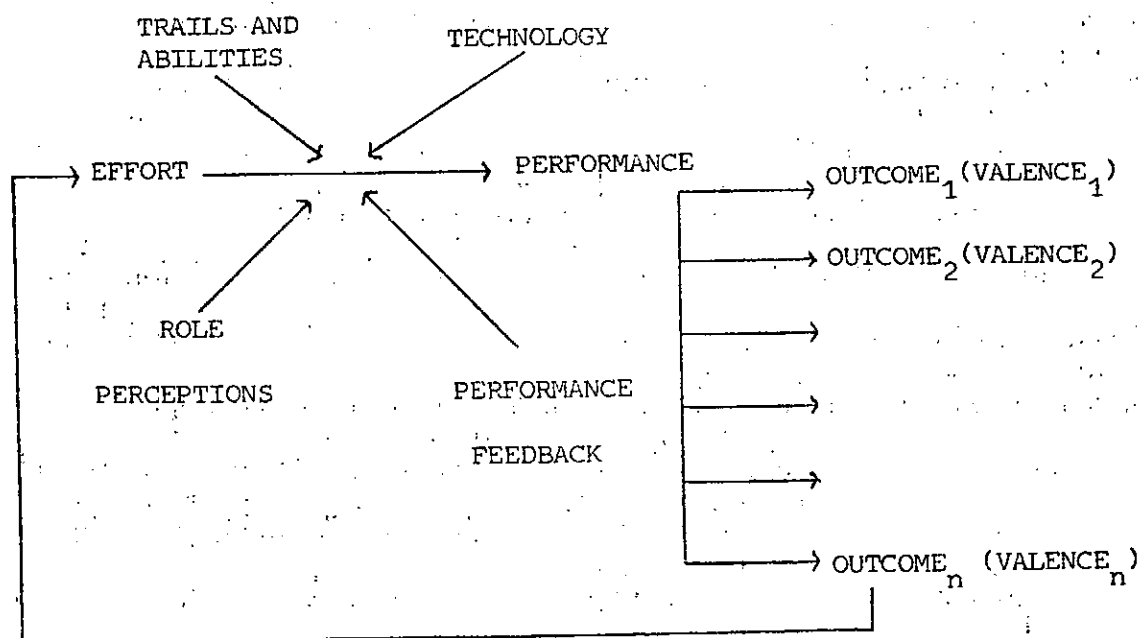
ความเกี่ยวโยงอันหนึ่งที่ควรพิจารณา คือ ความเกี่ยวโยงระหว่างระดับความพยายามของคน และผลการปฏิบัติงานของเขา อย่างเช่นคนคนหนึ่งอาจรู้ว่า เมื่อเขาปฏิบัติงานได้ในระดับหนึ่ง ผลที่ออกมาจะเป็นเช่นไร แต่หาเขาไม่ได้พยายามใช้ความสามารถในการปฏิบัติงาน พฤติกรรมของเขาอาจถูกมองว่า ความสัมพันธ์ระหว่างความพยายามกับการปฏิบัติงานเป็นไปอย่างไม่สมบูรณ์

อนึ่ง แม้ว่าบุคคลจะใช้เวลาและทุ่มเทลงอย่างมากในการทำงานให้สำเร็จ แต่การปฏิบัติงานที่ปรากฏออกมาอาจจะไม่คั่นักก็ได้ การที่เป็นดังนี้อาจเนื่องมาจากเทคโนโลยีของงาน การรับรู้ในหน้าที่ของตน บุคลิกลักษณะนิสัยและความสามารถ ตลอดจนลักษณะการปฏิบัติงานที่เกิดขึ้นในขณะทำงาน สิ่งเหล่านี้ล้วนมีผลในการทำงานของเขา และอาจทำให้เขาถูกเพ่งเล็งว่าเขานั้นได้ใช้ความพยายามอย่างแท้จริงเพียงใด ในการปฏิบัติงานให้ได้ถึงระดับที่ผู้บังคับบัญชาดังไว้ สิ่งที่เป็นจุดเชื่อมระหว่างความพยายามและการปฏิบัติงานนี้ก็คือ การคาดหวัง (Expectancies)

ปัจจัยที่ถูกนำมาใช้ในการประเมินการคาดหวังของพนักงานที่ต้องอาศัยเทคโนโลยีในการปฏิบัติงานชั้นหนึ่ง ๆ นั้นมีอยู่หลายประการ ปัจจัยเหล่านี้อาจเป็นตัวขัดขวางหรือเพิ่มพูนความสามารถในการปฏิบัติงานก็ได้ เช่น ห้องสมุดที่เคยใช้ระบบการจัดหมู่แบบ Dewey มีความประสงค์ที่จะเปลี่ยนระบบการจัดหมู่เพราะอยากจะทำล้าหนีจากเหตุผลของระบบที่จำกัดความสามารถของคนที่สามารถทำได้เต็มที่มากกว่านี้ ถ้าบรรณารักษ์เห็นวาระบบ

Library of Congress เป็นระบบที่มีเหตุผล มีระเบียบเข้าใจง่าย นั่นคือเทคโนโลยีที่อาจจะช่วยให้นักงานปฏิบัติงานได้เร็วขึ้น เทคโนโลยีเหล่านี้ในบางกรณีอาจเป็นอุปสรรคต่อการปฏิบัติงาน หรืออาจเป็นตัวส่งเสริมการปฏิบัติงานที่ดีก็ได้เช่นกัน ความสัมพันธ์ระหว่างความพยายามและการปฏิบัติ ตลอดจนปัจจัยและเทคโนโลยีที่มีผลต่อการปฏิบัติงานสามารถแสดงให้เห็นด้วยแผนภาพต่อไปนี้

THE EFFORT - PERFORMANCE LINK

จากแผนภาพดังกล่าว แสดงให้เห็นถึงกระบวนการผลิตที่แวดล้อมไปด้วยองค์ประกอบหลายประการและมีผลต่อเนื่องกันแบบสายธาร นอกจากนั้นยังทำให้เห็นถึงข้อจำกัดทางเทคโนโลยีที่มีต่อการทำงาน เพราะเป็นองค์ประกอบที่ควบคุมความเร็วให้เป็นไปตามที่กำหนด เพราะฉะนั้นถึงแม้บุคคลนั้นมีความสามารถมากแต่ก็ไม่สามารถทำงานได้เร็วไปกว่าที่เครื่องกำหนดไว้ได้ คนหนึ่ง ๆ อาจสามารถทำงานได้เต็มที่ 184 หน่วยต่อ 1 ชั่วโมง แต่ตาม

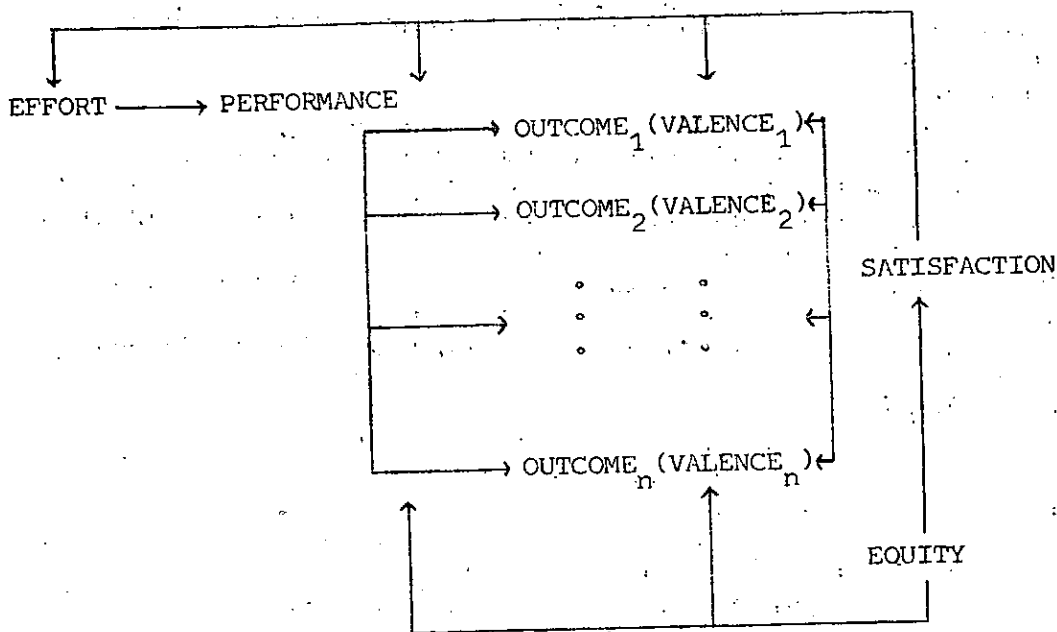
ขบวนการนี้ จะทำได้เพียง 118 หน่วยต่อชั่วโมง ระบบเดิมที่หัวหน้าใช้ จึงเป็นเสมือนสิ่ง
ขัดขวางความสามารถของลูกน้อง เรื่องพนักงานส่วนมากก็ถูกผูกติดอยู่กับระบบเดิมที่ใช้อยู่
เมื่อนำเทคโนโลยีใหม่มาใช้ผลิตผลที่ได้ก็ไม่ดีเท่าเก่า ทำให้ต้องหันไปใช้แบบเก่าตามเดิม
ปัจจัยที่สำคัญอีกอย่างหนึ่งก็คือ ความสามารถด้านร่างกายและสติปัญญา เรื่องเป็นปัจจัยที่จำกัด
ความสามารถในการทำงาน นอกจากนั้นความเข้าใจในบทบาทของตนก็เป็นปัจจัยหนึ่งที่มีผล
ต่อการทำงาน คือเป็นการสะท้อนให้เห็นถึงความรู้ที่เขามีเกี่ยวกับงานที่ทำ และทำให้เห็นว่า
เขาเข้าใจวอจการต้องการอะไรจากเขาบ้าง โดยสภาพเช่นนี้จึงได้แต่หวังว่า ผู้จัดการ
ที่มีความขยัน ควรจะได้กำหนดบทบาทความรับผิดชอบในงาน ระดับการปฏิบัติงานที่องคการ
ต้องการ ซึ่งจะช่วยให้พนักงานรู้ว่าเขาต้องทำอะไร อย่างไร แค่นั้น เพราะในบาง
กรณี สิ่งที่ต้องการคาดหวัง และสิ่งที่พนักงานเข้าใจนั้นสวนทางกัน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ
ผู้จัดการบอกกล่าวแก่พนักงานไม่ดีพอ อธิบายหยาบเกินไป หรือพนักงานเป็นฝ่ายเข้าใจผิดเอง
จึงก็มีผลทำให้ลูกจ้างปฏิบัติงานไม่เป็นไปตามที่นายจ้าง ต้องการเหมือนกัน

ผลสะท้อน (Feed back) ที่เกิดขึ้นในระหว่างปฏิบัติงานให้สำเร็จก็มีผลต่อการ
ปฏิบัติงานเหมือนกัน พนักงานอาจจะรู้สึกหมดกำลังใจ เพราะได้รับผลสะท้อนกลับที่ไม่ดี
(จากผู้อื่น, นายจ้าง) จึงเป็นการบั่นทอนความพยายามของเขา ในทำนองเดียวกัน ถ้า
ผลสะท้อนกลับเป็นไปในทางบวก เช่นได้รับการวิจารณ์ที่สร้างสรรค์ คำชมเชยต่อความสำเร็จ
ในงาน ก็จะเป็นการกระตุ้นให้เขามีกำลังใจทุ่มเทกำลังสมองกำลังกายที่มีอยู่ให้มากขึ้น

สรุปคือ องค์ประกอบใหญ่ ๆ ของทฤษฎีของการคาดหวัง คือ ความพยายาม การ
ปฏิบัติงาน สิ่งตอบแทน (Outcome) ความพอใจ (Valence) ความคาดหวัง
(Expectancies) และเครื่องมือต่าง ๆ (Instrumentalities) แต่ยังมีองค์ประกอบ
อื่น ๆ อีกมาก ที่ต้องทำความเข้าใจ และนำไปใช้อย่างมีประสิทธิภาพด้วย

ความพึงพอใจ (Satisfaction) บุคคลคาดหวังที่จะได้รับความพอใจ โดย
แสดงออก และรับผลที่แสดงนั้น ความรู้สึกพอใจจะเป็น function ของผลลัพธ์ โดยมี
ความพอใจ (Valence) ที่เกิดจากประสบการณ์จริงเป็นตัวกำหนด

THE EFFECTS OF SATISFACTION ON FUTURE MOTIVATION

จากแผนภาพนี้ จะเห็นว่าการตอบสนองความต้องการของบุคคลหรือความพึงพอใจของบุคคล จะเป็นผลต่อแรงจูงใจในอนาคต คือ ก่อนที่จะออกมาเป็นความพึงพอใจนั้น จะต้องมีความพยายามเกิดการปฏิบัติงาน และมีผลลัพธ์หรือตอบแทนออกมา ผลตอบแทนอาจเป็น 1, 2 ก็จะเป็นความพอใจ (Valence) อันที่ 1 อันที่ 2 และมีมากมาย จนถึง Valence ที่ n และนั่นก็คือสิ่งตอบแทนหรือการตอบสนองความต้องการของบุคคล และสิ่งที่สนองความต้องการของบุคคลให้เกิดความพอใจนี้ จะต้องมีความยุติธรรมเป็นส่วนสำคัญ

ประสบการณ์ความพอใจของบุคคลที่มีอยู่มากมาย อาจมีผลต่อตัวแปรอื่นในการกระตุ้น ต่อเนื่องต่อความพยายามในเวลาต่อมา เช่น คนเคยมีประสบการณ์ความพอใจจากการแสดงออกของเขาแล้ว ความพอใจนั้นจะกระตุ้นให้เขาเพิ่มความพยายามที่จะทำงานนั้นในอนาคตได้ อย่างน้อยก็สามารถทำได้ดีเท่าที่เคยเป็น ในทางกลับกัน ถ้ามีประสบการณ์ที่ไม่ดีมา ความพยายามที่จะทำงานนั้นในอนาคตจะลดลง

การตอบสนองความต้องการของบุคคล มีผลต่อความพอใจในอนาคต เขาอาจเรียนรู้จากประสบการณ์ว่า ผลที่เขาปรารถนาจะให้เกิดขึ้นกลับไม่เกิดขึ้น หรือผลที่เขาไม่ปรารถนาจะให้เกิดขึ้นกลับเกิดขึ้น หรืออีกกรณีหนึ่ง เขาจะคาดคะเนโดยอาศัย (base on) ประสบการณ์ที่เคยเกิดขึ้น

ประสบการณ์ความพอใจและไม่พอใจ จะเป็นเหตุให้ลูกจ้างปรับการคาดหวังด้วยประสบการณ์ ลูกจ้างจะรู้ว่าผลที่เกิดขึ้นนั้นมากหรือน้อยกว่าที่เขาคิดในครั้งแรก อย่างเช่นในกรณีที่ทนจะไม่พอใจเมื่อเขาไม่ได้ขึ้นเงินเดือน นี่เป็นผลมาจากการมาสาย จากประสบการณ์ เขาจะปรับการคาดการณ์ (ในอนาคต) ว่าระหว่างการขึ้นเงินเดือนกับการมาสายมีความเชื่อมโยงกัน

ประสบการณ์อาจแสดงให้เห็นความเชื่อมโยงระหว่างการแสดงออกกับผล จึงอาจจะไม่เป็นจริงทั้งหมด เช่น ลูกจ้างอาจถูกสอนว่าการแสดงออกในระดับ high level จะได้รับการ promote ต่อมาเขาจะพบว่าไม่มีความเชื่อมโยงระหว่าง high level performance กับการ promote แต่จะเชื่อมโยงกับอาวุโสกับความนิยมชมชอบแทน

การดกเถียงในประเด็นนี้โต้แย้งกับผลของความพอใจ (หรือขาดความพอใจ) ในลักษณะตัวแปรที่เป็นแรงกระตุ้นอื่น ๆ มาพิจารณา เพราะฉะนั้นต่อไปนี้จะพูดถึงตัวแปรที่มีผลกระทบต่อความพอใจ

หลักความยุติธรรม (Equity)

ความเที่ยงธรรมซึ่งบุคคลได้รับในการปฏิบัตินั้นก็คือ ความยุติธรรม ถ้าบุคคลรู้สึกว่าตนได้รับในสิ่งที่ควรจะได้ ก็จะก่อให้เกิดความรู้สึกยุติธรรมขึ้น แต่ถ้าผลที่ได้รับน้อยหรือมากเกินไปกว่าที่ควรจะได้ ก็จะเกิดความรู้สึกไม่ยุติธรรมขึ้น และถ้าผลตอบแทนก่อให้เกิดความรู้สึกไม่เที่ยงธรรมแล้ว ก็จะก่อให้เกิดความไม่พอใจขึ้น

ในความพยายามที่จะสร้างความรู้สึkyุติธรรมนี้ บุคคลอาจจะต้องเปลี่ยนระดับของความพอใจโดยวิธีการเพิ่มหรือลดความพอใจนี้ ความยุติธรรมก็จะเกิดขึ้นได้ ความรู้สึกเพียงธรรมสามารถมีอิทธิพลต่อสื่อ (Instrumentality) ที่บุคคลกำหนดเพื่อที่จะเชื่อว่าการปฏิบัติและผลลัพธ์เข้าด้วยกัน ถ้าผู้ใดบังคับบัญชา คิดว่าการที่นายจ้างให้รางวัลเกิดจากความคิดเห็นมากกว่าเหตุผล โอกาสที่ผู้ใดบังคับบัญชาจะขยัน เพื่อทำงานให้หนักขึ้นก็จะลดลง

รูปแบบในการเลือก (A Choice Model)

จุดนี้ เราได้พูดถึงทฤษฎีซึ่งเป็นขบวนการที่รวมการประเมินคุณค่าของเนื้อหาและผลลัพธ์ของระดับความสามารถของการทำงาน เมื่อใดที่กำหนดแล้วบุคคลต้องตัดสินใจว่าผลที่เราคาดหวังนั้นเพียงพอกับความพยายามที่เราได้ใช้ไปหรือไม่ ในกรณีนี้การตัดสินใจมีเพียงหนึ่ง คือ ตอบรับหรือปฏิเสธ ถ้าการตัดสินใจนี้มีผลเช่นเดียวกับแผนภาพหน้า 73 ผลที่ได้จะก่อให้เกิดรูปแบบสำหรับขบวนการตัดสินใจที่สมบูรณ์

ในบางกรณี รางวัลสำหรับผลงานมากจะเท่ากับผลงานโดยเฉลี่ยทั่ว ๆ ไป ก็จะทำให้ผู้ใดบังคับบัญชาเลือกทำงานตามสบาย ทั้ง ๆ ที่ในบางกรณีงานสำคัญบางชิ้นต้องการความสามารถในการทำงานสูง แต่สิ่งนี้ไม่เป็นสาเหตุสำคัญ ถ้าชี้ความสามารถต่ำ สามารถให้ผลงานสูง ผู้บังคับบัญชาควรจะประเมินผลงานของผู้ใดบังคับบัญชาคนนั้นเสียใหม่ นอกจากว่าหน่วยงานนั้นจะมองไม่เห็นประโยชน์ของผู้ใดบังคับบัญชาคนนั้น

การประยุกต์ทฤษฎีความคาดหวัง (Practical Implications of Expectancy Theory)

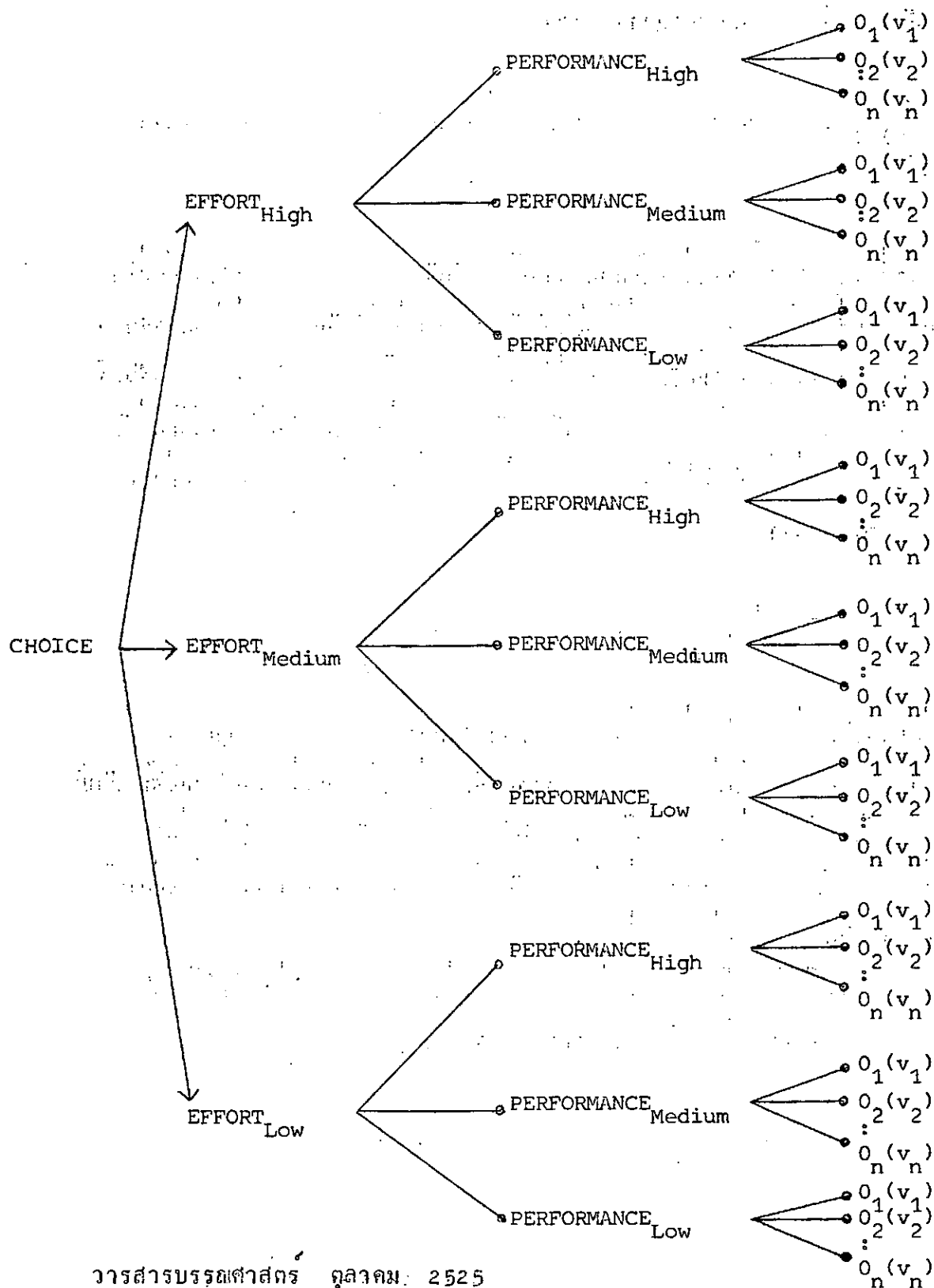
การคาดหวังมีผลต่อปฏิบัติงานมาก เพราะเป็นสิ่งที่ก่อให้เกิดความพยายามที่จะ

ปรับปรุงผลงานปัจจุบันและกำหนดทฤษฎีใหม่ ๆ ในการจูงใจผู้ใต้บังคับบัญชา ในทางกลับกัน ความสับสนของขบวนการจูงใจ ยิ่งทฤษฎีความคาดหวังชี้ให้เห็นจะเป็นขอเกิดแห่งความยุ่งยาก ที่ผู้บังคับบัญชาต้องประสบ ดังนั้นผู้บังคับบัญชาก็ควรมีประสบการณ์และความสามารถที่จะ ปรับปรุงแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของผู้ใต้บังคับบัญชา ปัญหาของการสร้างแรงจูงใจไม่ใช่ ปัญหาธรรมดาที่เกี่ยวข้องกับความสามารถและผลงานเท่านั้น ถ้าผู้บังคับบัญชาเพียงแค่มองว่า ผู้ใต้บังคับบัญชาทำงานและได้รับผลลัพธ์ (ผลตอบแทน) โดยประมาณเหมาะสมแล้ว เช่นนี้ก็นับ ได้ว่าเป็นการมององค์ประกอบของทฤษฎีการคาดหวังที่ผิด นอกจากนั้นแล้ว ขบวนการใหม่ ๆ ในการทำงาน (วิทยาการทางวิชาการใหม่ ๆ ลักษณะเฉพาะและความสามารถ ผลลัพธ์ ในการทำงาน และการรับรู้) อาจทำให้ผู้ใต้บังคับบัญชาทำงานไม่ดีขึ้นก็เป็นได้ อย่างเช่น ปัจจุบันเราสามารถพิมพ์ดีดได้นาทีละกว่า 60 คำ แต่ถ้าเป็นเครื่องพิมพ์ดีดไฟฟ้าจะสามารถ พิมพ์ได้เร็วกว่านี้ เป็นต้น

ดังนั้น ด้วยเหตุดังกล่าวผู้ใต้บังคับบัญชาก็ไม่จำเป็นต้องพยายามทำงานให้มาก แต่อย่างไรก็ตามถ้าลักษณะพื้นฐานของผู้ใต้บังคับบัญชาในการปฏิบัติงานขาดไปเสียแล้ว ผู้ บังคับบัญชาก็ไม่สามารถทำอะไรได้ อนึ่ง ถ้าการเรียนรู้ความสามารถเป็นผลที่จะเชื่อม การปฏิบัติงานเข้ากับผลงาน การฝึกก็อาจจะช่วยให้ผู้ใต้บังคับบัญชาได้เรียนรู้ความรู้ใหม่ ๆ และทฤษฎีใหม่ ๆ ในการปฏิบัติงานได้

ถ้าผู้ใต้บังคับบัญชาไม่แน่ใจว่า ผู้บังคับบัญชาคาดหวังอะไรจากตัวเขาหรือจาก ความรู้สึกของเขา หรือถ้าเขารู้งานดี แต่ไม่สอดคล้องกับความต้องการของผู้บังคับบัญชา การคาดหวังจะได้ผลต่ำ บทบาทของการรับรู้จำเป็นต้องขึ้นอยู่กับความมีเหตุผลที่แน่นอน ถ้าผลสำเร็จเกิดจากความพยายาม บุคคลก็จะปฏิบัติงานของตนเพื่อความหวังที่จะได้ รับผลตอบแทน แต่ถ้าผลงานนั้นไม่ตรงตามความคาดหวังของผู้บังคับบัญชา ผลตอบแทนที่ ควรจะได้ก็จะไม่ได้ นอกจากนั้นแล้วยังก่อให้เกิดความเสียใจและผิดหวังต่อทั้งผู้บังคับบัญชา และลูกจ้าง

A CHOICE MODEL OF EXPECTANCY THEORY

อีกวิธีหนึ่งที่จะทำความเข้าใจและส่งเสริมให้เกิดความสัมพันธ์ระหว่างความพยายาม และการปฏิบัติงาน คือ ผลตอบแทนในการปฏิบัติงาน

ผล ส ั พ ธิ์ แ ล ะ ก ว า ม พ อ ใ จ ใน ผล ส ั พ ธิ์ (Outcomes and Outcome Valences)

การที่แรงจูงใจสามารถก่อให้เกิดผลงานนี้ ผู้บังคับบัญชาควรตรวจสอบให้แน่ใจ ว่าควรมอบอะไรเพื่อสร้างความพอใจแก่ผู้ใต้บังคับบัญชา ถ้าผู้ใต้บังคับบัญชาไม่ต้องการรางวัล ที่ตนได้รับ แสดงว่ารางวัลนั้นไม่เป็นสิ่งจูงใจที่ดี ถ้าเป็นไปได้ ผู้บังคับบัญชาควรจะปรับหรือ จัดรางวัล เพื่อให้ตรงความต้องการของผู้ใต้บังคับบัญชา คุณค่าของผลลัพธ์ที่จะได้นั้นอยู่กับ ผู้ปฏิบัติงานโดยตรง สิ่ง que ผู้บังคับบัญชาทำได้ก็คือเสริมสร้างสิ่งแวดล้อมในการทำงานที่จะนำ มาถึงประสบการณ์และความพอใจ

ส ี อ เ ท ร ี อ ง มี อ ต า ง ๆ (Instrumentalities)

บ่อเกิดปัญหาที่สำคัญอีกอย่างหนึ่งของขบวนการในการจูงใจ คือ ความผูกพันระหว่าง การปฏิบัติงานและผลงาน ส ี อ ต า ง ๆ เป็นผลมาจากวิถีทางที่เรื่งได้กำหนดสิ่งตอบแทนนั้นขึ้น ดังนั้น ผู้บังคับบัญชาจะต้องเป็นคนสม่ำเสมอ ถ้าใครปฏิบัติดี ก็จะมีรางวัลตอบแทนทันที ซึ่งระบบ นี้เป็นการส่งเสริมให้เกิดแรงจูงใจมากยิ่งขึ้น ผลลัพธ์ที่ทำให้เกิดแรงจูงใจสูงนี้ ย่อมก่อให้เกิด ระบบการให้รางวัลดำเนินไปอย่างราบรื่น

ถ้างานบางชิ้นต้องใช้เวลามากกว่าปกติ ซึ่งจะทำให้เกิดความไม่พอใจก็ต้องจัดการ ใหม่ จัดงานนั้นให้สามารถแล้วเสร็จได้ภายในเวลาตามปกติ

ความยุติธรรม (Equity)

ถ้าผู้บังคับบัญชาได้รับรางวัลไม่คุ้มกับงานที่ได้ทำไป ก็จะก่อให้เกิดความไม่พอใจ หรือถ้าผู้บังคับบัญชาได้รับรางวัลตามที่ตนหวังไว้ แต่ภายหลังพบว่าคนอื่นได้รับรางวัลมากกว่าหรือน้อยกว่า สำหรับผลงานธรรมดาทั่วไป ก็จะก่อให้เกิดความไม่พอใจขึ้น โดยเหตุที่ความยุติธรรมเป็นส่วนหนึ่งของความคิดของแต่ละบุคคล จึงควรจะได้มีการทำความเข้าใจในเหตุผลในการขึ้นหรือลดเงินเดือนของแต่ละคน การปฏิบัติที่ไม่ยุติธรรมเป็นผลของความเข้าใจผิดและความไม่ลงรอยกัน

สรุป (Conclusion)

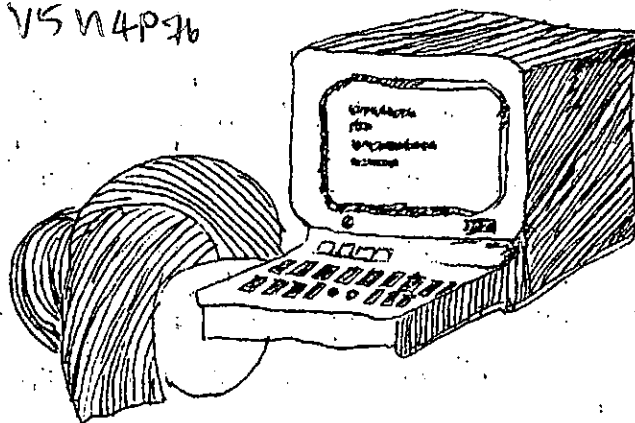
รูปแบบของการคาดหวังของแรงจูงใจ คือ เครื่องมือที่มีอิทธิพลสำหรับผู้บังคับบัญชาที่บริหารงาน เมื่อบุคคลเกิดความสับสนในเรื่องแรงจูงใจ สิ่งที่จะช่วยได้คือการพบปะพูดคุยกันระหว่างผู้บังคับบัญชาและลูกจ้าง ข้อคิดสุดท้ายคือความสามารถในการปฏิบัติงานของผู้บังคับบัญชาเป็นส่วนประกอบสำคัญในการที่จะสามารถจูงใจผู้บังคับบัญชาได้

แหล่งที่มา :

Dodge, L. Delf and Ramsey, V. Jean "Employee Motivation : Expectancy Theory at work" Journal of Library Administration
3 : 43-54 Fall 1980

Lib_Sci
VS N4P96

ระบบและบริการสารนิเทศสมัยใหม่ : 4/3 หน่วยงานของระบบและบริการสารนิเทศ

โดย พอลสัน แอธเธอร์ตัน*

ลมูล รัตตากร แปล**

ต่อจาก ปี ที่ 5 ฉบับ ที่ 3 ก ร ก ฎ า ค ม 2 5 2 5

4.3.3 ศูนย์เอกสาร

ความแตกต่างระหว่างห้องสมุดกับศูนย์เอกสารอธิบายได้ดังนี้

ห้องสมุดรวบรวมบัตรรายการ ชั้นหนังสือ และให้ยืมแหล่งสนเทศเบื้องต้นทาง

* พอลสัน แอธเธอร์ตัน ศาสตราจารย์ทางบรรณารักษศาสตร์ แห่งคณะสนเทศ
ศาสตร์ มหาวิทยาลัยชิราคิวส์ สหรัฐอเมริกา

** ลมูล รัตตากร ป.ม., กศ.บ., M.A. (Library Science) Doctor of
Library Science รองศาสตราจารย์ภาควิชาบรรณารักษศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทร
วิโรฒ ปทุมวัน

วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีในรูปแบบของหนังสือ วารสาร แผนที่และอื่น ๆ ช่วยให้สามารถเข้าถึงทรัพยากรที่มีอยู่ และให้ผู้ใช้ได้ใช้ทรัพยากรได้ ผู้ใช้เหล่านี้โดยปกติมักชำนาญการหาสารสนเทศทางวิทยาศาสตร์ที่ต้องการ หรือคิดว่าจะต้องการด้วยตนเองอยู่แล้ว แหล่งความรู้แหล่งที่สอง อันได้แก่ วารสารสารสังเขป ตรชนและบรรณานุกรม จะมีการรวมไว้ในห้องสมุดและนำออกมาใช้ตามจุดประสงค์เหล่านี้ด้วย

ส่วนศูนย์เอกสารเฉพาะเรื่องนั้น พิจารณาโดยละเอียดและประเมินค่าแหล่งเดิมหรือแหล่งที่สองของสารสนเทศทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี อันรวมทั้งสิ่งพิมพ์ทางการค้าและเอกสารซึ่งมักได้รับการละเลยจากบรรณารักษ์ ผลงานของศูนย์เอกสารนำไปใช้ในการตอบคำถามเฉพาะเรื่องซึ่งผู้ทำงานวิจัยหรือนักวิทยาศาสตร์เป็นผู้ถาม หรือเสนอแนะเรื่องที่ไม่จำเพาะเจาะจงมากนักที่อยู่ในรูปแบบที่ทำได้ยาก เช่น หนังสือตรชน สารสังเขป รายงานทางวรรณกรรม เป็นต้น บทบาทของศูนย์เอกสารจะเสมือนแหล่งที่ย่อยสารสนเทศทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีจากแหล่งเดิมให้อยู่ในรูปแบบที่ผู้ใช้จะนำไปใช้โดยตรง นอกจากนี้ศูนย์สารสนเทศทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยียังให้บริการการแปล หรือ reprographic facsimiles ของวรรณกรรมแหล่งเดิมด้วย

การแบ่งส่วนของศูนย์เอกสารที่พิจารณาแยกจากฝ่ายบริหาร สามารถแบ่งออกเป็นสามแผนกดังนี้

ก) แผนกห้องสมุด

ข) แผนกเอกสาร

ค) แผนกพิมพ์

แผนกห้องสมุดประกอบด้วยสารสนเทศทั้งหมดของศูนย์เอกสาร (รวมบริการจัดทำบัตรรายการ จัดเก็บและบำรุงรักษา)

แผนกเอกสาร ให้บริการสารสนเทศทั้งหมดตามคำเรียกร้องจากภายนอกและภายในหน่วยงานใหญ่ พยายามถึงความต้องการระดับชาติของทั้งเอกสารและสารสนเทศทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีของชาติทั้งในระยะสั้นและระยะยาว

แผนกพิมพ์ ทำงานด้านรวบรวม ตรวจ และผลิตเอกสารโดยวิธีจัดพิมพ์ในโรงพิมพ์
ถ่ายสำเนาเอกสาร หรือวิธีอื่น เพื่อให้ได้เอกสารจำนวนหนึ่งที่จะส่งไปให้นักวิทยาศาสตร์
หรือจะส่งไปยังที่ต่าง ๆ ทั่วประเทศ หรือใช้ในการแลกเปลี่ยนกับศูนย์เอกสารต่างประเทศ

บริการซึ่งศูนย์เอกสารจัดขึ้นนั้นเพื่อสนองความต้องการของแต่ละบุคคล นับตั้งแต่
นักวิทยาศาสตร์ นักวิจัยไปจนถึงผู้ใช้อื่น ๆ ศูนย์เอกสารนี้ บางที่เรียกว่า บริการตอบสนอง
บริการที่จำเป็นสำหรับศูนย์เอกสารในประเทศที่กำลังพัฒนามีสภาพการดังนี้

ก) การรวบรวมบรรณานุกรมซึ่งมุ่งจะช่วยนักวิทยาศาสตร์ หรือนักวิจัยให้ทราบว่า
มีเอกสารใดบ้างที่จัดพิมพ์แล้ว ณ ที่ใดบ้างในโลกนี้เกี่ยวกับสาขาวิชาที่ตนเหล่านั้นเกี่ยวข้องกับอยู่

ข) บริการจัดหาเอกสาร จัดหาไมโครฟิล์ม ไมโครฟิช ภาพถ่ายเอกสาร หรือฉบับ
พิมพ์ของเอกสารทางวิทยาศาสตร์หรือทางเทคนิคเฉพาะเรื่องที่นักวิทยาศาสตร์หรือนักวิจัย
จะต้องการใช้ในการทำงานของตน

ค) บริการแปล ช่วยแปลให้ในเมื่อสนเทศทางวิทยาศาสตร์หรือทางเทคนิคนั้นจัด
พิมพ์ขึ้นในภาษาที่ใช้ไม่อาจเข้าใจได้

ตัวอย่างเฉพาะเรื่องนี้แห่งหนึ่งได้แก่ศูนย์เอกสารทางวิทยาศาสตร์และเทคนิค
แห่งชาติของอินโดนีเซีย (The National Scientific and Technical Documenta-
tion Centre of Indonesia หรือ Pusat Dokumentasi Ilmiah Nasional,
หรือ PDIN) บริการของศูนย์นี้จัดไว้เพื่อบุคคลหรือหน่วยงานที่ทำงานวิจัยด้านวิทยาศาสตร์
หรือเทคนิคของอินโดนีเซียที่จะมาใช้บริการเป็นประจำ ไม่ว่าหน่วยงานนั้นจะเป็นหน่วยงาน
รัฐบาลหรือเอกชน หรือจะเป็นมหาวิทยาลัยหรือโรงงานอุตสาหกรรม ไม่ว่าจะเป็นสาขา
วิชาใดที่ศูนย์เอกสารนั้นมีสนเทศที่ทันสมัยหรือสามารถมีทางหาได้จากที่อื่นใด

บริการของ PDIN บางประการเป็นบริการโดยไม่คิดมูลค่า เนื่องจากเป็น
ความมุ่งมั่นส่วนหนึ่งของรัฐบาลอินโดนีเซีย ในอันที่จะส่งเสริมและสนับสนุนการใช้วิทยาศาสตร์
มาช่วยในการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศ สำหรับบริการอื่น ๆ ก็เก็บเงินเพียงเล็กน้อย
ซึ่งน้อยกว่าค่าบริการทั้งหมดที่ลงทุนไปเป็นอันมาก

นอกจากบริการที่จำเป็นทั้งสามประการที่กล่าวมาแล้วข้างต้น ศูนย์เอกสาร เช่น PDIN ยัง พร้อมที่จะให้บริการตอบคำถามต่าง ๆ ไม่ว่าทางโทรศัพท์หรือทางจดหมายเท่าที่จะทำได้ ในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับสิ่งพิมพ์ ข้อมูลหรือสนเทศที่จัดพิมพ์แล้วทั้งทางวิทยาศาสตร์ และทางเทคนิคอีกด้วย

อนึ่ง ถ้ามีผู้ร้องขอ ไม่ว่าจะเป็เอกสารหรือหน่วยงานในประเทศหรือต่างประเทศ ที่กำลังทำงานเกี่ยวข้องกับเรื่องใดอยู่ ทาง PDIN ยินดีรวบรวมบรรณานุกรมให้แก่ นักวิทยาศาสตร์ หรือนักวิจัยนั้น ๆ

โครงสร้างของหน่วยงานของศูนย์นี้มักจะสอดคล้องไปกับหน้าที่ (คืองานห้องสมุด งานเอกสาร และงานพิมพ์) โดยมากมักเป็นหน่วยงานทางราชการหน่วยหนึ่งจึงขึ้นอยู่กับ กระทรวงวิทยาศาสตร์และสถาบันอุดมศึกษา หรือขึ้นตรงต่อสถาบันทางวิจัยและวางแผนทาง วิทยาศาสตร์และการศึกษา เช่น ในกรณีของศูนย์เอกสารของอิหร่าน (Iranian Documentation Centre หรือ IRANDOC)

4.3.4 ศูนย์วิเคราะห์สนเทศ ประเภท ๒/๒

ศูนย์วิเคราะห์สนเทศ (Information analysis centre หรือ IAC) หนึ่ง ๆ จะประกอบด้วยกลุ่มนักวิทยาศาสตร์ หรือนักเทคนิค ผู้รับผิดชอบงานต่อไปนี้คือ

ก) รวบรวมทุกสิ่งทุกอย่างที่สามารถหาได้เกี่ยวกับเรื่องหนึ่งเรื่องใดที่เป็นเรื่อง เฉพาะ และมีการให้รายละเอียดแล้วเป็นอย่างดี

ข) วิเคราะห์และประเมินค่าสิ่งเหล่านั้น

ค) สรุปและรวบรวมสนเทศดังกล่าวไว้ในแฟ้ม แผนข้อมูล หรือคำวิจารณ์ แล้วติดต่อกับศูนย์อื่น ๆ โดยบริการข่าวสารทันสมัย ทางสิ่งพิมพ์หรือบริการตอบคำถาม

ความสำเร็จของศูนย์วิเคราะห์สนเทศขึ้นอยู่กับว่าศูนย์นั้น บริการสนเทศแก่ผู้ใช้อย่างรวดเร็ว เป็สิ่งกาใช้จ่ายน้อย และเชื่อถือได้มากน้อยเพียงใด

ผู้ร่วมงานในศูนย์ดังกล่าว ควรเป็นผู้ที่มีความชำนาญพิเศษอย่างมากโดยเกี่ยวข้องอย่างใกล้ชิดกับงานทางวิทยาศาสตร์ในสาขาต่าง ๆ และในการปฏิบัติงานของสนเทศต่าง ๆ ลักษณะเด่นในการปฏิบัติงานของศูนย์ ก็คือการใช้ประโยชน์จากบุคลากรในสาขาวิชานั้น ๆ จากที่อื่น ๆ มาทำหน้าที่ที่ปรึกษา วิธีนี้ จะต้องติดต่อกับผู้เชี่ยวชาญเหล่านั้น และทราบเรื่องเกี่ยวกับงานวิจัยสำคัญ ๆ และกิจกรรมต่าง ๆ ที่ก้าวหน้าไปในสาขาวิชาของบุคคลเหล่านั้น แต่ละวัน ๆ เป็นอย่างดีด้วย

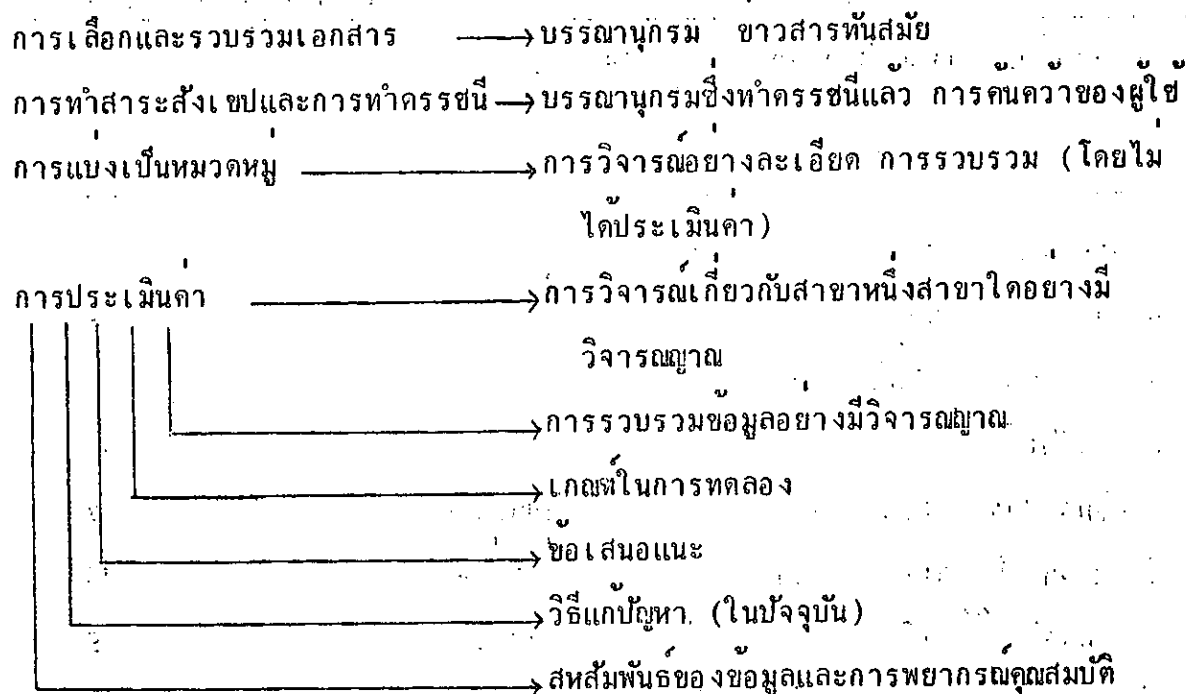
การประเมินค่าที่สำคัญประการหนึ่ง คือการตัดสินใจของผู้เชี่ยวชาญในเรื่องคุณค่าของสนเทศใหม่ ๆ โดยวิธีวิเคราะห์ เปรียบเทียบและประเมินค่ากับสนเทศที่มีอยู่ก่อนแล้ว ทักษะของสนเทศมีทั้งชนิดเข้มข้น ย่อ หรือ สรุปรูป และเก็บรักษาไว้ เพื่อสนองความต้องการของผู้ใช้แตกต่างกันมาก นับตั้งแต่ลักษณะสนเทศที่เข้มข้นมาก ๆ เพื่อให้ฝ่ายจัดการ ไปจนถึงสนเทศที่มีรายละเอียดมากมายสำหรับนักวิทยาศาสตร์และวิศวกร ทั้งนี้ จะต้องมีการทำครรชนี และนำสนเทศที่เก็บไว้มากใช้อย่างสม่ำเสมอและติดต่อกัน

หน้าที่เบื้องต้นของศูนย์นี้ คือการตอบคำถาม การสื่อสารซึ่งกันและกันจะประกอบไปด้วยข้อมูลหรือสนเทศที่ประเมินค่าแล้ว เรื่องหนึ่งเรื่องใด ย่อ หรือ สรุปรูป แนวโน้มในปัจจุบัน การวิเคราะห์สถานการณ์ปัจจุบันอย่างกว้างขวางและละเอียด และการให้บริการแนะนำปรึกษาเกี่ยวกับเรื่องหนึ่งเรื่องใดโดยเฉพาะ

กิจกรรมและผลงานของศูนย์วิเคราะห์สนเทศ จะปรากฏอยู่ในรูปที่ 4.3.4

กิจกรรม

ผลงาน

ตาราง 4.3.4 บริการและผลงานของศูนย์วิเคราะห์สนเทศ

กิจกรรม	จำนวนผลงาน (จำนวนทั้งหมด 90)
รวบรวม ซ่อมแซม เก็บรักษา และนำเสนอสืบค้นข้อมูลมาใช้	90
ให้คำตอบแก่ผู้ถาม	68
วิเคราะห์ สังเคราะห์ และประเมินค่าสนเทศกับข้อมูล	49
บริการบรรณานุกรมและอ้างอิง	49
จัดทำรายงานเกี่ยวกับเรื่องราวทั่ว ๆ ไป	43
ให้บริการรวบรวมอย่างมีวิจารณ์ญาณ	30
เตรียมรายการลงทะเบียน ขาวสาร จดหมายข่าว ย่อเรื่อง หรือ/และสมุดรายชื่อ	28

กิจกรรม	จำนวนผลงาน	
	(จำนวนทั้งหมด	90)
ให้บริการบวญจารณหนังสือ รายงาน และ อื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง		24
บริการให้คำปรึกษาอย่างมีวิจารณ์ญาณ		23
ให้บริการข้อมูล บันทึก และ/หรือสนเทศ		20
บริการค้นคว้าวรรณกรรม		19
การกระจายสนเทศที่ทันสมัยที่สุด		17
บริการคัดเลือกข่าวสารเฉพาะบุคคล		15
ให้บริการสาระสังเขป ตรรชนี และข้อความที่คัดมาบางตอน		12
จัดสัมมนา สัมมนาเชิงปฏิบัติการ สาธิตและสรุปขอเรื่อง		10
ให้บริการพิมพ์ซ้ำ (โดยการอัดสำเนาหรือใช้วัสดุจุลรูป)		9
จัดและ/หรือร่วมมือในการวิจัยและพัฒนา		8
ให้บริการข้อมูลในบัตรเจาะรู เทปบันทึกหรือเทปแม่เหล็ก		8
เตรียมแผนที่ แผนภูมิ และ/หรือ วัสดุกราฟิกที่คล้ายคลึงกัน		7
เตรียมคู่มือ หรือคู่มือปฏิบัติการ		6
พิมพ์รายงานการประชุม		6
จดทะเบียนการวิจัยในสาขาวิชาต่าง ๆ		5
ให้ความสะดวกแก่ผู้ทำการวิจัยเป็นกลุ่ม		5
จัดหาผู้นำกลุ่มของแต่ละสาขาวิชา		5
บริการแปล		4
สร้างมาตรฐานและเกณฑ์ของแต่ละสาขาวิชา		3
ให้คำพยากรณ์		3
ส่งเสริมการวิจัย		3

ตาราง 4.3.4 บริการและผลงานของศูนย์วิเคราะห์สนเทศ (ต่อจากหน้า 82)

กิจกรรม	จำนวนผลงาน	
	(จำนวนทั้งหมด	90)
ในการฝึกอบรม		3
บริการแนะแหล่งสนเทศ		3
สนับสนุนการวิจัย		2
เตรียมภาพยนตร์		1
อำนวยความสะดวกในเรื่องห้องสมุด		1

เมื่อไวส์แมน (Weisman) ออกสำรวจศูนย์วิเคราะห์สนเทศเก่าสิบแห่งในสหรัฐอเมริกา เขาได้ทำรายการแสดงกิจกรรมและผลงานดังแสดงไว้ในตาราง 4.3.4

ความต้องการตั้งศูนย์สนเทศเกิดขึ้นจากความกดดันทางฝ่ายสาขาวิชาต่าง ๆ การต้องการความแจ่มแจ้งในสาขาวิชาใหม่ ๆ หรือการริเริ่มใหม่ภายในกิจกรรมที่เคยมีมาแล้ว ฝ่ายนิติบัญญัติชุดใหม่อาจต้องการความคิดริเริ่มใหม่ในทางการออกกฎหมาย หรือต้องการจัดรูปงานบางอย่างเสียใหม่ เพื่อให้ตรงกับความต้องการในปัจจุบัน ความคิดริเริ่มที่แจ่มแจ้งชัดเจนของศูนย์วิเคราะห์สนเทศอาจเป็นที่ยอมรับอย่างเป็นลายลักษณ์อักษรจากผู้มีอำนาจสั่งการ หรือฝ่ายอำนวยการที่จัดทำโครงการระดับชาติก็เป็นได้

อย่างน้อยที่สุดโดยทฤษฎีนั้น ศูนย์วิเคราะห์สนเทศเป็นระบบที่สัมฤทธิ์ผลที่สุดในอันที่จะให้บริการสารนิเทศที่เชื่อถือได้และประเมินค่าเรียบร้อยแล้วในรูปของเอกสารแก่ผู้ใช้บริการจากศูนย์ ศูนย์ที่ทำหน้าที่เฉพาะอย่างเช่นนี้ จะถือเป็นหน้าที่ที่จะทราบว่ามีอะไรพิมพ์ขึ้นมาบ้างโดยครบถ้วนในสาขาวิชาหนึ่ง ๆ เช่นอาจเป็นวิชาการตรวจสอบและวิเคราะห์แสงเจ็ตส์โดยนิวเคลียร์ หรือ คุณสมบัติของอุทกภูมิทางกายภาพของสารเคมี เป็นต้น

หน้าที่สำคัญประการหนึ่งของศูนย์วิเคราะห์สนเทศ ทุกประเภทคือ การประเมินค่าอย่างมีวิจาร์ณญาณ

วัสดุที่เข้ามาในศูนย์จะได้รับการตรวจตราจากผู้เชี่ยวชาญในสาขาวิชานั้น ๆ และวิเคราะห์ด้วยวิธีที่เหมาะสม มีการสรุปผลและให้ความรู้ใหม่ ๆ ที่ไม่เคยมีมาก่อน การให้ความรู้ใหม่ ๆ นี้เป็นเรื่องจำเป็นอย่างยิ่ง หากกิจกรรมนั้นจะจริงจังสำหรับศูนย์วิเคราะห์สนเทศ ศูนย์นี้จัดทำคำวิจารณ์ รวบรวมข้อมูลที่ประเมินค่าแล้วอย่างมีวิจารณญานรวมมือกันในระหว่างข้อมูลหลาย ๆ ประเภท หรืองานอื่น ๆ อันเกิดจากการใช้สติปัญญาและเป็นที่ยอมรับว่าเป็นการสร้างเสริมความรู้ใหม่ ๆ ขึ้น ผลงานหลายประการของศูนย์บางศูนย์เป็นผลจากการกลั่นกรองจากรายงานหลาย ๆ รายงานที่ใช้การได้ออกมาอีกชั้นหนึ่งด้วยความพยายามที่จะทำให้วรรณกรรมเข้มข้นและมีปริมาณลดลง

ศูนย์วิเคราะห์สนเทศส่วนใหญ่จะอยู่ในศูนย์วิจัยและทำหน้าที่เป็นส่วนหนึ่งของศูนย์นั้น ในหน่วยงานที่ไม่มีการสนับสนุนจากสถาบันการวิจัยในสาขาหนึ่งสาขาใดก็จะมีปัญหาเป็นอันมาก หากสามารถชนะอุปสรรคทั้งหมดได้ ในอันที่จะเป็นศูนย์วิเคราะห์สนเทศได้ตามที่กำหนดไว้

ต่อไปนี้เป็นตัวอย่างของสาขาต่าง ๆ ที่จะให้บริการต่อสาธารณชน ซึ่งกิจกรรมวิเคราะห์สนเทศจะเริ่มจัดขึ้นได้ในประเทศที่กำลังพัฒนา

- ก) การพัฒนาและการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรน้ำ
- ข) การเปลี่ยนที่ที่แห้งแล้งให้เป็นป่า
- ค) การทำให้น้ำทะเลลดความเค็มลง
- ง) การทำไฟฟ้าจากพลังงานนิวเคลียร์
- จ) การพัฒนาทางสังคมเกี่ยวกับการขนส่ง โทรคมนาคม สุขอนามัย สวัสดิการ การศึกษา เป็นต้น

4. 3. 5 ศูนย์ข้อมูล (ดูข้อที่ 5.4.2 ประกอบด้วย)

ศูนย์ข้อมูลเป็นหน่วยงานซึ่งดูแลเกี่ยวกับข้อมูลดิบหรือข้อมูลที่กำลังดำเนินการไปแล้ว

บางส่วน หรือผลบางส่วนของการนำข้อมูลไปใช้ โดยมากมักเป็นเรื่องในวงกว้าง เช่น ข้อมูลในการศึกษาเกี่ยวกับสมุทรศาสตร์ บรรยากาศเบื้องบน หรืออวกาศ อาจรวมถึง ข้อมูลด้านสถิติเกี่ยวกับประชากรสินค้าและวัสดุต่าง ๆ คำว่าศูนย์ข้อมูลนี้ ใช้กับศูนย์ วิเคราะห์สนเทศที่เกี่ยวข้องส่วนใหญ่หรือเกี่ยวข้องกับข้อมูลทั้งหมดด้วย

มีหน้าที่อยู่สามประการที่จะทำให้ข้อมูลพร้อมที่จะใช้ได้

ก) ประเมินค่าข้อมูลและบริการรวบรวมข้อมูล

ข) บริการกระจายข้อมูล

ค) บริการแนะแหล่งข้อมูล

หน้าที่แต่ละประการเหล่านี้อาจแยกกันทำต่างหน่วยงานกันก็ได้ หากมี เครื่องจักรกล การเงิน และบุคคลเพียงพอ อย่างไรก็ตาม ในบางกรณี การกระจาย ข้อมูลที่มีประสิทธิภาพกับการประเมินค่าข้อมูลอย่างคืบคลาน ควรจะดำเนินการจากคนกลุ่ม เดียวกัน

หน้าที่พื้นฐานของศูนย์ประเมินค่าข้อมูลคือการรวบรวมและประเมินค่าข้อมูลในสาขา วิชาหนึ่งวิชาใด อาจมีศูนย์เพียงศูนย์เดียวหรือไม่กี่ศูนย์ในโลกที่เกี่ยวข้องกับข้อมูลเพียง สาขาหนึ่งสาขาใด โดยเฉพาะ ศูนย์ดังกล่าวจะมีข้อมูลที่มีคุณภาพสูงแก่นักวิทยาศาสตร์และ เทคโนโลยีเป็นอันมาก แต่ประเทศส่วนใหญ่จะมีศูนย์ประเมินค่าข้อมูลที่รวมทุกแขนงวิชา ทางวิทยาศาสตร์ที่มีอยู่ในประเทศนั้น

ตรงข้ามกับศูนย์ประเมินค่าข้อมูล ศูนย์กระจายข้อมูลจะไม่ทำงานเฉพาะวิชา- ศาสตร์แขนงหนึ่งแขนงใด แต่จะครอบคลุมไปในวงกว้าง เช่น เคมีทั่วไป ศูนย์กระจาย ข้อมูลของที่ไหนที่ใด ในฐานะหน่วยงานหน่วยหนึ่ง อาจอิงอยู่กับมหาวิทยาลัย สถาบัน วิจัย ศูนย์ประเมินค่าข้อมูล หรือศูนย์สนเทศที่มีขอบเขตกว้างกว่าก็ได้

ในประเทศที่กำลังพัฒนาส่วนใหญ่ ความต้องการข้อมูลมักไม่มากมายนัก เป็นเพราะ มีมหาวิทยาลัยและสถาบันวิจัยไม่มาก นักวิทยาศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัยขั้นสูงจะอยู่ กระจัดกระจายไปทั่วประเทศ และเผชิญปัญหาในการติดต่อกับนักวิทยาศาสตร์ของโลกเป็น

อนมาก และมักจะพอใจในการใช้บริการที่เรียกว่า "วิทยาลัยลับ" (Invisible colleges) กลุ่มนักวิจัยชั้นสูงในประเทศที่กำลังพัฒนามักจะช่วยบริการข้อมูลอย่างมาก อยู่เสมอ อาจจะจากการสังเกตการณ์ หรือไม่ก็จากการทำวิจัย โดยเฉพาะอย่างยิ่งในด้าน คาราศาสตร์ ธรณีวิทยา ชีววิทยา เป็นต้น ตัวอย่างใดแกหอดูดาวของยุโรปตอนใต้ (The European Southern Observatory) ในประเทศชิลี และศูนย์วิจัยกีฏวิทยานานาชาติ (The International Entomology Research Centre) ในแอฟริกาตะวันออก ในหลาย ๆ สาขาวิชา มีการพยายามที่จะกำจัดความโดดเดี่ยวของนักวิจัยเหล่านี้ เรื่องนี้ ควรนำมาพิจารณาในการออกแบบบริการกระจายข้อมูลในประเทศเหล่านั้นด้วย

ในประเทศที่กำลังพัฒนา บริการกระจายข้อมูลได้กำหนดให้อยู่ในสาขาวิชาต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับเรื่องต่อไปนี้

ก) การอุตสาหกรรมที่มีอยู่ในประเทศนั้น ๆ หรือภูมิภาคนั้น ๆ

ข) โครงการของรัฐบาลเพื่อพัฒนาด้านเศรษฐกิจและสังคมของประเทศนั้น ๆ

เนื่องมาจากทรัพยากรธรรมชาติ และการมีเนื้อที่สำหรับสร้างอาคารโรงงาน มีทรัพยากรแร่ที่จะนำมาใช้ประโยชน์ในทางอุตสาหกรรมได้ เช่น น้ำมัน ยูเรเนียมทองแดง ตะกั่ว นิกเกิล เป็นต้น มีพืชเป็นทรัพยากรเช่นยางธรรมชาติ เส้นใยธรรมชาติ เป็นต้น และมีทรัพยากรสัตว์ประเภทที่เกี่ยวกับการประมง ฟาร์ม ทำให้มีความก้าวหน้าขึ้นในประเทศที่กำลังพัฒนา ทำให้ศูนย์วิเคราะห์ข้อมูลมีความคึกคักขึ้นเป็นลำดับ

4.4 หน้ ว ย ง า น บ ริ ก า ร ที่ เ ศ ช

ย้อนกลับไปดูตาราง 4.1 จะช่วยให้ผู้อ่านบางตอนถึงชนิดต่าง ๆ ของบริการ และผลงานที่หน่วยงานบริการสารสนเทศจะให้บริการได้ เช่น การให้คำปรึกษาและแนะนำ บริการคัดเลือกสนเทศเฉพาะบุคคล บริการแนะแหล่งสนเทศ จัดสัมมนาและการประชุม เป็นต้น ตอนต่อไปนี้จะอธิบายถึงการดำเนินงานในหน่วยงานต่าง ๆ ซึ่งเน้นในเรื่อง

บริการต่าง ๆ ดังกล่าวข้างต้น หรือหลาย ๆ ด้าน บางครั้งจะมุ่งเฉพาะผู้ใช้บางกลุ่ม และบางครั้งก็บริการผู้ใช้ต่างกลุ่มกันออกไป

4.4.1 บริการแนะแหล่งสนเทศ (ดูข้อ 5.5 ด้วย)

หน้าที่ของบริการแนะแหล่งสนเทศมีดังต่อไปนี้

ก) รวบรวมสนเทศเกี่ยวกับข้อมูลและทรัพยากรสนเทศ เรื่องหนึ่งเรื่องใดให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้

ข) เตรียมสำรวจโดยละเอียดถึงชนิดของข้อมูลและสนเทศตลอดจนบริการที่มีอยู่จากแหล่งต่าง ๆ เหล่านี้ โดยมีตรรกะหัวข้อเรื่องโดยละเอียดเป็นเครื่องช่วยการค้นคว้า

ค) เพื่อแนะแนวทางถึงแหล่งที่เหมาะสมของข้อมูลหรือสนเทศที่กำหนดให้

บริการแนะแหล่งสนเทศสามารถจัดสนเทศที่เหมาะสมแก่ศูนย์กระจายสนเทศอื่น ๆ ได้ รวมทั้งศูนย์ที่อยู่ต่างประเทศด้วย ในขณะที่เขียนเรื่องนี้ (ค.ศ. 1978)

โครงการสิ่งแวดล้อมแห่งสหรัฐอเมริกา (The United Nations Environmental Program) จัดตั้งบริการแนะแหล่งสนเทศนานาชาติ (International Referral Service) ขึ้น เพื่อแนะแหล่งสนเทศทุกแห่งที่เกี่ยวข้องกับสิ่งแวดล้อม กลุ่มต่าง ๆ ในประเทศของตน ยกตัวอย่างเช่นในสหรัฐอเมริกา ศูนย์แนะแหล่งสนเทศแห่งชาติด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีของหอสมุดสหรัฐอเมริกา (The National Referral Center of Science and Technology at the Library of Congress) ในกรุงวอชิงตันทำงานร่วมกับคณะกรรมการพิเศษเกี่ยวกับสนเทศทางสิ่งแวดล้อมของ

สมาคมห้องสมุดเฉพาะ (The Special Committee on Environmental Information of the Special Libraries Association) กำลังแสวงหาความสมดุลย์ และเรื่องทั่ว ๆ ไปเกี่ยวกับหน่วยงานแต่ละหน่วย พิจารณาขอบเขตของแต่ละวิชา คณะผู้แทน บริการ ค่าธรรมเนียม สิ่งพิมพ์ ทรัพยากรพิเศษ เป็นต้น มีการเผยแพร่สนเทศ

เกี่ยวกับทรัพยากรสนเทศโดยทางสมุดรายชื่อ หรือบริการเกี่ยวกับสิ่งเหล่านั้น

ต่อไปนี้เป็นตัวอย่างเป็นให้เห็นหน้าที่อย่างกว้าง ๆ ของศูนย์แนะแหล่งสนเทศ
ของศูนย์แนะแหล่งสนเทศแห่งชาติด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ซึ่งใน ค.ศ. 1962
ได้ร้องขอข้อมูลอย่างละเอียดจากแหล่งสนเทศทุกแห่งที่สามารถติดต่อได้ เมื่อมีการ
จดทะเบียนแล้ว ก็สามารถแนะแหล่งสนเทศที่ตามมาอย่างถูกต้องบริบูรณ์ได้ สมุดรายชื่อ
ทำตามทะเบียนจะมีการจัดพิมพ์ขึ้น ทั้งด้านพลศึกษา ชีววิทยาและวิศวกรรมศาสตร์ สำหรับ
สังคมวิทยา และทรัพยากรน้ำ

โครงการพัฒนาบริการแนะแหล่งสนเทศดังกล่าวในแคนาดาและประเทศอื่น ๆ
เป็นการกระทำที่ตรงกับความต้องการที่แท้จริงและสร้างเสริมให้เกิดข้อบกพร่องในการ
ให้บริการสารนิเทศ บริการแนะแหล่งสนเทศนั้นในบางครั้งเป็นเพียงตัวเชื่อมระหว่าง
ผู้ใช้กับแหล่งบริการสารนิเทศเท่านั้น ทั้งนี้เพราะบริการดังกล่าวยังไม่ปรากฏในการส่งเสริม
ในตลาด หรือมีใครคิดเป็นโครงการข้างหน้าได้เลย

เพื่ออำนวยความสะดวกในการแนะแหล่งสนเทศ แฟ้มบัตรบรรณที่สร้างขึ้น โดยเฉพาะ
ควรมีเรื่องต่อไปนี้คือ

ก) การวิจัย ปรินทิพฉบับพิเศษระดับปรินทิพเอก รายงานของผู้เชี่ยวชาญ มีบรรณา-
นุกรม การสำรวจ การประเมินค่าวิจัยและเอกสารอื่น ๆ ที่อาจเป็นที่สนใจของผู้ใช้

ข) โครงการพัฒนาที่อยู่ในความอุปถัมภ์ของรัฐบาล เอกชนและนานาชาติของ
ภูมิภาคหนึ่งภูมิภาคใด

ค) ชื่อผู้เชี่ยวชาญที่คอยทำรายงานของผู้เชี่ยวชาญ ทำหน้าที่เป็นที่ปรึกษาหรือ
ช่วยในโครงการต่าง ๆ

ง) ผู้มีอำนาจสั่งการ หน่วยงาน สถาบัน หรือหน่วยงานย่อยที่ดำเนินการช่วยเหลือ
หรือให้ความช่วยเหลือในการพัฒนา

จ) ติดต่อกับประเทศที่ร่วมมือกัน

ฉ) เหตุการณ์ต่าง ๆ (การประชุม สัมมนา นิทรรศการ) ที่เกี่ยวข้องทั้งโดยตรง

และโดยทางอ้อมในการพัฒนาประเทศ

ข) ข้อมูลเกี่ยวกับการฝึกงานสำหรับผู้เชี่ยวชาญ อาสาสมัคร ผู้จบการศึกษา
ระดับปริญญาโทแล้ว

4.4.2 ศูนย์ประสานงานสารนิเทศ ๑๓๖

ศูนย์ประสานงานสารนิเทศ เข้ามาอยู่ในความนิยมของประชาชนในฐานะที่เป็น
ส่วนหนึ่งของบริการสารนิเทศ ชื่อนี้ได้มาจากการปฏิบัติการสับเปลี่ยน ให้บริการโดยการ
แนะแหล่งทรัพยากรที่เหมาะสม หรือทำหน้าที่เป็นหน่วยสะสมเอกสารสนเทศเฉพาะประเภท
เพื่อแพร่ไปสู่ผู้ที่ขอมา มีการทำสัปดาห์และรายการเพื่อวัตถุประสงค์เฉพาะเรื่องนี้

ตัวอย่างของแหล่งที่ให้บริการของศูนย์ประสานงานสารนิเทศด้านเอกสารได้แก่
ศูนย์การแปลแห่งชาติที่ห้องสมุดจอห์น เครร์อาร์ ที่นครชิคาโก (The National Tran-
slation Center at the John Crerar Library in Chicago) ศูนย์นี้ตั้งขึ้น
เมื่อ ค.ศ. 1953 เรียกว่าศูนย์การแปลของสมาคมห้องสมุดเฉพาะ (The Special
Libraries Association Translations Center) ศูนย์นี้ดำเนินการขอต้นฉบับ
แปลที่ยังไม่จัดพิมพ์ของแหล่งผลิตต่าง ๆ ทั้งฝ่ายเอกชนและรัฐบาล นำมาถ่ายลงไมโครฟิล์ม
ทำครรชนนี้โดยให้ป้ายชื่อเป็นประเภท ๆ ไป ทำประกาศว่ามีต้นฉบับใหม่ ๆ ใดมาบ้าง
จากต้นฉบับแปลทั้งสิ้น 150,000 ฉบับ จึงทำให้ศูนย์นี้ทำหน้าที่เสมือนศูนย์เอกสารของ
เอกสารพิเศษเฉพาะประเภท นอกจากนั้นศูนย์นี้ยังมีสนเทศเกี่ยวกับการแปลที่มีอยู่ ณ
แหล่งอื่น ๆ อีกด้วย รวมทั้งการแปลที่ทำการค้า ศูนย์การแปลระดับชาติและระดับ
ภูมิภาคของแคนาดา อังกฤษ และเนเธอร์แลนด์ งานแปลนี้อาจเป็นบทความ หนังสือ
สิทธิบัตร มาตรฐาน และรายงานก็ได้

ศูนย์เอกสารแห่งชาติแห่งหนึ่งในเมืองไฮเดอราบัด ของอินเดีย ชื่อ The
Small Enterprises National Documentation Center หรือเรียกย่อ ๆ ว่า

SENDOC เป็นศูนย์ประสานงานสารนิเทศสำหรับหน่วยงานเฉพาะเรื่องที่ทำงานเกี่ยวกับการพัฒนาและส่งเสริมอุตสาหกรรมขนาดเล็ก แบ่งงานออกเป็น 6 ฝ่าย คือ ฝ่ายห้องสมุด ฝ่ายเอกสาร ฝ่ายโสตทัศนวัสดุ ฝ่ายสื่อสารระหว่างหน่วยงาน และฝ่ายปฏิบัติการเกี่ยวกับข้อมูล ศูนย์นี้รวบรวมและจัดระเบียบสนเทศเกี่ยวกับการพัฒนาอุตสาหกรรมขนาดเล็ก ครรชิตที่ใช้ ใช้หัวเรื่องจาก "Thesaurus of Industrial Development Terms" ของ UNIDO ซึ่งพิมพ์ใน SENDOC Bulletin (ในข่าวสารนี้มีเรื่องเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์ใหม่ ๆ และวิธีทำ เรื่องราวเกี่ยวกับการอุตสาหกรรม ข้อสังเกตทางเทคนิค วรรณกรรมที่ทันสมัย ด้วย) มีการผลิตเอกสารฉบับซ้ำตามคำร้องขอ ตอบคำถาม จัดเอกสารที่ใช้ในการฝึกอบรม จัดการศึกษาค้นคว้าและสัมมนาเกี่ยวกับปัญหาด้านสนเทศในการอุตสาหกรรม

UNIDO สำหรับศูนย์ประสานงานสารนิเทศด้านอุตสาหกรรม ชื่อ The United Nations Industrial Development Organization หรือเรียกย่อ ๆ ว่า UNIDO นั้น สร้างขึ้นที่กรุงเวียนนาในปี ค.ศ. 1966 ฝ่ายสนเทศทางอุตสาหกรรมอันเป็นหน่วยหนึ่งที่ ศูนย์นี้ดำเนินการอยู่นั้น มุ่งหมายจะสร้างสนเทศทางอุตสาหกรรมเพื่อผู้ที่ร้องขอมา การตอบคำขอนั้น บริการในลักษณะถ่ายเอกสารของบทความ รายงาน การศึกษาที่เหมาะสม และบริการตอบคำถามอื่น ๆ เกี่ยวกับบริการใหม่ ๆ และสิ่งพิมพ์ ศูนย์นี้มีบริการคัดเลือก สสนเทศเฉพาะบุคคลแก่ผู้ใช้ในวงสิ่งพิมพ์ที่ได้รับจากห้องสมุดของ UNIDO อีกด้วย มีศูนย์ บริการสนเทศอื่น ๆ กระจายอยู่ทั่วโลก ทั้งในแอฟริกา อเมริกา เอเชีย ตะวันออกไกล ยุโรป และตะวันออกกลาง UNIDO Newsletter ซึ่งออกเป็นรายเดือน มีข่าวกิจกรรมต่าง ๆ ความต้องการบริการจากผู้เชี่ยวชาญ ตัวอย่างคำถามที่ได้รับ และสนเทศที่จัดหา โดยประเทศที่กำลังพัฒนา หรือหน่วยงานอุตสาหกรรมที่ตั้งอยู่ทั่วโลก

หอสมุดวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติ เดิมเรียกว่า The National Lending Library for Science and Technology ซึ่งขณะนี้ เป็นแผนกให้ยืมของ หอสมุดแห่งชาติอังกฤษนั้น เป็นเรื่องสำคัญยิ่งประการหนึ่งของบรรณารักษศาสตร์ในอังกฤษใน ศตวรรษที่ 20

จุดมุ่งหมายหลักคือการจัดวรรณกรรมทางวิทยาศาสตร์ให้แกผู้ที่ทำงานในด้านนี้ซึ่ง
ต่างก็ทราบล่วงหน้าว่าตนต้องการอะไร การจัดวัสดุเรียงตามลำดับอักษรบนชั้นนั้นเรียง
ตามลำดับอักษรของชื่อเรื่อง การจัดเรียงแบบง่าย ๆ ของวรรณกรรมส่วนใหญ่ทางวิทยา-
ศาสตร์และเทคโนโลยีในจักรภพอังกฤษนี้ เป็นการสะดวกแก่เจ้าหน้าที่ที่จะจัดเรียงประดิ
จากหน้าซองจดหมายมากกว่าเรียงตามระบบห้องสมุดแบบเก่า โดยปกติการขอใช้วัสดุจะ
กระทำโดยทางไปรษณีย์ หรือโทรเลข ในปี ค.ศ. 1975 แผนกให้ยืมนี้ให้ยืมและบริการ
สำเนาแกหน่วยงานต่าง ๆ ในจักรภพอังกฤษกว่า 5,000 แห่งและยังบริการแก่ผู้ใช้กว่า
2,000 ในส่วนต่าง ๆ ของโลกอีกด้วย การบริการนี้ใช้เครื่องจักรกลเข้าช่วยด้วย

ศูนย์ประสานงานสารนิเทศ จะช่วยให้การใช้ประโยชน์จากทรัพยากรที่มีอยู่แล้ว
ในห้องสมุดต่าง ๆ ดีขึ้น (บรรณานุกรม สารสนเทศ และ คู่มือของวรรณกรรมต่าง ๆ)
เพื่อให้ผู้ใช้ได้ทราบว่า ควรจะใช้บริการใดจากแผนกให้ยืมนี้

ทรัพยากรที่มีอยู่ มีหนังสือชุดถึง 45,000 ในปี ค.ศ. 1974 มีการขอใช้บริการ
จากสหราชอาณาจักรอังกฤษกว่าสองล้านครั้ง- ส่วนการขอใช้บริการจากประเทศอื่น ๆ นั้น
มีมากกว่า 200,000 เป็นการเพิ่มถึง 30 เปอร์เซ็นต์ในเวลาเพียงปีเดียว การขอใช้
บริการส่วนใหญ่มาจากประเทศที่กำลังพัฒนา

โป ร ต ต ค ต าม ตอนต่อไปใน ปีที่ 6 ฉบับที่ 1 ม ก ร ำ ค ม 2 5 2 6

ช ม ร ม เ ตี ก

323 หมู่ 1 ซอยธีรพัฒน์ ถนนประชาอุทิศ บางมด ราษฎร์บูรณะ กรุงเทพฯ 10140

เ ส น อ

ก า ว ล า เ ที ก สู่ ต ร พื เ ศ ช

1. ใช้สำหรับงานซ่อมหนังสือโดยเฉพาะ เพราะหากกระดาษทุกชนิด กระดาษ
ไมชน จึง ติด ป ก ได้ ส วย ก ว า
2. เป็ด หั ง ไ ว้ ไม แห้ง เป็น ฝา ทำ ให้ เสี ย ก ว า
3. แ ม ล ง ไม แทะ หนังสือ ที่ ใช้ ก ว น
4. ไม บุค ไม เสี ย ไม่ ต้อง เติมน้ำ

ร า ต า กิ โ ล ก ร ั ม เ ตี ก 40 บาท ... ช ม ร ม เ ตี ก

โทร. 462-5709 ... โทร. 4625709 ... โทร. 462- 5709

แหล่งผลิตหนังสือ ส ำ ห ร ั บ เ ตี ก ที่มี คุณ ภาพ

ไม่ เป็น พิ ช เป็น ภัย มีแต่ให้ คุณ ค่า

รูปเล่ม สีสัน สะดุดตา ... ร า ต า ย อ ม เ ย า

